

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**LİSE 9. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA
İLİŞKİN TUTUMLARI İLE OKULA YABANCILAŞMA
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ**

**MEHMET YANIK
DOKTORA TEZİ**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**DANIŞMAN
Prof.Dr. Hatice ÇAMLIYER**

MANİSA- 2015

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**LİSE 9. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA
İLİŞKİN TUTUMLARI İLE OKULA YABANCILAŞMA
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ**

**MEHMET YANIK
DOKTORA TEZİ**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

Prof.Dr. Hatice ÇAMLIYER	(Tez Danışmanı)
Prof.Dr.S.Rana VAROL	(Jüri Üyesi)
Doç.Dr.F.Zişan KAZAK ÇETİNKALP	(Jüri Üyesi)
Doç.Dr.Serdar TOK	(Jüri Üyesi)
Yrd.Doç.Dr.Mümine SOYTÜRK	(Jüri Üyesi)

MANİSA- 2015

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından, veri toplanması ve yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmayla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

Mehmet YANIK

İmza

ÖNSÖZ

Sosyal yaşam içerisinde bireylerin sahip oldukları niteliksel özellikleri onların sosyal statüleri başta olmak üzere ,sağlıklı,mutlu ve başarılı bir birey olarak yaşamlarını sürdürmesine yardımcı olan bir etkidir. Bireylerin niteliksel olarak gelişmeleri başta yakın aile çevresi olmak üzere eğitim aldıkları eğitim kurumlarının da görev ve sorumluluğu altındadır.

Bireylerin belli başlı bazı olay, insan, obje vb. gibi durumlar karşısında göstereceği hareket eğilimi yönünü belirleyen tutumları bireyin doğumuyla beraber gelmez. Sosyal gelişim esnasında öğrenilen tutumlar bireyin tutum objesi ile yakın ilişkisi oranında şekillenir.

Fiziksel sağlığımız yanında ruhsal sağlığımız üzerinde de önemli etkileri olduğu düşünülen spor aktiviteleri süreli ve en kolay biçimde okul ortamında sağlanır. Okul ortamında kendisine sunulan spor aktiviteleri aracılığıyla kendini ifade eden, kendi yetilerinin farkına varan birey eğitimde tüm dünya ülkelerinin ortak sorunu olarak görülen okula yabancılaşma duygu durumundan uzaklaşacaktır.

Bu çalışmada öğrencilerin eğitim kurumuna yabancılaşma ve akabinde eğitimden uzaklaşmalarını engellemeyi sağlamada beden eğitimi ve spor dersi ile okullarda yürütülen spor aktivitelerinin öneminin araştırılması amaçlanmıştır.

Mehmet YANIK

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimimden bu yana engin donanım ve tecrübesiye, her zaman en iyisini yapmam için yol gösteren, düşünce düzeyimi geliştiren, mesleki rehberim olan danışmanım Prof.Dr.Hatice ÇAMLIYER'e, katkılarıyla çalışmamı destekleyen Yrd.Doç.Dr Hüseyin ÇAMLIYER'e, çalışmamın her aşamasında bilimsel katkısı ve dostluğuyla beni motive eden Doç.Dr.Feride Zişan KAZAK ÇETİNKALP'e, her türlü zor anımda yanımda olan Yrd.Doç.Dr.Mümine SOYTÜRK'e, geliştirmiş oldukları ölçekleri kullanmama izin vererek çalışmamı destekleyen Prof. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN ve Öğr.Gör.İsmail SANBERK'e, tezimin düzeninden yazımına tüm sorularımı sıklımadan cevaplayan değerli hocam Doç.Dr.İbrahim ERDEMİR'e,

Hayatımın her döneminde olduğu gibi doktora çalışmam süresince de benden hiçbir konuda desteklerini esirgemeyen ve bugünlere gelmemde emeği büyük olan sevgili anneme , babama ve kardeşlerime,

ve tüm stresli anlarımda moral kaynağım, en büyük destekçilerim olan hayat arkadaşım, yoldaşım biricik eşim **Filiz** ve canım oğlum **Yiğit Ali'**ye çok teşekkür ederim.

İyiki varsınız....

Mehmet YANIK

Manisa- 2015

İÇİNDEKİLER

BEYAN	
ÖNSÖZ	İ
TEŞEKKÜR	İİ
İÇİNDEKİLER	İİİ
KISALTMA VE SİMGELER	İV
ŞEKİL,RESİM VE TABLOLAR DİZİNİ	V
TÜRKÇE ÖZET	1
İNGİLİZCE ÖZET	3
1. GİRİŞ	5
1.1. Araştırmanın Konusu	6
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Hipotezler	7
1.4. Sayıtlılar	8
1.5. Araştırmanın Önemi	8
2.GENEL BİLGİLER	10
2.1. Eğitim Nedir?	10
2.1.1. Eğitimin Amacı	10
2.1.2.Eğitimin Önemi	11
2.1.3. Eğitim Hakkı	11
2.1.4. Eğitim Ortamı ve Özellikleri.....	12
2.2. Türk Millî Eğitim Sisteminin Genel Yapısı	13
2.2.1. Ortaöğretim	14
2.3.Beden Eğitimi	15
2.3.1. Beden Eğitiminin Tanımı ve Amacı	16
2.3.2. Beden Eğitiminin Geliştirdiği Nitelikler	18
2.3.2.1. Beden Eğitiminin Fiziksel Gelişime Etkisi	18
2.3.2.2. Beden Eğitiminin Psikomotor Gelişime Etkisi	19
2.3.2.3. Beden Eğitiminin Bilişsel Gelişime Etkisi.....	19
2.3.2.4. Beden Eğitiminin Duyuşsal Gelişime Etkisi.....	20
2.3.3. Beden Eğitimi ve Sporun Genel Eğitimin İçerisindeki Yeri ve Önemi	20

2.4.Tutum	22
2.4.1. Tutumun Tanımı	22
2.4.2. Tutum Ögeleri	23
2.4.2.1.Bilişsel Öge	24
2.4.2.1.Duyuşsal Öge	24
2.4.2.1.Davranışsal Öge	25
2.4.3.Tutumların Oluşması.....	25
2.4.4.Tutumların Değişmesi	26
2.4.5. Tutum-Davranış İlişkisi	27
2.5.Yabancılaşma	28
2.5.1.Yabancılaşma Nedir?	28
2.5.2.Yabancılaşmanın Kaynakları	32
2.5.3. Yabancılaşmanın Sonuçları.....	32
2.5.4.Eğitim Örgütlerinde Yabancılaşma.....	33
2.5.5.Eğitim Örgütlerinde Öğrenci Yabancılaşması	34
2.5.6.Eğitimde Yabancılaşma İle İlgili Araştırmalar	38
2.5.6.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	39
2.5.6.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	41
3.GEREÇ VE YÖNTEM	44
4.BULGULAR	50
5.TARTIŞMA	76
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	83
6.1. Sonuçlar	83
6.2.Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutuma İlişkin Öneriler	84
6.3.Öğrenci Yabancılaşmasına Neden Olan Faktörlerin Önlenmesine Yönelik Öneriler	85
7.KAYNAKLAR	86
8.EKLER.....	99
8.1.EK-1. Kişisel Bilgi Anketi	99
8.2. EK-2. 9.Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği	100
8.3.EK-3. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği.....	101
9.ÖZGEÇMİŞ.....	102

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Tutum Ögeleri.....	24
Şekil 2. Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Ortalaması.....	53
Şekil 3. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Ortalaması.....	54
Şekil 4. Aile Aylık Gelir Düzeyine Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Ortalaması.....	59
Şekil 5. Okul Başarı Durumu Düzeyine Göre Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ortalaması.....	61
Şekil 6. Okul Başarı Durumu Düzeyine Göre Öğrenci Yabancılaşma Düzeyi Ortalaması.....	62
Şekil 7. Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu.....	63
Şekil 8. Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumuna Göre Tutum Ortalaması.....	64
Şekil 9. Okul Takımında Yer Alma Durumu.....	65
Şekil 10.Okul Takımında Yer Alma Durumuna Göre Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ortalaması.....	67
Şekil 11. Okuldaki Spor Etkinliği Yeterlilik Durumu Yönelik Verilen Cevaplar.....	68
Şekil 12. "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?" Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ortalaması.....	70
Şekil 13. "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?" Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ortalaması.....	71
Şekil 14."İstediğin Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısın?"sorusuna verilen cevaplar.....	72
Şekil 15. " Okulda İstediğin Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısın?" Değişkenine İlişkin Öğrenci Yabancılaşma Ortalaması.....	75

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 . Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı	45
Tablo 2. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Ailedeki Birey Sayısı Frekans Dağılımı	45
Tablo 3. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Ailenin Ekonomik Geliri Frekans Dağılımı.....	45
Tablo 4. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Genel Okul Başarı Düzeyi Frekans Dağılımı	45
Tablo 5. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu Frekans Dağılımı.....	46
Tablo 6. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Okul Takımında Yer Alma Durumu Frekans Dağılımı.....	46
Tablo 7. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin "Okulunuzdaki Ders Dışı Spor Etkinlikleri Yeterlimidir?" sorusuna verilen vcevaplara İlişkin Frekans Dağılımı.....	46
Tablo 8. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin "Okuluna size sunulmayan ancak yapmayı istediğiniz bir sportif faaliyet olsa katılırdınız?" sorusuna verilen vcevaplara İlişkin Frekans Dağılımı.....	47
Tablo 9. Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeğine (BESTÖ) İlişkin Bulgular	50
Tablo 10. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeğine (ÖYÖ) İlişkin Bulgular	52
Tablo 11. Cinsiyete Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğine İlişkin t-Testi Sonuçları	53
Tablo 12. Cinsiyete Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeğine İlişkin t-Testi Sonuçları	54
Tablo 13. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Ailedeki Birey Sayısı Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri.....	55
Tablo 14. Ailedeki Birey Sayısı Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları	55
Tablo 15. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının Ailedeki Birey Sayısı Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri	56

Tablo 16. Ailedeki Birey Sayısı Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları	56
Tablo 17. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Ailelerinin Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri	57
Tablo 18. Aile Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğine ilişkin Varyans Analizi Sonuçları	57
Tablo 19. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının Ailelerinin Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri	58
Tablo 20. Aile Aylık Gelir Düzeyine Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeğine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	58
Tablo 21. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri	59
Tablo 22. Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları	60
Tablo 23. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri	61
Tablo 24. Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları	61
Tablo 25. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumuna Göre Betimsel İstatistikleri	62
Tablo 26. Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları	63
Tablo 27. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri	64
Tablo 28. Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları	65
Tablo 29. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Okul Takımında Yer Alma Durumuna Göre Betimsel İstatistikleri	65
Tablo 30. Okul Takımında Yer Alma Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları	66

Tablo 31. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının Okul Takımında Yer Alma Durumuna Göre Betimsel İstatistikleri	67
Tablo 32. Okul Takımında Yer Alma Durumu Değişkenine Göre Yabancılaşma Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları.....	67
Tablo 33. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının " Okulunuzdaki Ders Dışı Spor Etkinlikleri Yeterlimi?" Sorusuna İlişkin Betimsel İstatistikleri.....	68
Tablo 34. "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?" Sorusu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları.....	69
Tablo 35. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının " Okulunuzdaki Ders Dışı Spor Etkinlikleri Yeterlimi?" Sorusuna İlişkin Betimsel İstatistikleri	70
Tablo 36. "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?" Değişkenine Göre Yabancılaşma Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları	70
Tablo 37. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının " Okulda İsteddiğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?" Sorusuna İlişkin Betimsel İstatistikleri.....	72
Tablo 38. " Okulda İsteddiğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?" Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları	73
Tablo 39. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının " Okulda İsteddiğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?" Sorusuna İlişkin Betimsel İstatistikleri	73
Tablo 40. " Okulda İsteddiğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?" Değişkenine Göre Yabancılaşma Ölçeğinin Varyans Analizi Sonuçları	74
Tablo 41. Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ortalaması ve Öğrenci Yabancılaşma Ortalaması Korelasyon Analizi Sonuçları.....	75

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
BESTÖ	Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği
ÖYÖ	Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği

ÖZET

Tezin Başlığı: Lise 9. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi

Öğrencinin Adı : Mehmet YANIK

Danışmanı: Prof.Dr.Hatice ÇAMLIYER

Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı

Amaç: Bu araştırmada, lise 9.sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin bazı sosyo-demografik değişkenler (cinsiyet, ailede beraber yaşayan kişi sayısı, aile sosyo-ekonomik düzeyi, okul başarı durumu, beden eğitimi derslerine katılım durumu, okul takımına katılım durumu) ile katılımcıların "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir? ve " Okulda İstediyin Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısın?" sorularına verdikleri cevaplar açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilişkiyel tarama modeli kullanılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma örneklemi, Balıkesir il merkezinde tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 9.sınıf öğrencilerinden 451 kadın ve 398 erkek olmak üzere toplam 849 orta öğretim öğrencisinden oluşmuştur.

Araştırmada veri toplamak amacıyla; kişisel bilgi formu, 9.sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği ve öğrenci yabancılaşma ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerin uygulanabilmesi için öncelikle ölçek sahiplerinden ve çalışmanın yapılabilmesi için il milli eğitim müdürlüğünden yasal izin alınmış, ilgili okullarda uygulama yapılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesi IBM-SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır.Verilerin analizinde uygun analiz türünün

belirlenmesi aşamasında denek sayısı, verilerinin normal dağılım gösterip göstermediği, homojen bir yapıya sahip olup olmadıkları incelenmiş olup parametrik analiz yöntemlerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Özellikle denek sayısı bu kararı vermede etkili olmuştur.

Verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımı, aritmetik ortalama ve standart sapma, “iki ortalama arasındaki farkın önemliliği testi” (t testi), ikiden fazla değişken gruplarının karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (one way ANOVA) kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda farklılığın kaynağını belirlemek için Post-Hoc Tukey testlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi olarak $p < 0,05$ düzeyi kabul edilmiştir

Bulgular: Araştırma sonuçlarına göre çalışmaya katılan 9.sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği ortalamaları $\bar{X} = 2,99$, öğrenci yabancılaşma ölçeği ortalamaları ise $\bar{X} = 2,97$ olarak bulunmuştur.

Sonuçlar: Çalışmaya katılan öğrencilerin tutum ortalamalarının okul başarısı, beden eğitimi derslerine katılım durumu, okul takımında yer alma durumu ve ders dışı etkinlik yeterliliğine ilişkin sorulan soru ile aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Yabancılaşma ölçeği puan ortalamalarının ise ailede yaşayan kişi sayısı, aile aylık gelir düzeyi, okul başarı durumu ile ders dışı etkinlik yeterliliğine ilişkin soru ile spor faaliyetlerine katılma durumuna ilişkin soruya verilen cevap ile aralarında anlamlı fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi dersine karşı tutum, Okula yabancılaşan öğrenci, Sosyo-demografik değişkenler.

ABSTRACT

Thesis Title: Determining the relationship between the high school 9th graders' attitudes towards physical education and sports and their levels of alienation from school

Name of Student: Mehmet YANIK

Dissertation Advisor: Prof.Dr.Hatice ÇAMLIYER

Department: Department of Physical Education and Sports Teaching

Purpose: This study aims to investigate the relationship between the high school 9th graders' attitudes towards physical education & sports and their levels of alienation from school, both in terms of certain socio-demographic variables (gender, number of people living together in the family, socio-economic status of the family, school achievement, participation in physical education classes, participation in school teams) and their answers to the questions of "*Are the extracurricular sporting activities provided to you in the school adequate?*" and "*Would you participate if the school provides a sporting activity you like?*" In the study, the relational screening model was used.

Methodology: The study sample consisted a total of 849 secondary school students (451 females and 398 males) selected by random sampling method among 9th graders studying at the secondary schools located in the Province of Balikesir, Turkey.

In order to collect data in the study, personal information form, 9th graders' attitude scale towards physical education and sports, and student alienation scale was used. In order to apply the questionnaires, legal permissions were obtained from the developers of the questionnaires and provincial education directorates, and then questionnaires were applied in the related schools.

Statistical analysis of the data obtained in the study was performed using IBM-SPSS program. In determining the analysis type to be used for analyzing the data,

number of subjects, normality of the distribution of data, data homogeneity were examined, and it was decided to use parametric analysis methods as a result. In particular, the number of subjects was instrumental in making this decision.

In data analysis, frequency and percentage distributions, arithmetic mean and standard deviation, "significance test for the difference between the two averages" (t test), and -for the comparison of multivariate groups- the one-way analysis of variance (one way ANOVA) was used. The post-hoc Tukey tests was utilized to determine the source of the difference in the one-way ANOVA's results. In the study, statistical significance was accepted at $p < 0,05$

Findings: According to the study results, the mean score of the 9th graders, who participated in the study, taken in the Attitudes Toward Physical Education and Sports Scale was $\bar{X} = 2,99$ and the mean score taken in the Student Alienation Scale was $\bar{X} = 2,97$.

Conclusion: In addition, the difference between the mean attitude scores of the students participated in the study and school achievement, participation in physical education classes, participation in school team and the answers to the question asked regarding the adequacy of the extracurricular activities was found to be significant. And, the difference between the mean alienation scores and the number of people living in the family, average family income, school achievement and the answers to the questions asked regarding the adequacy of the extracurricular activities and participation in sporting activities were found to be significant.

Keywords: Attitudes towards physical education classes, Students' school alienation, Socio-demographic variables.

1. GİRİŞ

Sosyal yapı içerisinde okullar, bireyleri eğitmek, toplumun birer ferdi olan çocukları ve gençleri yaşadığı ortamı anlama ve anlamlandırmayı sağlayarak geleceğe en iyi şekilde hazırlamakla yükümlüdürler. Tüm toplumlarda var olan bu zorunluluk çocukların beslenme, barınma ve sağlık ihtiyaçlarının giderilmesinin yanında onların duygusal, sosyal, fiziksel ve zihinsel olarak da sağlıklı bir birey olarak yetiştirilmesi şeklinde değerlendirilmektedir.

İnsanı diğer canlı türlerinden farklı kılan bir özelliği de üretken olmayı istemesi ve kendini gerçekleştirme hissiyatına sahip olmasıdır. Kendi doğası gereği insan özgürdür ve kendi becerilerini kullanarak üretken olmak ister. Bu bağlamda kendini gerçekleştiremeyen birey engellenmiş olma duygusunu yaşayacak (Fromm 1996) ve bulunduğu ortamdan uzaklaşacaktır.

Bireylerin psikolojik yapısında tahribatlar oluşturmanın yanında toplumu da etkileyen sosyal bir vaka olan yabancılaşma durumu toplumsal yaşam içerisinde insan ilişkilerini etkileyerek günümüz sanayi toplumlarının tüm kurumlarını etkiler bir duruma gelmiştir. Bu kurumlar içerisinde toplumun tümünü etkilemesi bakımından kapsama alanı en geniş olan eğitim kurumlarında yabancılaşma daha belirgin görülmektedir (Tezcan 1998).

Eğitim kurumlarında öğrencilerin öğrenme eylemi ve öğrenmeyle ilgili süreçlerden uzaklaşması, öğrenmeye karşı ilgisinin azalması, eğitimin giderek onlar için sıkıcı bir etkinlik haline gelmesi durumu olan eğitimde yabancılaşma sorununa bağlı olarak okulu bırakma eylemi okula bağlılığın yitirilmesiyle birlikte, okuldan tamamen ayrılmayla sonuçlanan istenmeyen bir öğrenci davranışı olarak tüm dünya ülkelerinde yaygın olarak görülen eğitimin önemli bir sorunudur (Altinkurt 2008; Finn ve Voelkl 1993).

Yabancılaşarak eğitim sürecinden kopan ya da yeterince yararlanamayan çocuklar ve gençler giderek yalnızlaşmakta ve depresyona kadar varan ağır tablolarla karşımıza çıkabilmektedir. Bu nedenle bu çalışmada okullarda yürütülen beden

eğitimi dersleri ve sportif aktivitelerine karşı ğrenci tutumlarının tespiti ve buna bağlı olarak okula yabancılaşma ve yalnızlık duygularının azaltılmasındaki etkilerinin araştırılmasına çalışılmıştır.

1.1. Araştırmanın Konusu

Öğrencilerin nitelikli eğitim almasını sağlamak, öğrenciyi sosyalleştirmek ve topluma faydalı bireyler olarak yetiştirmek okulların herkes tarafından kabul edilen amacıdır. Bu işlevi yerine getirirken öğrencinin kendini gerçekleştireceği, sosyalleşmesine yardımcı olan ve benimseyeceği bir atmosfer oluşturması eğitimin başarı gostergesidir. Okul ortamının bu imkânı sağlamada yetersiz kalması okula yabancılaşma durumunu arttıracak ve beraberinde okul terk eylemine varan sonuçları doğurabilecektir.

Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de eğitimin en önemli problemlerinden biri okula yabancılaşma ve bunun sonucunda ortaya çıkan okul terk durumudur (Altınkurt 2008;Finn ve Voelkl 1993;Eryılmaz ve Burgaz 2011). Öğrencilerin okula ve okulda yapılan etkinliklere karşı olumsuz bir tutum geliştirmelerini ifade eden yabancılaşma kavramı, eğitim örgütlerinde örgütsel amaçların gerçekleştirmesini önemli ölçüde engellemektedir (Katıtaş 2012). Bu olumsuz durumun önlenebilmesi için yabancılaşma olgusunun ne derecede yaşandığının belirlenmesi, var olan bu problemi ozmenin ilk basamağını oluşurmaktadır.

İlgili literatür tarandığında, öğrencilerin okula yabancılaşarak yalnızlaşmaları ve ardından gelen okul terk konusunun oldukça yeni bir çalışma alanı olduğu, ülkemizde sınırlıda olsa genel eğitmcilerin bu konuda çalıştığı ancak beden eğitimi alanında böyle bir çalışma yapmadıkları özellikle de çocukların okula yabancılaşma ve yalnızlık düzeylerini azaltmaya yönelik spor içerikli çalışmaların bulunmadığı görülmektedir.

Bu alışma; okullarda yürütülen beden eğitimi dersi ve spor etkinliklerinin eğitimindeki yeri ve önemini kapsayan araştırmalara derinlik kazandırabilmeyi amaçlanmaktadır. Araştırmada elde edilen sonuçlardan yararlanılarak gerek ailelerin, gerek okullardaki eğitimin yürütücüsü olan öğretmenlerin-idarecilerin gerekse öğretimin şekillenmesinden sorumlu olan Talim Terbiye Kurulunun bilgilenesinin

sağlanması böylelikle yapılacak çalışmalara temel oluşturacak bir nitelik taşıması bakımından çalışmanın beden eğitimi ve spor eğitimi alanına faydalı olabileceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, lise 9.sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeylerinin kişisel değişkenler açısından incelenerek okul terkini önlemede beden eğitimi ve sporun önemine dikkat çekmektir.

1.3. Hipotezler

- Lise 9.sınıf öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur.
- Lise 9.sınıf öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeylerinde ailede yaşayan birey sayısı değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur.
- Lise 9.sınıf öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeylerinde aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur.
- Lise 9.sınıf öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeylerinde okul başarı durumu değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur.
- Lise 9.sınıf öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeylerinde beden eğitimi dersine katılım durumu değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur
- Lise 9.sınıf öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeylerinde okul takımında yer alama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur.
- Lise 9.sınıf öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeylerinde ["Okulda ders dışında sizlere sunulan spor etkinlikleri sizce yeterlidir ?"]değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur.

- Lise 9.sınıf öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeylerinde [" Okulda size sunulmayan ancak yapmayı istediğiniz bir sportif faaliyet olsa katılır mıydınız?"]değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur.

1.4. Sayıtlılar

- Araştırmaya katılan gönüllüler ölçme araçlarının uygulanması sürecinde gereken hassasiyeti göstermişlerdir.

- Beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği ve öğrenci yabancılaşma ölçeği uygulanan gönüllüler soruları gereğine uygun olarak cevaplayan bireylerdir.

- Araştırmada kullanılan ölçüm araştırmanın amacına hizmet edebilecek niteliktedir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Eğitim sistemi içerisinde sosyal ve idari bir problem olan devamsızlık sonucunda okula yabancılaşma ve okulu terk etme eylemleri bir çok faktörden kaynaklı olabilir. Çeşitli sebeplerle okul dışına itilen öğrenciler, sosyal ve psikolojik açıdan sosyal uyum eksikliğine bağlı olarak suça karışma eğilimi gösterebilmekte, hem kendisi ve ailesi, hem de toplum için önemli sorunlara yol açmakta ve önemli bir risk grubu haline gelebilmektedirler.

Çağdaş eğitimde okul, öğrencileri sosyal hayata hazırlayan birtakım bilgi kalıplarını, beceri ve tutumların öğretilmesi sorumluluğunu üstlenen sosyal bir kurum olma özelliği taşımaktadır (Tezcan 1998). Okul, öğrenciye yaşam içerisinde kendini gerçekleştirme, kişisel amaçlarıyla sosyal dünyasını bütünleştirerek doyum sağlayabilme imkânı sağlarken aynı zamanda öğrenciye kendinde var olan becerilerini geliştirme ve bağımsız düşünebilme becerisini geliştirmesi konusunda dayardım eden en temel kurumdur (Yavuzer 1998).

Günümüz Türkiye'sinde okul çağındaki öğrencilerin sosyalleşmeleri ve kendilerini gerçekleştirecek bir ortam sağlanamaması eğitim sistemi içerisindeki en büyük kaostur (Kızılay 2008). Birçok okul yöneticisinin ders çalışmanın daha iyi olacağı fikri ile özellikle sportif etkinlikleri arka planda tutmaları ve dersine sahip

çıkımda yetersiz kalan başta beden eğitimi öğretmenleri olmak üzere kültür dersleri öğretmenleri öğrencileri okulda tutmada başarısız kalabilmektedirler.

Okullar, sahip oldukları geniş öğrenci kitleleriyle iletişimin, sosyal ilişkilerin kolaylıkla ve sıklıkla yaşanabileceği ortamlar olma özelliği ile okula bağlılığın yada yabancılaşmanın sıklıkla görülebileceği yerlerdir. Okula bağlılığı artıran sebepler arasında görülen iyi iletişim ve sosyal paylaşımlar öğrencileri kazanmada en pratik yoldur. Özellikle öğretmenlerin öğrencilerle iyi bir etkileşim içine girmeleri gerekmektedir. Bunun içinde okullarda uygulanan sportif etkinlikler bir fırsat niteliğindedir. Çünkü olumlu bir etkileşim ağı içinde bulunan bir çocuk, kendini daha rahat hissedecek, kendi ilişkilerinde de olumlu bir sosyal ilişkiler temeli oluşturacaktır. Rahat iletişim kurabilen çocuk kendini kontrol ve değerlendirmede daha isabetli kararlar alabilecektir (Arslantaş 1998).

Düzenli spor aktivitelerin fiziksel sağlığımızın yanında ruhsal sağlığımız üzerinde de önemli etkilerinin olduğu bilinmektedir (Taşer 2004). Buna göre beden eğitimi ve sporun amaç ve fonksiyonları arasında bulunan duygusal, sosyal, fiziksel ve zihinsel gelişim hedeflerini okullar çoğu zaman eğitim öğretim programlarının içerisinde bulunan beden eğitimi dersleri ve yine okul içerisinde yapılan spor etkinlikleri ile karşılamaya çalışırlar.

Öğrencilerin okuldaki etkinliklere katılımı ve kendilerini okulla özdeşleştirmeleri (ait olma) şeklinde tanımlanan (Finn ve Voelkl 1993) okula bağlılığın davranışsal, duygusal ve bilişsel olmak üzere üç boyutu bulunmaktadır (Jimerson ve ark 2003). Öğrencilerin öğretim programı dışı sayılabilecek sportif ve benzeri diğer kulüp faaliyetlerine aktif katılımlarını içeren davranışsal bağlılık duygusuna sahip öğrencilerin bu tür etkinliklere katılmayanlara göre daha yüksek akademik performans gösterdikleri öne sürülmekte (Özdemir ve Kalaycı 2013), okullarda yapılan spor etkinliklerinin bir başka önemli boyutunu da göz önüne sermektedir.

Bu alanda genel eğitimcilerin sınırlı da olsa çalışmaları bulunmakla birlikte beden eğitimi ve spor alanında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma, beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ve okula karşı yabancılaşma konusunda beden eğitimi dersi ve spor etkinliklerinin önemine daha fazla dikkat çekerek öğretim programları

içinde gerçek anlamda gençlerin bilişsel,duyuşsal ve devinişsel gelişmelerine katkı sağlayacak nicelikte ve onların tutum ve alışkanlıklarını olumlu yönde geliştirebilecek niteliğinin artması konusunda destek sağlayabilir.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Eğitim Nedir?

İnsanoğlunun var oluşundan itibaren başlayan ve onun yaşamı boyunca bir süreç şeklinde devam eden eğitimi Tylor (1950) , "bireyin davranış örüntülerini değiştirme süreci" olarak, Sönmez (2005) "Eğitim,çevre ayarlaması yoluyla kişinin davranışlarını istendik yönde değiştirme ve değerlendirme süreci" olarak, Demirel (2006) "bireyde kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme süreci" olarak tanımlarken, Smith ve arkadaşları (1957) eğitimi, "birey için toplum standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmada etkili olan süreçlerdir" diye tanımlamışlardır (Yavuz 2004).

Eğitim; Özden'e göre (2002) "bireyleri, doğayı denetleyecek, değiştirecek ve üretim yapabilecek biçimde yetiştirme; bireylerin doğal olgunlaşmalarını arttırma ve davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci" , Yıldırım'a göre (1983) , "insan davranışlarında bilgi, beceri, anlayış, ilgi, tavır, karakter ve sair önemli sayılan kişilik nitelikleri yönünden belli değişmeler sağlamak amacıyla yürütülen düzenli bir etkileşim "olarak tanımlanır (Sönmez 2005).

Eğitimle ilgili olarak yapılan tüm tanımlarda ortak nokta olarak eğitim; bireyde istenilen yönde davranış değiştirme süreci, bireyin, toplumun beklentilerini karşılamak şekilde gelişmesi, kendi ve toplumu için faydalı duruma gelmesidir.

2.1.1. Eğitimin Amacı

Günümüzde tüm alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da çok yönlü değişmeler ve buna paralel olarak gelişmeler görülmektedir. Eğitimin, bireyin her yönüyle

gelişmesi, kendisi ve toplumu için yararlı duruma gelmesi süreci olarak tanımlanmasından yola çıkarak eğitimin amacı; bireyin tüm yönleriyle kendini gerçekleştirmesi ve toplum için yararlı duruma gelmesi, bireyin kendisi ve toplumu için yetiştirilmesi (Yeşilyaprak 2003), yaşanan toplumun ve çağdaş dünyanın uyumlu bir üyesi haline getirilerek çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmaktır.

Eğitimin genel ve özel amaçları Türk eğitimine yön veren Milli Eğitim Temel Kanunu'nda açıklanmıştır. Buna göre. Türk Eğitim Sisteminin temel amacı, *görev ve sorumluluklarını bilen, kendilerine ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bireyler yetiştirmektir.* Ayrıca Türk Eğitim Sistemi, kendini sürekli yenileyen ve geliştiren, beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip, etkili kararlar alabilen, doğru düşünebilen, yaşama saygılı, topluma karşı sorumluluk duyan, olaylara çok yönlü bakabilen, kendi ile barışık, insanlara saygılı, çevreyi koruyan yapıcı, yaratıcı ve verimli bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu, Mad: 2).

2.1.2.Eğitimin Önemi

Sosyal hayat içerisinde sürekli öğrenmeye ve değişime açık olan bireyler tek başlarına bırakıldıklarında iyi ve güzel olan şeylerin yanında kendileri ve toplum için zararlı olabilecek öğrenimler gerçekleştirebilirler. Bunların önüne geçilmesi ancak planlı ve programlı bir eğitim sistemi ile gerçekleştirilebilir. Toplumlar eğitim sistemlerine yeterli önemi vermediklerinde bireylerinin olumsuz dış etkenlere maruz kalmalarına neden olabilirler. Toplum açısından bakıldığında yeterli maddi ve manevi değerler eğitimi verilmeyen bir birey mutlu ve üretken olamayacaktır. Eğitim toplum üyelerinin tüm yönlerden eğitsel gereksinimlerini karşılar. Bu bakımdan eğitim tüm toplumlar için son derece önemli bir süreçtir.

2.1.3. Eğitim Hakkı

Bireyin doğuştan kazandığı ve talep etme hakkına sahip olduğu eğitim hakkı ülkeler tarafından yasal temellere oturtulmuş ve güvence altına alınmış en önemli sosyal haklardan biridir. Bu durum sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye, Anayasanın 42. Maddesinde kimsenin, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmayacağını açık biçimde teminat altına almaktadır. Eğitim hakkını güvence

altına alan önemli bir yasal dayanakta Milli Eğitim Temel Kanunu'dur. Kanunun 4. Maddesi eğitim kurumlarının dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetmeksizin herkese açık olacağını; eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmayacağını vurgulamaktadır. Kanunun *Eğitim hakkı* başlıklı 7. Maddesi ise temel eğitim görmeyen her Türk vatandaşının hakkı olduğunu teyit etmektedir. Kanun ayrıca *Fırsat ve imkân eşitliği* başlığıyla eğitimde cinsiyet ayrımcılığının yapılamayacağını; kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanacağını, maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla desteklenmesini hükme bağlamaktadır (Milli Eğitim Temel Kanunu, Madde 8).

Diğer bir yasal düzenleme olan İlköğretim ve Eğitim Temel Kanununun 2. Maddesi ilköğretimin, öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için *mecburi*, devlet okullarında *parasız* olduğuna işaret etmektedir. Kanunun 52. Maddesi mecburi öğrenim çağında olan her öğrencinin velisi tarafından çocuğunun mecburi ilköğretim kurumuna devamını sağlamakla *yükümlü* olduğunu, 53. Maddesi ise okula devam etmeyen öğrencilerin devamsızlık sebeplerinin okul yöneticileri ve ilköğretim müfettişleri tarafından araştırılarak devama engel olan maddi ve manevî engellerin giderilmesi için çaba gösterilmesini hükme bağlamaktadır (Katıtaş 2012).

2.1.4. Eğitim Ortamı ve Özellikleri

Eğitim ortamı eğitim etkinliklerin gerçekleştirildiği okul binası, derslik, laboratuvar, atölye, kütüphane, oyun alanı, spor alanları gibi insan gücü dışı kaynaklardan ve bu ortamların kullanımında etkili olan öğretmen, veli, yönetici, eğitim uzmanı, hizmetli gibi insan gücü unsurlarından oluşur. Buna göre eğitim ortamı; “öğrenme öğretme etkinliklerinde konunun özelliğine göre etkileşimde bulunan personel, araç, gereç, tesis ve organizasyon gibi öğelerin oluşturduğu alan” şeklinde tanımlanmaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi 1996).

Eğitimde, öğretim ve öğrenme etkinlikleri sınıf, derslik, atölye, laboratuvar, spor salonu, okul bahçesi gibi ortamlarda gerçekleştirilir. Fiziksel mekan olarak adlandırılan bu alanlarda yer alan sıra, masa, dolap, top, pota, voleybol dikmeleri,

kort tenis filesi vb. araçlarla, mekanın ısı, ışık, renk düzeni gibi bir dizi etken ortamın fiziksel değişkenlerini oluşturur. Öğretim programı içerisinde yer almış olan hedef etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için öncelikle bu etkinliklerinin yapılacağı ortamların değişkenleri ile beraber buna uygun şekilde hazırlanması gerekir (Şişman 2002).

Psikoloji biliminin çalışma konuları arasında yer alan fiziksel ortamın insan davranışları üzerindeki etkisi oldukça yüksek düzeydedir. İçinde bulunulan ortam insanlar çeşitli yönlerden etkilemekte, ısı ve ışık durumundan içindeki kullanılan yardımcı alet ve malzemelere kadar bir çok faktör öğrenmenin etkinliği üzerine oldukça etkilidir (Kızılay 2008). Ayrıca eğitim ortamında bulunan fiziksel değişkenler ortamdaki faydalanan öğretmen-öğrenci ilişkilerinin düzeyini büyük ölçüde etkilemektedir. Eğitim türü ve düzeyi, dersin amacı gibi değişkenlere göre ortamda yer alan fiziksel özelliklerin amaca uygun düzenlenmesini öğrencilerin derse karşı güdülenmesini de kolaylaştıran en önemli etkenlerdendir (Aydın 2010).

Özellikle uygulamaların çokça olduğu beden eğitimi, müzik, resim gibi derslerde etkili bir öğrenmenin gerçekleştirilmesi varsa derslikte bulunan eğitim materyallerinin çeşitliliğiyle ve çokluğuyla doğru orantılıdır. 40 kişilik bir sınıfta kişi başına düşen malzemedeki uygulama alanına kadar tüm fiziksel özellikler ders içi etkileşimi ve etkinliği etkileyecektir.

2.2. Türk Millî Eğitim Sisteminin Genel Yapısı

Türk Millî eğitim sistemi, bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılayacak şekilde ve bir bütünlük içinde "örgün eğitim" ve "yaygın eğitim" olmak üzere, iki ana bölümden oluşur.

Örgün Eğitim

Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır. Örgün eğitim dört basamaktan oluşur.

Bunlar; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim basamağıdır.

Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden birinden ayrılmış olan bireylere ilgi ve gereksinme duydukları alanda örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar.Yaygın eğitim; genel ve meslekî teknik yaygın eğitim olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.Yaygın eğitim, yetişkinlere okuma-yazma öğretmek, temel bilgiler vermek, en son devam ettikleri öğrenim kademesinde edindikleri bilgi ve kabiliyetlerini geliştirmek ve hayatını kazanmasını sağlayacak yeni imkânlar kazandırmak amacıyla verilen okul dışı eğitimdir.

2.2.1. Ortaöğretim

Ortaöğretim kurumları, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine öğrenim süresi dört yıl olan yatılı ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır.

Ortaöğretim kurumları öğrencilerin

a) Öğrencileri bedenî, zihnî, ahlâkî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirmeyi, demokrasi ve insan haklarına saygılı olmayı, çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlamayı,

b) Öğrencileri ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vererek yükseköğretime, mesleğe, hayata ve iş alanlarına hazırlamayı,

c) Eğitim ve istihdam ilişkilerinin Bakanlık ilke ve politikalarına uygun olarak sağlıklı, dengeli ve dinamik bir yapıya kavuşturulmasını,

ç) Öğrencilerin öz güven, öz denetim ve sorumluluk duygularının geliştirilmesini,

d) Öğrencilere çalışma ve dayanışma alışkanlığı kazandırmayı,

- e) Öğrencilere yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi kazandırmayı,
- f) Öğrencilerin dünyadaki gelişme ve değişimleri izleyebilecek düzeyde yabancı dil öğrenebilmelerini,
- g) Öğrencilerin bilgi ve becerilerini kullanarak proje geliştirerek bilgi üretebilmelerini,
- ğ) Teknolojiden yararlanarak nitelikli eğitim verilmesini,
- h) Hayat boyu öğrenmenin bireylere benimsetilmesini,
- ı) Eğitim, üretim ve hizmette uluslararası standartlara uyulmasını ve belgelendirmenin özendirilmesini amaçlar (MEB).

2.3.Beden Eğitimi

İnsanın doğasında var olan hareketleri şekillendirerek doğumundan itibaren bireylere bilişsel,duyuşsal ve psikomotor özellikler kazandırmayı amaçlayan (Balcıoğlu ve ark.2003) bir bilim dalı olan beden eğitiminin varlığı insanlık tarihi kadar eskilere dayanmaktadır (Alpman 1972).

Beden eğitimi; oyun, cimnastik ve spor gibi eğitici bütün bedensel etkinlikleri içeren genel bir eğitim kavramı olup (Özmen 1999), insanları hem ruhen, hem fikren ve bedenen olgunlaştırıp, geliştiren,verdiği yorgunluğa karşılık en çok fayda sağlayan bir ilimdir (Açak 2005).

Modern eğitim anlayışına göre fertleri fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönleriyle bir bütün olarak yetistirme amacının gerçekleşmesi ancak ferdin, zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitimi ile mümkündür (Gökmen 1988). Bireylerin fiziksel ve ruhsal olgunluk düzeyini geliştirmeyi amaçlayan beden eğitimi milletlerin uygarlık düzeyini artırma amacıyla üzerinde durdukları bir konu olmuştur. Düzenli spor yapma alışkanlığının ülkelerin gelişmişlik göstergesi olduğu eğitimciler tarafından da kabul edilmektedir (Varış 1990).

2.3.1. Beden Eğitiminin Tanımı ve Amacı

Beden Eğitimi, bireyin fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini amaç edinen ve genel eğitimin tamamlayıcısı olarak görülen bilinçli ve planlı faaliyetler süreci (Yıldıran ve Yetim 1996), insanın davranış ve alışkanlıklarını konu edinmiş pedagojik bir disiplindir (Özmen 1999).

Beden eğitimi ile ilgili birçok tanımlama yapılmış olmasına rağmen tanımlarda genelde insanın kendini tanıması ve toplumsal hayatta spor sayesinde yerini almasından bahsedilmiştir. Bu tanımlamalarda Larson (1970) beden eğitimi "bedensel etkinlikler içinde ve bedensel etkinlikler aracılığı ile eğitim" şeklinde tanımlarken, Aracı 1999'da "bireyin büyüme, gelişme ve davranışlarının oluşmasında etkili olan güçlü bir eğitim alanıdır" diyerek bu fikri destekleyen bir tanımlama yapmıştır. Gökmen (1988)'e göre "beden eğitimi; ferdin fiziksel, psikomotor, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkı amacına yönelik organize edilmiş bedensel etkinliklerin tümüdür".

Yine bir başka tanımda da Öztürk (2007) "her bireyin kendi fiziksel sağlık ve yeterliliği ölçüsünde katılacağı, kendini ifade edeceği etkinlikler olduğunu, vücudun yapı ve fonksiyonunu geliştirebilmeyi, eklem ve kasların kontrollü ve dengeli bir biçimde didaktik olarak gelişmelerini sağlamayı, okul çağı sonrası işve rekreatif faaliyetlerin süresi içinde harcanan fiziki gücü, en ekonomik tarzda kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolünü metotlu bir şekilde hareket ettirmesini öğreten faaliyet sistemidir" diyerek ifade etmiştir.

Geçmişten günümüze yapılan tüm tanımlamalardan çıkan sonuç ve modern beden eğitimi ve spor anlayışı, insanların yaşam kalitelerini artırmak ve insanlara fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişim özelliklerini artırmaya yöneliktir (Varış 1990).

Sunay 2002' de gelişmiş toplumlarca uygulanan en önemli eğitim araçlarından biri olarak gösterilen spor faaliyetlerinin amacını " toplumun sağlıklı nesiller kazanmasını sağlamak ve sporun uluslararası bir özellik kazanması nedeniyle de toplum kültürünün tanıtılabileceği yaygın bir propaganda ve reklam aracı " olarak ifade etmiştir.

Bireyin kendini daha iyi tanmasına ve keşfedilmemiş özelliklerinin ortaya çıkmasına imkân sağlayan (Erkal ve ark 1988). Beden eğitiminin temel amacı; bireylerin zihinsel, sosyal ve fiziksel kapasitelerinin en düzeyine çıkmasına yardımcı olmak buna paralel olarak ta yaşam kalitelerini artırmaktır (Tamer 1987).

Baumgatner ve Jackson (1987)'a göre, beden eğitimin temel amaçları şunlardır:

✓ **Organik Gelişim:** Kuvvet, güç, dayanıklılık ve kalp, dolaşım sistemi dayanıklılığı gibi, fiziksel uygunluk öğelerini içerir.

✓ **Sinir-Kas Uyumu Gelişimi:** Koordinasyon motor performans, sportif beceri ve diğer hareket aktivitelerini içerir.

✓ **Kişisel Sosyal Gelişim:** Olumlu davranışları, liderliği ve demokratik davranışları içerir.

✓ **Zihinsel Gelişim:** Bilgileri, stratejileri ve anlama kabiliyetini içerir (Baumgatner ve Jackson 1987).

Lumpkin (1990)'e göre ise, beden eğitiminin 3 önemli amacı vardır :

1- Bilişsel Amaçları

❖ Vücut fonksiyonları, sağlık, büyüme ve gelişme.

❖ Oyun kuralları, beceri, strateji, koruma.

2- Duyuşsal Amaçları

❖ Kendine güvenme, değer yargıları, kişilik gelişimi, iletişim becerisi, nezaket, fair-play.

❖ Kendine kontrol etme, kendine disipline etme, eğlence, gevseme, kendine ifade etme, nasıl kazanacağını ve nasıl kaybedeceğini öğrenme.

3- Psikomotor Amaçları

❖ Temel hareket modelleri, motorik beceriler, temel oyun becerileri, senzori-motorik beceriler.

❖ Kardiovasküler dayanıklılık, esneklik, kas kuvveti ve dayanıklılığı (Lumpking 1990).

2.3.2. Beden Eğitiminin Geliştirdiği Nitelikler

Beden eğitimi, insanın bedensel ve ruhsal eğitimini olumlu etkilemenin yanında, kişinin bu tür eylemlere katılarak kendini tanıması ve geliştirmesine ve sosyal açıdan da toplumsal hayatta kendini gerçekleştirmesine yardımcı olur (Yetim 2011).

Bu bağlamda beden eğitiminin bireyin gelişimine etkileri, fiziksel, psikomotor, zihinsel-bilişsel ve sosyal-duygusal boyutları ile incelenebilir.

2.3.2.1. Beden Eğitiminin Fiziksel Gelişime Etkisi

Hareket sisteminin temelini oluşturan kas ve iskelet yapımız yapılan beden eğitimi etkinlikleri sayesinde güçlenir ki buda yapılacak bedensel etkinlikleri normal kemik ve kas gelişimi için zorunlu kılmaktadır. Beden eğitimi etkinlikleri kapsamında planlı olarak yapılan bu tür etkinlikler öncelikle insan organizmasının dayanıklılığını ve bu bağlı olarakta iç organ fonksiyonlarını geliştirmenin yanında hareket etkinlikleri ile bağ dokusu esnekliğini artırır ve bu dokularda güç gelişimi gözlenir ki buda sürekli hareket halinde olan birey için değişen şartlara kolay uyum sağlamayı ve yorgunluğa karşı koyma gücü kazandırır (Gökmen 1988).

Yapılan fiziksel hareketlerle birey çeşitli beceriler kazanımı ve var olan becerilerinin gelişimini sağlar. Günümüzde hareketsizliğe bağlı olarak artan obezite ile mücadele, yaşanan fiziksel sakatlıkların tedavisi ve özellikle kalp-dolasım sisteminde görülebilecek rahatsızlıklar yine beden eğitimi etkinliklerine katılım yoluyla giderilebilmektedir (Erkal ve ark.1998).

Çocuklarda beden eğitimi etkinliklerine katılmanın en fazla yansıması becerilerinin gelişmesi sonucu kassal hareketle verimliliğin artması dolayısıyla kassal güç ve dayanıklılığın artması olarak göze çarpar (Demirci 2008). Daha enerjik bir organizma sağladığı için bedensel ve zihinsel yorgunluklara karşı direnci artırır. Bedensel işlerde geç yorulmayı, erken dinlenmeyi sağlar ve iç salgı bezlerinin düzenli çalışmasına yardımcı olur (Açak 2005).

2.3.2.2. Beden Eğitiminin Psikomotor Gelişime Etkisi

Psikomotor gelişim; bireyin fiziksel yapısında ve sinir kas işlevlerindeki değişim süreçlerini kapsayan ve tüm yaşamı boyunca devam eden bütün fiziksel değişim ve hareket becerilerin kazanılması sürecidir. Motor gelişimle kişinin kuvvet, sürat, dayanıklılık gibi temel motorsal özelliklerinin geliştirilmesiyle beraber bireyde kalp, solunum, dolaşım sistemlerinde gelişimi sağlanır (Demirci 2008).

Psikomotor gelişimin sağlanması özellikle sportif aktivitelerle gerçekleştirilir (Tamer 1987). Kosma, sıçrama, tırmanma, yakalama, fırlatma gibi temel hareketlerin gelişimi, motor gelişimin temelini oluşturur. Çeşitli becerilerin geliştirilmesine yönelik etkinlikler, bireylerin ilgilerinin de çeşitlenmesini sağlayacaktır (Gökmen 1988). Bu tür becerilerin geliştirilmesi okullarda yürütülen beden eğitimi dersi ve spor etkinliklerinin öğretim program temellerini oluşturmaktadır. Bu da demek oluyor ki beden eğitimi dersi bireyi bir bütün olarak geliştirmede etkili bir araçtır.. Kazanılan bu tür becerilerle birey, sosyal hayat içerisinde çeşitli etkinliklere katılmaktan hoşlanacak ve gruba uyumunu kolaylaştıracaktır.

2.3.2.3. Beden Eğitiminin Bilişsel Gelişime Etkisi

Beceriler; bireyde öğrenmeye bağlı olarak algılama düşünme, mantık yürütme gibi zihinsel eylem süreçlerinden sonra , beyin ve kasları arasındaki uyum ve zihinsel çabası oranında gerçekleşir (Gökmen 1988).

Akıl ve bilgi, bellek, akıl yürütme, anımsama, unutma, sorun çözme, kavramlar ve düşünce gibi zihinsel işlevleri tanımsal olarak karşılayan bilişsel süreçleri Piaget kuramlaştırarak Bilişsel Gelişim Kuramını oluşturmuştur. Piaget'e göre;

- Her insan-canlı dünyaya aşağıdaki yeteneklerle gelir:
- Şemalar oluşturma
- Uyum sağlama
- Organize etme

- Uzlaşma (Aydın ve ark.2005).

Buna göre; birey katıldığı beden eğitimi dersi ve spor etkinlikleri sürecinde yer alan hareketleri algılama, düşünme, depolama, model alma, karar verme, problem çözme gibi çeşitli zihinsel beceri kazanımlarını gerçekleştirmektedir (Demirci 2008).

2.3.2.4. Beden Eğitiminin Duyuşsal Gelişime Etkisi

Bireyin iç ve dış dünyadan etkilenmesi sonucunda hoşlanma, acı duyma, korku, kaygı, sevinç, öfke, üzüntü, gibi çeşitlilik gösteren tepkileri bireyin duygu durumunu gösterir. Sosyal yaşam içerisinde bireylerin birbirleriyle olan ilişkileri ve buna bağlı olarak geliştirdikleri duygu ve davranışları bireyledeki sosyal gelişim olarak değerlendirilir (Bal 2010). Bireyin içinde yetiştiği toplumun değer yargılarına uygun bir davranış geliştirme süreci olan sosyalleşme doğumla başlayıp, yaşam boyunca devam eder (Çoban ve Nacari 2008).

Hareket eğitiminin amaçlarından biride çocuğun hareket etmesi, kendisiyle olduğu kadar çevresiyle de etkileşebilmesi, tepkide bulunabilme yeteneklerini geliştirebilmesidir. Birey, beden eğitimi ve spor etkinlikleri yoluyla kendine güven, liderlik, kazanma ve kaybetmeyi kabullenebilme, kurallara uyma gibi toplumsal değerler kazanır (Demirci 2008).

Sosyal bir kurum olarak okullarda yapılan Beden eğitimi etkinlikleri öğrencilerin çevre edinmelerine, kendilerini gerçekleştirmelerine zemin hazırlamaktadır. Grupla yapılan etkinlikler kişisel gelişimi destekler, demokratik bir ortamda yapılması ile demokratik değerleri geliştirir. Beden eğitimi etkinlikleri sırasında öğrencilerin sürekli iletişim ve etkileşim halinde olmaları, kişisel ve sosyal uyum bakımından onlar için birer laboratuvar çalışması niteliğindedir (Nebioğlu 2006).

2.3.3. Beden Eğitimi ve Sporun Genel Eğitimin İçerisindeki Yeri ve Önemi

Ulusların geleceği, yetişmiş ve yetişmekte olan gençlerin fiziksel ve ruhsal olgunluğuna bağlıdır. Uygarlık, bireye verilen önem ve bu önemle bağlantılı olarak ona verilen eğitime dayanır. Eğitimden beklenen, bireylerin gizli güçlerini ve yeteneklerini ortaya çıkararak en üst düzeyde geliştirilmesine yardım etmektir.

Bireyin bir bütün olarak eğitilmesi sadece zihinsel olarak eğitilmesi değil, aynı zamanda fiziksel, duyuşsal ve toplumsal yönleriyle birlikte eğitilmesi ile mümkün olacaktır. Fiziksel aktivitelerle insanın fiziksel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal gelişimine katkı yapmayı amaçlayan beden eğitimi doğal olarak genel eğitimin vazgeçilemez bir parçasıdır (<http://okulweb.>,2012).

Toplumun her kesimini iyi bir hayata hazırlamayı amaç edinen genel eğitim, fertlerin ihtiyaçları doğrultusunda onların ilgileri doğrultusunda becerilerini geliştirmek,onlara toplumsal hayat da gerekli olan saygı, sevgi, sabır ve dostluğu öğretmeyi de amaç edinmişti (Karaküçük 1989).

Beden eğitimi ve spor bir sosyalleşme ve toplumla bütünleşme vasıtasıdır. Çünkü beden eğitimi ve spor, fert açısından sağlığın korunmasına, boş zamanların sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesine katkıda bulunan ve modern hayatın güçlüklerine karşı daha etkili bir mücadele imkanı veren, toplum seviyesinde ise sosyal ilişkileri zenginleştiren bir faaliyettir. Bu açıdan bakıldığında, bilhassa sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan problemlerin giderilmesinde önem arz etmektedir. Aslında eğitimin de başta gelen amaçlarından biri, modern yaşantının getirdiği problemlere çözüm yolları bulmaktır. Görüldüğü gibi, söz konusu bu hususta beden eğitimi ve spor bir eğitim unsuru niteliğindedir (Baykoçak 2002).

Beden eğitimi ve sporun eğitimin ayrılmaz bir parçası olduğu gerçeği göz önüne alındığında, planlı eğitimin yapıldığı okulların her kademesinde eğitim programlarında beden eğitimi ve spor, özellikle yer almalıdır. Yalnız yetenekli olan bireylerin değil herkesin katılabileceği, hatta engelli kişilerin de yapabileceği programlar hazırlanmalıdır. Burada önemli olan bu programlarda amaç üst düzey sporcular yetiştirmek olmamalı, asıl amaç bireyleri yetenekleri doğrultusunda yönlendirmek, diğerlerine de düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırmak üzerine kurulan bir program olmalıdır.

Planlı eğitimin başladığı ilkokullarda öğrencilere eğitimi ve spor tutkusunu aşılacak uzman eğitimciler yetiştirilmelidir. İlkokullarda beden eğitimi öğretmenliği ihmal edilirken, diğer yandan okulların sportif yarışmalara girmeleri planlanmakta ve Türkiye birinciliğine varan organizasyonlar yapılmaktadır. Bu arada

öğrenciler uzman olmayan kişiler tarafından aşırı yük altına sokularak çalıştırılmakta ve yarışmalarda birinci olmaya zorlanmaktadır. Ya da öğrenciler yarışmalara hazırlık yapmadan sokulmaktadır. Bu durum çocuklarda birtakım fizyolojik ve pedagojik sorunların doğmasına ve öğrencilerin kendine olan özgüvenlerinin kaybolmasına neden olmaktadır. Ayrıca okullarda salt yarışmaya dönük yapılan çalışmalar öğretmenin yalnız takımı oluşturan öğrencilerle uğraşmasına ve büyük çoğunluğu başıboş bırakmasına neden olmaktadır. Oysa yarışma ön plana alınmadan tüm öğrencileri kapsayan beden eğitimi ve spor etkinlikleri planlanmalı ve uygulanmalıdır (Yolcu 1992).

2.4.Tutum

Tutumların meydana gelecek davranış örüntüsünü etkilediği varsayımı ve gelişecek davranışın önceden belirlenme isteği sosyal psikoloji içerisinde tutumların önemini artıran bir etken olarak her zaman güncelliğini ve popüleritesi korumasını sağlamıştır. Tutumların davranışı yönlendiren bir etken olarak incelenmesi davranışın yönünün belirlenmesi ve tutumlardaki değişim sürecinin kontrol altına alınması insan davranışlarının denetim altına alınmasını sağlayacak (İnceoğlu 1993), kişiler arası iletişim başta olmak üzere toplumsal yaşam içerisinde olumlu bir ilerleme sağlanacaktır.

2.4.1. Tutumun Tanımı

Sosyal hayat içerisinde insan ilişkilerinde olduğu kadar öğrenmede de önemli bir yere sahip olan tutum ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Tutum, bireyin kendi sosyal çevresindeki herhangi bir obje yada duruma karşı kendi yaşantısı yoluyla edindiği deneyimlere dayanarak geliştirdiği bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bir yönelimdir (Baysal ve Tekaslan 1996). Bir başka tanımda ise " belirli bir fikir, kişi yada nesneye karşı bilişsel ve duygusal öğeleri bulunan ve bunlara bağlı olarak davranışsal bir sonuç içeren bir sistemdir" (Freedman ve ark.1993). Baron ve Byrne (1977) uzun süreli duygu, inanç ve davranış eğilimi ve oldukça iyi şekilde organize olmuş olarak tanımladıkları tutumun diğer insanları, grupları, fikirleri, ülkenin diğer yörelerini ya da nesnelere konu edindiğini belirtir. Senemoğlu (2001) ise tutumu; "bireyin herhangi

bir grup Şeye, bireylere, olaylara ve çok çeşitli durumlara karşı, bireysel etkinliklerindeki Őeimini etkileyen, kazanılmıŐ içsel durum" olarak tanımlamaktadır.

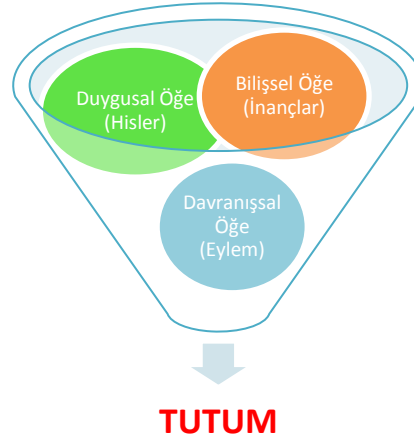
Tezbasaran (1997) tutumu "belirli nesne, durum, kurum ya da diğer insanlara karŐı öğrenilmiŐ, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimidir" diye tanımlarken, KađıtçıbaŐı (1992) tutumu "bireye atfedilen ve onun belli bir nesne, birey ya da belli bir konu ile ilgili duygu, dűŐünce ve davranıŐlarını oluŐturan eğilimlerdir" Őeklinde tanımlamıŐtır.

Tutumlar bireye ait ve doğrudan gözlenemeyen ancak dolaylı olarak kestirilebilen bireye atfedilmiŐ eğilimlerdir. Tutum bireyin her zaman olumlu eğilimi olarak görülmeyebilir. evresiyle etkileşim halinde olan birey edindiği izlenimler neticesinde olayları, nesnelere, durumları beklenilenin aksine olumsuz biçimde de değerlendirebilir. Bu durum bireyin olumsuz tutum geliştirmesine sebep olabilir.

Eđitim ortamında öğrencinin olgunluk ve hazırbulunuŐluk dűzeyi, ilgi ve ihtiyaçları, tutum ve değerleri öğrenme etkinliğinin verimliliğini artıran etkenlerdir. Öđrencilerde olumlu tutum geliŐtirmek eğitimcilerin iŐlerini kolaylaŐtırmannın yanında eğitim hedeflerine ulaŐmada da ülke menfaatine fayda sağlayacağı bilinen bir gerçektir.

2.4.2. Tutum ğeleri

Bireylerde tutumu oluşturan öğeler ve tutumun kaç öğeden oluŐtuđu konusunda ortaya atılan birbirinden farklı modeller sosyal psikologları oldukça zorlayan bir konu olmuştur (Arkonaç 2001). Yalnızca bir davranış yada duygu eğilimi olmayan tutumlar biliŐ, duygu ve davranış bütünleŐmesi (Kağıtçıbaşı 2006) olarak günümüzde yaygın bir biçimde kabul gören yaklaŐıma göre sahip olunan bilgiler (knowledge) tutumun bilişsel öğesini; sahip olunan duygular (feeling) tutumun duyusŐsal öğesini ve tutum konusuna yönelik olarak gösterilen hareketler (action) tutumun davranışsal öğesini oluşturmaktadır (Baron ve Byrne 1977) ki bu da bireyin nesne yada objeye karşı sahip olduğu bilginin, hislerinin ve sonuçta nasıl bir eylem içerisinde olduğunun bileŐimidir.

Şekil 1. Tutum Öğeleri

2.4.2.1. Bilişsel Öge

Literatürde zihinsel öge olarak da adlandırılan bilişsel öge ile ilgili çeşitli tanım ve açıklamalar yapılmıştır. Gill ' e göre (1986) bilişsel öge, inançları ya da tutum objeleri ile ilgili bilgiyi yansıtır. Bilişsel öge bireyin tutum nesnesi ile ilgili düşünce,bilgi ve birtakım inançlardan oluşur (Aronson 2005; Taylor ve ark.1996; Bernstein ve ark.1994; Penner 1978). Bu inançların oluşumu ise dolaysız bir etkileşimle oluşabileceği gibi bireyin çevresiyle etkileşimlerine dolaylı bir etlişimlede oluşabilir.

2.4.2.2. Duygusal Öge

Tutumların bir başka ögesi olan duygusal öge,tutumun bireyden bireye farklılık gösteren,gerçeklerle açıklanamayan,hoşlanma yada hoşlanmama gibi değerlendirmeleri içeren yönüdür (Baysal ve Tekaslan 1996). Bilişsel ögeye oranla daha basit olan duygusal öge tutm objesine karşı olumlu yada olumsuz tepkiye bir ön eğilimdir.

Bireyin bir uyarıcı grubuna karşı edindiği deneyimler sonucunda yaptığı çıkarımlar aynı uyarıcı grubu ile daha sonraki karşılaşmalarında da tutumunun yönünü belirler. Duygusal ögesi ağır basan bir tutumun değişmesi güç olmakla beraber duygusal yönü ağır basmayan tutumların oluşumu da daha yavaş ve

karmaşıktır. Bireyin öz benliğini ilgilendiren durumlar daha duygusal ve değiştirilmesi daha güçtür.Örneğin spor eğitimi alan bir öğrencinin ilk defa cimnastik branşı ile karşılaşması ve derste başarısız kalması yada dersde sakatlanması durumunda ileriki yıllarda cimnastik branşı ile karşılaştığında geçmişi hatırlayarak derse karşı olumsuz tutum sergileyebilir.

2.4.2.3. Davranışsal Öge

Bireyin tutum nesnesine doğrusal davranış yönelimini içeren davranışsal öge (Sakallı 2001; Aronson 2005) eğilimleri sözler ya da diğer hareketlerden gözlemlenebilir (İnceoğlu 1993). Ancak davranışsal öge davranışın kendisi değil, davranış eğilimidir (Aras 2013) ki bunda bireyin daha önceden edindiği bilgi, inanç ve tecrübelerin etkisi ile objenin gereği doğrultusunda bir hareket eğilimi görülebilir.

Cüceloğlu (1996) tutumlar ve davranışlar arasında sıkı bir ilişki olduğunu aşağıda sıralanan dört faktörde şöyle bahsetmiştir;

1. Tutumumuz konusunda kendimize güvenimiz varsa ve bu konudaki düşüncelerimiz gayet açık ve seçikse,

2. Tutumumuzun konusu olan kişi, grup veya nesneyle kişisel bir yakınlığımız

varsa,

3. Belirli bir davranış göstermeye niyetliyse ve bu niyet bizim tutumumuza göre gelişmişse,

4. Geçmişte niyet ettiğimiz gibi hareket ettiyse, davranışlarımızla tutumlarımız arasında sıkı bir ilişkiden bahsedebiliriz.

2.4.3. Tutumların Oluşması

Doğuştan gelmeyen, öğrenme yaşantılarıyla sonradan öğrenilen (Özalp 1997) tutumlar zaman içinde gelişme değişme gösterir. Kökeni bireyin çocukluğuna dayanan tutumlar doğrudan yaşantı, pekiştirme taklit ve sosyal öğrenme yoluyla

edinilmektedir (Kağıtçıbaşı 2006). Edinilen tutumlar genellikle yakın çevre olan aile ortamında oluşur. Aile üyeleri çocuklarının kendi gibi düşünüp, kendi gibi hareket etmesi için özel çaba harcarlar. Bireyin davranışını, eylemlerini, düşüncelerini büyük ölçüde içinde yaşadığı kültürün tutumları belirler. Tutulan takım, bağlı bulunulan din bile çoğu zaman ailelerinin yönlendirmesiyle şekillenmektedir. Buna benzer bir çalışmada Tavşancıl'ın (2002) belirttiğine göre; Jenings ve Niemi tarafından yürütülen bir araştırmada, 1699 lise son sınıf öğrencisinden %74'ünün anne-babalarının bağlı olduğu din veya mezhebe bağlı olduğunu ortaya koymuştur.

Tutumların oluşumunda aile dışında arkadaş grubu, öğretmenler yada rol model aldığı ünlü kişilerin de etkisi çoktur. Özellikle ergenlik döneminin başlamasıyla aile dışında diğer sosyal etkenlerin etkisi artmaktadır. Bu dönemde özellikle yakın arkadaş grubu tutum oluşumunda oldukça etkindir. Örneğin; sigara içmeye karşı geliştirilen tutum bu dönemde daha çok arkadaş grubu aracılığıyla gelişmektedir. Yine benzer şekilde öğretmenlerin de sosyal veya politik birçok tutumu etkilediği bilinmektedir (Sakallı 2001).

Tutumların oluşumunda etkili olan bir diğer etkende şüphesiz öğrenmedir. Birey sağladığı öğrenmeyle kendince ve toplumca kabul gören tutum yönelimlerini öğrenir. Yapılan kuramsal çalışmalar tutumların oluşumunu büyük ölçüde öğrenme faktörüne dayandırsalarda tutumların oluşumunda kalıtımsal aktarım, fizyolojik etkenler, tutum konusu ile yüz yüze iletişim, kişilik, toplumsallaşma süreci, grup üyeliği ve sosyal sınıf etkenleride tutum oluşumuna etkilidir (İnceoğlu 1993).

2.4.4. Tutumların Değişmesi

Teknoloji çağını yaşadığımız şu günlerde var olan tutumlarımız hergün çevresel etkiler ve kitle iletişim araçları ile etkilenmekte ve bir değişim rüzgarına kapılabilmektedir. Ürünü satmaya çalışan bir satıcı, kendi düşünce ve siyasi kimliğini takipçilerine benimsetmeye çalışan bir politikacı, çocuğuna nasihat veren bir ebeveyn sürekli bir değişim için uğraşmaktadır. Sosyal yaşam içerisinde insanlar birbirinin var olan tutumlarını etkilemek ve değiştirmek için yoğun çaba harcamalarına rağmen edinilmiş olan tutumlar yavaş olmakla beraber yeni bilgi ve deneyimler sonunda ancak değişim göstermektedir (Davidoff 1987).

Tutumların değişimde iki tip süreç vardır ki bunlar tutuma karşı zıt davranış eyleminde bulunmak ve ikna edici iletişime maruz kalmaktır. Tutumların ani ve sebepsiz değişimi genelde gözlenmez. Eğer ani bir tutum değişikliği söz konusu ise bir zorunluluk düşünölmelidir. Tutum değişiminde mesajın kaynağı, mesajın kendisi ve mesajı alan kişiyi inceleyenler olarak bir sınıflamadan söz edilebilir (Arkonaç 2001).

Tutum değişiminde bir başka önemli konuda mesajı gönderen kişiye karşı duyulan güven ortamıdır. Ayrıca mesajı alan kişinin ikna edilebilme derecesinde tutum değişimini ve hızını etkilemektedir. Bireyler daha önce edindikleri tutumlarıyla kendisine iletilmiş olan tutarsız bilgileri göz ardı ederek olaşacak çelişkilere uzak durmaya çalışır. Böylelikle kendisine iletilen mesajın ikna etkisinde farklılık yaratabilir (Morgan 2000).

2.4.5. Tutum-Davranış İlişkisi

Gözlenebilen bir davranış olmayıp, davranışa hazırlayıcı bir eğilim olan tutumların davranışların gerisindeki psikolojik değişkenler olarak zeka, güdü vb. gibi kuramsal değişkenler olduğunu söylenebilir (Oruç 1993).

Davranışı açıklamada tek başına yetersiz kalan tutumların bilinmesi ile ancak davranışı tahmin etme olasılığı ortaya çıkar (Deniz 1994; Fishbein ve Ajzen 1975). Tutumun gücü davranışı kestirmede oldukça etkin bir faktördür. Güçlü bir tutumla bir davranışı kestirebilmek daha zayıf bir tutuma göre daha kolaydır. Ayrıca ortadaki tutumlar ortamsal etkenlerle etkileşim sonucunda bir davranışa yol açtıklarından çevresel etkenlerin önemi de göz ardı edilmemelidir (Kağıtçıbaşı 2005).

Davranış oluşumunu etkileyen birçok faktör vardır. Ancak bunlardan tutum, ortam, alışkanlık ve beklenti etkenleri aynı doğrultuda ya da birbirleriyle tutarlı ise, davranışın tahmin edilebilme oranı daha da artacaktır (Kağıtçıbaşı 2005).

Tutum sayesinde ortaya çıkan duygular öğrenme süreci ile birlikte değişebilir. Ancak özellikle öğrenciler herhangi bir konuya ilişkin öğrendiklerini unutmuş olsalar

bile o konuya ilişkin tutum ve eğilimlerini unutmazlar (Stodolsky ve ark.1991) bu da bir sonraki öğrenme sürecinde öğrenme hızını artıran bir faktördür.

Çevresel etkenler davranış eğilimlerini etkileyen, tutum gelişimine etki eden bir faktör olarak özellikle eğitim kurumlarında faydanılması gereken bir etkidir. Gelişim çağında olan öğrencilere istendik bir eğilim kazandırmada kullanılması gerekir. Özellikle spor yapma alışkanlığı kazandırılmak istenen öğrencilere spor ortamı ve imkanının sağlanması ileriki dönemde bu alışkanlığı kazanmalarında etkili olacaktır.

2.5.Yabancılaşma

Bizden olmayan, bizim gibi olmayan yada farklı bir kültür yada coğrafyaya mensuplar için kullandığımız "yabancı" kelimesi, normalden farklı olanlar içinde kullanılır. Yaşam koşullarına ayak uydurmada yada teknolojiyi yakalamada çoğunluktan farklı olanlar içinde kullanılan yabancı kelimesi TDK'na göre (2012) "Bireyin çevre koşullarına aykırı düşmesi ya da kendisini başkasının gözüyle görmesi." olarak yabancılaşma kelimesinin karşılığını ifade etmektedir.

Araştırma kapsamında bu bölümde; yabancılaşmanın tanımlanması, yabancılaşmanın çocuklar ve özellikle eğitime olan etkisine değinilmiş olup yerli ve yabancı araştırmalar ile çalışmaya ışık tutulmaya çalışılmıştır.

2.5.1.Yabancılaşma Nedir?

Günümüz toplumlarında artan yalnızlık olgusu ve ardından gelen yabancılaşma çoğunlukla sosyal ilişkilerde olmakla beraber psikolojik etkileri kadar sosyal yönüde bulunan psiko sosyal bir olgudur.Yabancılaşma kavramı eğitimden, ekonomiye, siyasetden hukuka kadar birçok alanda karşımıza çıkmaktadır.

Psikoloji alanında yabancılaşma Elma (2003)'ya göre "bireyin diğer insanlara ve topluma karşı duyduğu güvensizlik, mutlu olabileceği yolundaki tüm düşlerinin dağıldığı bir kötümserlik, modern toplum içinde hissettiği güçsüzlük ve ayrıca böylesi bir toplumda kendisine benzer konumdaki diğer insanlar arasında bulunmanın verdiği korku"dur. İlgili literatürde birçok alanda birçok tanımla

karşımıza çıkan yabancılaşmanın literatürde kullanılan terimsel karşılıklarını Karacan (2007) şu şekilde açıklamaktadır.

- Özgün anlamı içinde, bir şeyi ya da kimseyi başka bir şeyden ya da kimseden uzaklaştıran, başka bir şeye ya da kimseye yabancı hale getiren eylem ya da değişim.
- Psikiyatride, normalden sapma durumu.
- Çağdaş psikoloji ya da sosyolojide, kişinin kendisine, içinde yaşadığı topluma, doğaya ve başka insanlara karşı duyduğu aşırı yabancılık hissi.
- Felsefede, şeylerin, nesnelere bilinç için yabancı, uzak ve ilgisiz görünmesi, daha önceden ilgi duyulan şeylere, dostluk ilişkisi içinde bulunan insanlara karşı kayıtsız kalma, ilgi duymama, hatta bıkkınlık ya da tiksinti hissetme.
- Benin kendi özünden uzaklaşmasıyla, kendisine ve eylemlerine nesnel bir biçimde, sanki bir ustanın elinden çıkmış bir nesneye bakarcasına yaklaşımıyla belirlenen bilinç hali. Kişinin kendi benliğiyle ya da zihin halleriyle, kendisi arasına duygusal bakımdan mesafe bırakması durumu, kişinin gerçek benliğiyle olan içsel temasını yitirdiğini anlaması sonucu kendisinden kopma hali.

Günümüz teknoloji çağında etkisi hızla artan yabancılaşma durumu kişinin başta kendisi olmak üzere birarada yaşadığı topluma karşıda duyarsızlaşarak üretime katkı noktasında kısır kalmasına sebep olmaktadır. Üretim insanı diğerlerinden farklı kılarak yeni bir şey geliştirme ve kendini ifade etmeye olanak sağlar. Üretkenliğini hayata geçiremeyen birey doğası gereği kendini engellenmiş hissedecek ve bir kaçma-kaçınma duygusunu geliştirecektir (Fromm 1996).

Sosyal yaşam içerisinde sıklıkla kullanılan bir kavram olan yabancılaşma kavramının anlaşılması ve derlenmesi oldukça zor olan bir kavram olduğu sosyal bilimler alanında yapılan bir çalışmada belirtilmiştir (Türk 2010). Bu kavram; insanoğlunun gereksinimlerinin karşılanamaması sonucu ortaya çıkan, içe dönük bir tutumla çağdaş insanın sosyo-psikolojik rahatsızlığı durumudur (Eryılmaz 2010). Çünkü yabancılaşma kişinin kendine yönelik olabileceği gibi başkalarına yönelik de olabilmektedir (Budak 2003). Bu tanıma destekleyen bir başka tanımda Yeniçeri (1987); “Kisinin ideal duygularının yerini fiili olguların, amaçların yerini araçların alması ile kişinin kendinden, değerlerinden, kurumlardan ve toplumsal oluşumlardan uzaklaşması halidir.” şeklinde tanımlamaktadır.

Tarihsel süreç içerisinde yabancılaşma kavramının gelişimine bakıldığında,yabancılaşma kavramını ilk kullanan Hegel; “Tin’in Görüngübilimi” adlı eserinde söz ettiği yabancılaşma kavramını, "asıl kaynak olan insan zihninin kendi ürettiklerinden uzaklaşması ya da bilincin kendi özünden uzaklaşarak kendisini baksa bir şey olarak algılaması" şeklinde tanımlamaktadır (Çelik 2005). Hegel'den sonra yabancılaşma kavramını kullanan bir diğer düşünür olan Feuerbach ise yabancılaşmayı,"insanın kendi isteği dışında başkalaşması" olarak tanımlamıştır (Tolon 2005).

Yabancılaşma terimini ilk kez siyasi ve iktisadi alanda kullanarak tanımlamaya giden Karl Marx'dır. Marx'a göre yabancılaşma," emeğin işçinin dışında olması, onun özüne iliksin olmaması ve işçinin kendi emeğini, üretimini yadsıması sonucu işine, emeğine, içinde yaşadığı doğaya, kendi öz doğasına ve diğer insanlara uzaklaşmasına neden olan eylemdir"(Şirin 2009). Marx yabancılaşmayı, kapitalist sistem içerisinde üretim ve yaşam biçiminin bir sonucu olarak ,üretim aracı olarak görülen işçilerin kendisinden beklenen rol ve yüklenen iş sorumluluğu nedeniyle üretiminde rol aldığı ürüne, kendisine ve değerlerine yabancılaştığını iddia etmiştir (Doğan 1998; Marx 1986; Maggee 1979).

Bir diğer düşünür Max Weber (1864-1920) yabancılaşmayı, “rasyonalite” kavramıyla ifade ederek insan davranışının, kendi kontrolünden çıkarak irrasyonel bir davranış kültürü geliştirmesi şeklinde değerlendirmiştir.Weber’e göre yaşamın her alanında, hukuksal otoriteye dayalı belli kural ve kalıplar içinde davranmak zorunda kalan insan, bireysellik ve nesneliliğinin yanında duygusallığını da kaybetmiştir. Büyük bir çarkın dişlisi olan insan, hem topluma hemde kendine karşı yabancılaşmıştır (Gencer 2002). Durkheim ise yabancılaşmanın, var olan değerler sistemi ve toplumsal normların bireyin davranış ve isteklerini yönlendirmeye başladığında görüldüğünden bahsetmiştir.Yabancılaşmanın sorumlusu olarak toplumun istenmeyen durumları bireye dayatmasını gösteren Durkheim insanın toplumsal koşullar karşısında güçsüzlüğü ve yabancılaşmasını kendi toplumsal düzenini denetim ve yönetim gücünden yoksun olmasıyla ilgili olduğunu ileri sürmüştür (Tolon 2005).

Psikoloji alanında yabancılaşma üzerine çalışmalar yapan ilk düşünür olan Fromm; yabancılaşmayı daha çok bireysel bir sorun olarak algılamıştır. Yabancılaşmış kişi kendisiyle ya da çevresiyle temas halinde değildir ve buna bağlı olarakta üretken bir ilişki kuramaz. Fromm' a göre yabancılaşma toplumsal hayat içerisinde hemen hemen her alanda karşımıza çıkmaktadır. Buda insanın yaşamı içerisinde karşılaşılabileceği tüm çevre etkenleri ile olan ilişkilerini belirleyen bir faktördür (Fromm 1996).

Yabancılaşma kavramı üzerinde birçok araştırma yapılmış olmasına rağmen bu konu üzerinde en fazla duran Seeman yabancılaşma kavramını sınırlandırarak, bireye etkilerinin (algılama ve davranışlar) ne olduğunu aşamalarla göstermiştir. Seeman yabancılaşmayı “Güçsüzlük Duygusu (Powerlessness), Anlamsızlık Duygusu (Meaninglessness), Normsuzluk Hali (Normlessness), Yalıtılmışlık (Isolation), Kendine Yabancılaşma (Self-estrangement)” diye beş kategoride göstermiştir(Tolon 1996).

Tüm bu çalışmalar ışığı altında Seeman' ın çalışmasını kaynak alan araştırmacıların, bazı alt ölçeklerin adlandırmalarında kendilerine göre bir takım isim değişiklikleri yaptıkları görülmektedir. Ergil (1980), normsuzluk kelimesi yerine kuralsızlık, yalıtılmışlık kelimesi yerine tecrit olgusu ve kendine yabancılaşma yerine de kendinden uzaklaşma kelimelerini kullanması buna örnek gösterilebilir.

Yine bazı benzer çalışmalarda farklı sınıflamalar gidilmiştir.Örneğin Middleton (1963) yabancılaşmayı altı boyutta ele almıştır. Bunlar; güçsüzlük, normsuzluk, anlamsızlık, toplumsal yabancılaşma, işten yabancılaşma ve kültürel yabancılaşmadır.

Blauner (1964) yaptığı bir araştırmada yabancılaşmanın dört boyutu üzerinde durmuştur. Bunlar; Güçsüzlük:,Anlamsızlık,Yalıtılmışlık ve Kendine yabancılaşma boyutlarıdır. Kohn'un (1976) geliştirdiği bir başka yabancılaşma ölçeğinde ise güçsüzlük, normsuzluk, kendinden uzaklaşma ve kültürel uzaklaşma gibi dört boyut bulunmaktadır. Daha çok öğrenci yabancılaşması üzerinde duran Mau (1992) ise yabancılaşmayı “güçsüzlük, anlamsızlık, kuralsızlık ve sosyal uzaklık” olarak dört boyutta incelemiştir (Katıtaş 2012).

2.5.2.Yabancılaşmanın Kaynakları

İnsanın bir savunma mekanizması olarak kendini saklaması,kendi kabuğuna çekilmesi yani çevresi ve kendisine karşı yabancılaşması, kendini içinde yaşadığı toplumsal çevreden arkadaş grubuna, aile çevresinden kişisel özelliklerine kadar uzanan bir dizi etmeden kaynaklanabilir (Duru 1995).

Weingberg'e (1971) göre yabancılaşmanın kaynağı ;

1.Kişisel olmayan çevre

2.Yetersiz ve ilgisiz yaşantı koşulları

3.Bürokratik işleyiş

4.Can sıkıcı ortamsal özellikler ve yorgunluk

5.Büyük değişiklikler

6.Kurallar ve yönetmeliklerdir (Tezcan 1998).

2.5.3. Yabancılaşmanın Sonuçları

Yabancılaşmayı yaşayan insan içe kapanmış ve hem zihinsel hemde davranışsal bozuklukları beraberinde yaşar ki buda hem kendini hemde toplumsal süreçleri ilgilendiren bir durumdur. Böyle biri her türlü toplumsal iletişim ve etkileşimden kaçınır,kendisini geri çeker yada doğrudan dışlanma duygusunu yaşar (Nettler 1967). Yabancılaşma bireyde; yetersizlik, ümitsizlik, karamsarlık vb.uygu durumları ile sonuçlanır.Birey kendini gerçekleştirimede yetersizlikler yaşar (Rosner ve Mittelberg 1989).

Toplumsal açıdan bakıldığında da mutsuz ve umutsuz bireylerden oluşan bir toplum,bireylerde oluşan birbirinde uzaklaşma eğilimi ve akabinde yalnızlık hissi toplumu derinden etkileyecektir. Yabancılaşmanın toplumsal etkileri üzerine Tezcan' ın (1985) ele aldığı durumlar; aşırı uyum, toplumsal yalnızlık ve normsuzluk

(Anomi) durumudur ki buda kişinin göstermiş olduğu tepki sonrası toplumsal ve kültürel yapı bozukluğu durumudur (Durkheim 1992).

2.5.4.Eğitim Örgütlerinde Yabancılaşma

Günümüz modern toplumları içinde yabancılaşmanın en yoğun yaşandığı ve etkisiyle geri dönülemez sonuçlar bıraktığı alan eğitim alanıdır. Eğitimde yabancılaşma birçok boyutuyla incelenmesi gereken önemli bir problemdir(Yapıcı 2004; Sidorkin 2004). Bu problem incelenirken özellikle üzerinde durulması gereken eğitim örgütlerinin bileşenlerinden ve en önemli unsuru olan öğrencilerin yabancılaşmasıdır.

Bu konuda yapılan çalışmalarda farklı yaklaşımlar ortaya atılmıştır. Araştırmacılardan bazıları eğitimde yabancılaşma faktörü olarak okul ortamını görürken bazı araştırmacılarda yabancılaşma sebebinin aslında öğrencinin sosyal çevresi olduğunu, okul ortamının da bu durumu arttırdığını ileri sürmüşlerdir (Calabrese 1997).

Eğitimde yabancılaşma öncelikle okul eğitimi çerçevesinde tüm öğretme ve öğrenme süreçleri ile bu süreçleri meydana getiren alt unsurlardan uzaklaşma, soğuma, bu süreçlerin giderek bireyler tarafından anlamsızlaştırılması, öğrenmeye ve öğretmeye karşı ilginin azalması, eğitimin giderek sıkıcı, monoton ve zevksiz bir etkinlik haline gelmesi, gibi değişik sonuçları beraberinde getirir.

Ülkemizde eğitim sistemimizin aşırı merkezileşmiş,yatay ve dikey bürokrasinin yoğun bir şekilde yaşandığı bürokratik yapılı ve hiyerarşik bir iletişim ağının olduğu bilinmektedir. Bu durum bireylerin kendisini ilgilendiren konularda etkin olamaması ve buna bağlı olarakta başta öğrenciler olmak üzere öğretmenler ve eğitim yöneticileride olmak üzere tüm eğitim bileşenleri için yabancılaşmaya karşı bir zemin hazırlamaktadır (Fromm 1996).

Eğitimde yabancılaşmanın etkenlerinin başında ülkede egemen olan siyaset sisteminin kendi ideallerini yerleştirmek ve sürdürmek uğruna ülke eğitim sisteminde yaptığı değişimler ve zorlayıcı baskı sistemi gelmektedir.Yılmaz ve Sarpkaya'ya (2009) göre " sistemin zorlayıcılığı ile karşılaşan birey, sahip olduğu özgünlük ve

farklılıktan, nihai olarak özünden uzaklaşarak, toplumsal sistem ya da onun adına karar veren siyasal sistemin istemleri doğrultusunda yeniden biçimlenir ve yabancılaşır".

2.5.5.Eğitim Örgütlerinde Öğrenci Yabancılaşması

Sosyal yaşam koşulları altında birey çoğu zaman yasal zorunluluk, toplumsal beklenti ve aile baskısı vb.gibi birçok koşul etkisiyle kendisini istemediği bir eğitim hayatı içinde bulabilir. Bunun sonucunda da yaşamın sonuna kadar mutsuz bireylerden oluşan bir toplum varlığından söz edilebilir. Çünkü birey, kişiliğinin olgunlaşma döneminin çoğunu eğitim hayatı ve onun katı kuralları içerisinde geçirir (Yapıcı 2004). Böyle bir ortam içerisinde kalan birey eğitimi örgütlerinin ondan beklentilerinin kendisine yüklediği ağır yüklerle beraber, kendi istekleri doğrultusunda davrananaması, kendi üretim gücünü ortaya koyamaması ve kendini gerçekleştirmeye imkan tanınmadığında bireyde yabancılaşma meydana gelmesi kaçınılmaz olacaktır.

Eğitimde yabancılaşma sorunu ile başedebilmek için öncelikle okul ve okulun öğrenci yaşamındaki yerinin analizi ile mümkün olacaktır (Yapıcı 2004). Okul bireyleri hayat hazırlayan, onlara yaşamalarını daha iyi sürdürmeleri için gerekli olan tüm donanımların sağlandığı sosyal bir kurumdur. Okulun bazı öğrenciler tarafından sevilip diğerleri tarafından sevilmemesi, korkulacak bir yer gibi görülmesi okulun üstlenmiş olduğu görevini tam olarak yerine getirememesi ve/veya mevcut yapısındaki öğretimprogramı içeriğinin öğrencinin beklentilerine cevap veremediğinden kaynaklanıyor olabilir.

Bugün tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de eğitim ve sorunları önemli bir konu olup ülke geleceği açısından sorunların çözülmesi önemli bir konudur. Eğitimde en önemli sorunların başında öğrenci yabancılaşması gelmektedir. Öğrencinin ilk karşılaşacağı sınıf ortamında kendine yer edinme sorunudur. Eğer öğrenci bu durum karşısında başarılı olamaz ise giderek sınıfı umursamaz bir hal alır, sınıftan soğur ve sonunda hem sınıfa hem de okula karşı yabancılaşma duygu durumunu geliştirir. Başaran (1997) öğrencinin okula ve eğitime yabancılaşma sebeplerini şöyle sıralamıştır;

- Öğrenciye kötü davranılması,
- Okul/sınıf yönetiminin yetkeci ve okulun/sınıfın havasının bunaltıcı olması,
- Öğrencinin herhangi bir kümeye üye olamaması; öğrencilerce dışlanması, aşağılanması, yalnızlığa gömülmesi,
- Öğrencinin sürekli başarısızlık içinde olması, kendine başarısızlığını yenmede kılavuzluk edenin olmaması,
- Gelişim geriliği ya da özrü yüzünden öğrencinin savsaklanması,
- Öğrencinin okulda/sınıfta saldırılma, düş kırıklığı, engellenme, zorlanma gibi onu sınıftan kaçıracı bir yaşantısının olması,
- Okulun/sınıfın öğrenciye anlamsız gelmesi; çalışma, hastalık gibi değişik nedenler yüzünden sınıfa devam edememesi.

İnsan doğası gereği üretmek ve kendini gerçekleştirmek ister. Öğrencilerde okuldaki mevcut yapının (norm, kurallar) karşısında kendini yetersiz ve güçsüz hissetmesi, kendini gerçekleştirme imkanı bulamaması, engellenme duygusu yaşamasına neden olur (Başaran 1997). Böyle bir duygu durumunu yaşayan öğrenci kendine ya da topluma karşı öfke, kaygı, güvensizlik, korku, kin, gibi olumsuz duygular geliştirir (Gibbs 2004), buda beraberinde topluma ve kendine karşı yabancılaşma yaşamasına sebep olur.

Öğrencilerin olduğu kadar toplumsal bir kurum olarak okulunda öğrencilerden bir takım beklentileri vardır. Bunlar başarılı olmak ve kendileri için uygulanan programa uyarak verilen bilgileri öğrenmeleridir. Okul öğrencilerin bilişsel süreci ile ilgilenirken sosyal bir varlık olarak insanın duyuşsal gelişimdeki eksikliklerin giderilme yönünde eksik kalabilmektedir. Kendisinden yetişkin gibi davranmaları beklenen öğrenciler böyle bir ortamın oluşumunda kendi ilgi, ihtiyaç ve beklentilerinin düşünülmemesi, okulun önemini ve değerini anlamada zorlanmalarına, okulu can sıkıcı, rutin ve ileriki yaşamlarında hiçbir işe yaramayacak bir yer olarak algılamalarına sebebiyet vermektedir (Trent 2001).

Öğrencilerde okula ilişkin gelişen olumsuz tutumların, okulun belirlenmiş örgütsel amaçlarını gerçekleştirmede önemli bir sorun olduğu bilinmektedir. Yabancılaşma duygusunun altında çok sayıda etken yer almaktadır. Öğrencilerin okulda yabancılaşma duygularını yaşayıp yaşamadıklarını Brown ve arkadaşları

(2003) aşağıda belirtilen davranışları sergileyip sergilemediklerine bakarak anlayabileceğimizi belirtmektedirler. Buna göre okula yabancılaşan öğrenciler şu belirtileri gösterir;

- Okulu sıkıcı bir hapisane gibi grrlr,
- Okul sorumluluklarını kendisi için çok bulurlar,
- Kendi görüş ve düşüncelerini değersiz bulurlar,
- Okulun ve ailenin beklentilerini gerçekleştirebilmek için kuralları iğnerler,
- Okulda aldığı eğitimin gelecek yaşantısına katkı sağlayacağını düşünmezler,
- Okulda kendini yalnız, kurallardan ve standartlardan kopuk hissederler.

Bu duygulara sahip öğrencilerin yani yabancılaşma duygu durumunun öğrenciler üzerinde yarattığı en önemli baskı, okuldan ayrılma düşüncesidir. Literatürde okulu bırakma veya okul terki (Dropout) olarak ta nitelendirilen bu durum önemli bir eğitsel sorundur.

Yabancılaşma kavramını eğitim boyutunda inceleyen Mau (1992) yabancılaşmayı, güçsüzlük, anlamsızlık, kuralsızlık ve sosyal uzaklaşma olarak dört boyut da incelemiştir (zdemir 2011). Buna göre;

Güçsüzlük; ğrenciler çoğu zaman okulu önceden belirlediği yada kendisi için belirlenen hedeflere ulaşmada bir basamak olarak görmektedirler. Bir kariyer, meslek yaşam standardı ya da sosyal statü peşinde koşan ğrenci hedeflerine ulaşmak için iyi bir eğitim almak zorundadır. Ancak belirlenen hedeflere ulaşmak için uğraş verirken bazen zorlanmalarla karşı karşıya gelinebilir. Öğrencinin en fazla zorlandığı konu ise okulların bu hedeflerine ulaşmada onlar için gerekli çabayı sarf etme ihtiyaı içinde olmamalarıdır. Okulların bireysellikten ziyade tüm öğrencileri aynı ilgi ve kabiliyet derecesine sahip bireyler olarak görmesi ve bu şekilde eğitim süreci içinde bulunması öğrencileri hedeflerine ulaşmada zorlamaktadır. Bu da okullarda öğrencilerin, eğitim süreci içinde çaresizliğinin, güçsüzlüğünün bir sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır (Loken 1973).

Anlamsızlık; İnsanlar kendi amaç ve beklentilerine hizmet eden ortamlarda bulunmaktan hoşlanırlar. Öğrencilerde eğer içinde buldukları okul ortamında kendileri ile ilgili herhangi bir bağ kuramazlarsa ortamda bulunmak onlar için

anlamsızlaşır. Bugün birçok öğrenci içinde bulunduğu eğitim sürecine karşı kendini ilgisiz hissetmektedir. Öğrenciler için okulda yapılan etkinlikler kendi kişisel amaçlarına ulaşmakta yardımcı olacak araçlar olarak görülüyorsa eğitim sürecinde hizmet eden eğitimcilerin ya da bu sürece yön verenlerin konu hakkında düşünmeleri gerekmektedir (Loken 1973). Okul öğretim programının öğrencilerin gelecek hedefleri ile örtüşmesi, ya da ortamda kendini gerçekleştirecek fırsatın bulunması öğrencinin okula karşı ilgisini artıracaktır. Bu konuda düzenlemeler yapılırken öğrencilerin yaş, ilgi, beklenti ve yeteneklerinin göz önünde tutulması da önemli bir öncelik olacaktır.

Kuralsızlık; Okul ortamında eğitim hizmetini sunanlar, okulu yönetenler bazen bu hizmeti alan öğrenci yerine karar alması, onlar yerine düşünmesi yani anti - demokratik davranış sergilenmesi karşısında öğrenci bu durumdan bir rahatsızlık duyabilir. Ya da okulda başarısızlığı hisseden birey kendini dışlanmış hissedebilir. Kendini önemsiz hisseden birey bulunduğu ortamda bazen dikkat çekmek için var olan normlara uymayı reddedebilir."Öğrenci kendini okulun normları ile özdeşleştiremedikleri zaman ya da okulun öğrencinin özdeşleşebileceği belirli ve ayırt edilebilir normları bulunmadığı durumlarda öğrenci okula karşı yabancılaşabilir"(Loken 1973).

Sosyal Uzaklaşma; Öğrenciler kişilik özellikleri başta olmak üzere birçok faktörden kaynaklı sebepler ile okul ortamında ikili arkadaş ilişkileri veya herhangi bir organizasyona katılım yoksunluğu geliştirir ki buda sosyal uzaklaşma olarak karşımıza çıkmaktadır (Seeman 1984). Kendisini sosyal olarak uzaklaştıran öğrenciler genelde yalnızlığı tercih eder ve aktif olması gereken müzik, resim ve beden eğitimi gibi derslerde kendisini ifade etme imkân ve fırsatı buldukça bu duygular durumundan uzaklaşabilir. Okullarda yürütülen sosyal etkinlikler böyle durumlar için bir fırsat niteliğindedir. Ancak günümüz eğitim anlayışında çoğu okul yöneticisi tarafından boşa geçirilen zaman olarak nitelendirilen bu etkinlikler arka planda kalmaktadır. Bu durumda yalnızlık hissi yaşarak yabancılaşma durumunda olan öğrenciler öğretmenleri ve okul yönetimi tarafından fark edilmezler (Mau 1992).

Eğitim süreci içerisinde öğrencilerin okula yabancılaşma alanlarını Weise ve Werr (1976) dört temel alanda incelemiştir.

1. Öğrencinin öğrenme sürecine yabancılaşması,
2. Öğrencinin bilgi kazanma sürecine yabancılaşması,
3. Öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen ilişkisinde yabancılaşma,
4. Öğrencinin öğrenme sürecinin sonuçlarına yabancılaşması (Sanberk 2003).

Eğitimde belirlenmiş hedef ve kazanımların sağlanması için öncelikle eğitimin en önemli bileşeni olan öğrencinin okulda tutulması ve kendisi için belirlenmiş olan hedefleri kabul ederek kendisinin de bu hedefler için uğraş vermesi gerekmektedir. Öğrenciyi okulda tutabilmek için öncelikle öğrencinin eğitime ve okula karşı yabancılaşmasını engellemek gerekmektedir. Günümüzde batı ülkelerinde yabancılaşmanın önlenmesine yönelik oluşturulan birimler arayıcılığıyla bunun önlenmesi amaçlanmaktadır. Bunlar;

- a)Gönüllü seçim
- b)Açık, tutarlı ve uygun amaçlar
- c)Küçük okul yapısı
- d)Katılımın sağlanması
- e)Düzenli fiziksel ve sosyal aktivite imkânlarının sunulması
- f)Genişletilmiş ve ortaklaştırılmış rol yapısı
- g)Bütünleştirilmiş iş yapısı (Tezcan 1998).

2.5.6.Eğitimde Yabancılaşma İle İlgili Araştırmalar

Yabancılaşma üzerine sosyolojik, psikolojik veya ölçek geliştirmeye yönelik çalışmalara rastlanmasına karşın eğitim alanında yapılan çalışmaların sınırlı olduğu gözlenmiştir (Erjem 2005). Eğitim alanında yapılan çalışmalara da bakıldığında bunların da genellikle üniversite ve liseler üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu çalışmalar yurt dışı ve yurt içi çalışmalar olarak kısaca şu şekilde incelenebilir.

2.5.6.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde, ülkemizde okula yabancılaşmayla ilgili olarak yapılan betimsel çalışmalara yer verilmiştir. Yurt içinde yapılan çalışmalar tarih sırasına göre aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Tezcan (1983) tarafından yapılan araştırma makalesi, araştırma kuramsal açıklamaları içermektedir.Araştırmada, yabancılaşma kavramına ilişkin teorik açıklamalar yanında, yabancılaşmanın sebepleri ve Seeman'ın yabancılaşmanın boyutlarına ilişkin yaklaşımlarına yer verilmiştir.

Bayhan (1995) tarafından 450 niversite ğrencisi üzerinde çalışılan doktora tezinde, cinsiyet, sosyal ekonomik düzey, barınma yeri, öğrenim görülen fakülte, ailenin yaşadığı bölge ye göre anlamlı farklılıklar saptanmıştır.

Duru (1995) tarafından 620 niversite ğrencisi üzerinde çalışılan yüksek lisans tezinde, duygusal yalıtım ve sosyal yalıtım oranlarına göre öğrencilerin yabancılaşma yaşadığını, yabancılaşma ve yalnızlık arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Başaran (1997) Eğitim Psikolojisi isimli kitabında öğrencinin grdğu kötü muamele, idarenin sert tutumları öğrenciyi olumsuz davranışa iten sebep olarak görülmüş.

Sanberk (2003) tarafından, 525 lise ğrencisi üzerinde çalışarak yabancılaşma lğini geliştirilmiştir.Dört faktörlü yapıda geliştirilen ölçekte, cinsiyet ile anlamlı fark bulunmamış, sınıf düzeyi, ekonomik düzey ve okul türüne göre anlamlılık tespit edilmiştir.

Yapıcı (2004) tarafından yapılan araştırma makalesinde yabancılaşma kavramı betimlemiş, okulun bireyin kendisine ve diğerlerine yabancılaşmasında çok önemli bir rol oynayan ideolojik bir kurum olduğunu söylemiştir.

Erjem (2005) tarafından 20 lise ğretmeni ile yapılan araştırma makalesinde kalabalık sınıf, ağır ders yükü, materyal eksikliği, yönetsel sorunlar ve ekonomik

sorunlar yabancılaştırıcı koşullar olarak belirlenmiş, yönetsel sorunlar ile güçsüzlük boyutunda yoğunlaşma görülmüştür.

Çelik (2005) tarafından lise öğrencileri ile yürütülen yüksek lisans tez çalışmasında yabancılaşmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı, okulun bulunduğu sosyo-ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olduğu, öfke ifade tarzlarına göre yabancılaşmayla anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Uzun (2006) tarafından ilköğretim öğrencileri ile yürütülen yüksek lisans tez çalışmasında ölçek geliştirilmesi amaçlanmış, yapılan çalışma sonucunda cinsiyet ve anne- baba eğitim düzeyi açısından anlamlı farklar bulunmuş, sosyal ekonomik düzey açısından anlamlılık bulunmamış, okuma yazma bilmeyen ebeveynlerin çocuklarının daha yüksek düzeyde yabancılaşma yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

Yılmaz ve Sarpkaya (2009) tarafından yapılan araştırma makalesinde; eğitim örgütlerinde yabancılaşmayı yönetmek için yabancılaşmayı engelleyecek politikaların geliştirilmesi, bürokrasinin olumsuzluklarının azaltılması, çatışmaların yönetilmesi, güdülenmenin yükseltilmesi ve belirsizliklerin azaltılması ve yönetime katılımın sağlanması gibi öneriler bulunmaktadır.

Türk (2010) tarafından lise öğrencileri ile yapılan yüksek lisans tez çalışmasında yabancılaşmayı doğuran nedenlerin öğrencilere yansımalarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Cinsiyet, okul branşı, okul başarısı, okul aktivitelerine katılım düzeyleri, okula uyum ya da uyumsuzlukları incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin okula yabancılaşma yaşadıkları ortaya çıkmış; öğrenciler, istekleri doğrultusunda katıldıkları etkinliklerden olumlu etkilendiklerini ifade etmişlerdir.

Yiğit (2010) tarafından 449 ilköğretim öğrencisi ile yürütülen yüksek lisans tez çalışmasında öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeyleri; yönetici, öğretmen davranışları ve diğer bazı değişkenler (okul, sınıf düzeyi, cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba mesleği, ailenin aylık gelir düzeyi, öğrencinin hareketlerini kısıtlayan bir rahatsızlığa sahip olup olmama durumu ve öğrencinin bir işte çalışması) açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerinde tüm değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

2.5.6.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde, yurtdışında okula yabancılaşmayla ilgili olarak yapılan betimsel çalışmalara yer verilmiştir. Yurt dışında yapılan çalışmalar tarih sırasına göre aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Dean (1961) tarafından 361 6.sınıf ve 8.sınıf öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada 6.sınıf ve 8. sınıf öğrencilerinin yabancılaşma düzeyleri arasında belirgin bir fark görülmemiştir. Ancak, orta ergenler (yaşı 15 yaş ve üzeri olan öğrenciler) ilk ergenlerden belirgin derecede daha kuralsız ve güçsüz görülmüştür.

Keniston (1967) tarafından afrika kökenli amerikan öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada sosyo-ekonomik durumun yabancılaşmaya etkisi olduğu belirlenmiştir.

Levinson (1980) tarafından lise öğrencileri ile yapılan çalışmada okula yabancılaşma sorununu azaltma noktasında grup paylaşımının pozitif yönde anlamlı olduğunu belirtilmiştir (Çelik 2005).

Ikponwosa (1982) tarafından Avustralyalı lise öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada yabancılaşmada cinsiyet değişkeni açısından farklılık bulunamamıştır (Çelik 2005).

Ascher (1982) tarafından yapılan çalışmada yoksul ve azınlık mensubu öğrenciler arasındaki yabancılaşma konusu incelenmiştir. Yabancılaşmanın geniş bir kategori olduğu ve bunun, aynı temel durumu işaret eden öğrenci şiddeti, okulu terk etme oranı ve düşük başarı gibi başka değişkenlerle doğrudan ilişkili olduğu saptaması yapılmıştır.

Firestone ve Rosenblum (1988) tarafından 10 lise üzerinde yapılan çalışmada yabancılaşma ve kentsel liselerde öğrenci ve öğretmen sorumluluğu üzerinde durulmuştur. Araştırmanın sonuçları öğrenci ve öğretmenlerin, iki karşılıklı bağımlı alt kültürün üyesi olmalarına rağmen nasıl uyuşmazlık içinde olduklarını göstermiştir. Bu uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için öncelikle öğretmen ve öğrencilerin birbirlerine saygı göstermeleri ve birbirlerini kabul etmeleri gerektiği vurgulanmıştır.

Calabrese ve Adams (1990) tarafından hapiste bulunan ve bulunmayan ergenler üzerinde yapılan çalışmada hükümlü ergenlerin yabancılaşma düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Seide (1991) tarafından Danimarkalı öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada; şiddet davranışı sergileyen öğrencilerin yabancılaşma düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür (Yılmaz 2002).

Trusty (1992) tarafından 6.7.ve 8.sınıflar üzerinde yapılan çalışmada sosyo-ekonomik durumun yabancılaşmaya etkisi olduğu belirlenmiştir.

Mau (1992) tarafından yapılan çalışmada; öğrencilerin kuralsızlıklarına sebep olan öğelerden biri, öğrencilerin ders başarılarına göre sınıflandırılmalarını eleştirmeleridir. Bu şekilde bir karşılaştırmaya maruz kalan öğrenciler, doğal olarak okula karşı aidiyet duygusu geliştirememektedirler. Okul ortamında sosyal uzaklık, kendilerini sosyal açıdan uzaklaşmış olarak gören öğrencilerin yalnızlığı tercih etmeleriyle ortaya çıkacağı belirtilmektedir.

Trusty ve Dooley (1993) tarafından 19 okuldan, 4., 5., 6., 7.ve 8. Sınıf öğrencisi toplam 1636 kişi üzerinde yapılan çalışmada cinsiyette erkeklerin, ırkta beyaz öğrencilerin, sosyo-ekonomik düzeyde de yüksek seviyedekilerin daha yüksek yabancılaşma yaşadıkları tespit edilmiştir.

Murdock (1994) tarafından yapılan çalışmada alt sosyo-ekonomik düzey'in orta ve üst sosyo-ekonomik düzey'e göre yüksek düzeyde yabancılaşma yaşadıkları, öğretmenlerin negatif ve baskıcı tutumlarının, okula yeni başlayan öğrenciler üzerinde yabancılaşma sürecinde hızlandırıcı etkisi olduğunu belirtilmektedir.

Russell (1994) tarafından Amerikan lise öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada; akademik başarısızlık, sıkıcılık, anlamsız dersler, sınırlandırılmış ders programları, meslek programlarına erişimin sınırlandırılması, düşük beklentiler, tutarsız ve geçersiz disiplin kuralları, sosyal olaylara yanıt vermedeki yetersizlikler yabancılaşmaya neden olduğu belirtilmiştir.

Lane (1999) tarafından lise öğrencileri ile yapılan çalışmada; yabancılaşma değerleri ile cinsiyet değişkeni açısından farklılık bulunmamıştır (Çelik 2005).

Trent (2001) tarafından 520 lise öğrencisi ile yapılan çalışmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre yabancılaşma düzeylerinin farklılaşmadığı bulunmuştur. Okula yabancılaşma ile öfke duygusu arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenen araştırmada, başarı durumu düşük öğrencilerin, başarısı yüksek öğrencilere karşı öfke ve kıskançlık duyguları geliştirdikleri saptanmıştır.

Brown ve arkadaşları (2003) tarafından yapılan, "ergen yabancılaşması nedir ve eğitimciler bu konuda ne yapar" isimli çalışmada yabancılaşma kavramı tanımlanmış ve alt boyutları açıklanmıştır.Çalışmada okulun sosyal iklimini ve öğrenci yabancılaşması ile diğer sistemlerin özellikleri arasındaki ilişkileri değiştirmek amacıyla yöntemler keşfetmek için daha fazla araştırma yapılması belirtilmektedir.

Thomas ve Smith (2004) tarafından yapılan çalışmada; öfke duygusu yaşayan öğrencilerin yalnızlık duygusuna kapılarak yabancılaşma yaşadıkları belirtilmektedir.

Gibbs (2004) tarafından 320 ilköğretim ikinci kademe öğrencisi ile yapılan çalışmada okulda şiddet davranışları sergileyen öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuş, şiddet davranışı sergileyen öğrencilerin, aile içi şiddete maruz kaldığı ve olumsuz davranışların yaygın olduğu ortamlarda buldukları belirtilmiştir.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli/deseni, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ile toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler ile araştırmanın uygulama aşaması üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Araştırma, lise 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkiyi farklı değişkenler açısından belirlemeyi amaçladığından bu çalışmada betimsel tarama modelinde ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Geçmişte yada halen var olan bir durum tespitini amaç edinen betimsel tarama modelleri kendi içinde iki bölüme ayrılmaktadır (Karasar 2006). Bu bölümler; genel tarama ve örnek olay taramalarıdır. İlişkisel tarama modeline içine alan genel tarama modelleri; evren hakkındaki genel yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama çalışmasıdır. Bu çalışma grubuna uygulanan ilişkisel tarama modeli, iki ve daha çok değişken arasındaki birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleri için kullanıldığından bu tür araştırmalar için uygun görülmektedir (Karasar 2006; Cohen 200) .

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Balıkesir il merkezindeki 33 ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 9.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Balıkesir il merkezinde evreni temsil edebileceği düşünülen ve basit rastgele yöntem ile seçilmiş olan 10 ortaöğretim kurumu ve bu kurumlarda öğrenim gören 9.sınıf öğrencileri çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Çalışmada toplam 1000 kişiye ölçek dağıtılmış, eksik yada hatalı doldurulduğu düşünülen ölçekler çalışmadan çıkarılmış olup, 849 öğrenciyle çalışma yürütülmüştür.

Araştırmamızdaki deneklerin değişkenlere göre sayısal dağılımı şöyledir:

Tablo 1 . Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Kadın	451	53,1
Erkek	398	46,9
Toplam	849	100

Tablo 2. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Ailedeki Birey Sayısı Frekans Dağılımı

Ailedeki Birey Sayısı	n	%
1-2	39	4,6
3-5	729	85,9
6-9	73	8,6
10 ve üzeri	8	0,9
Toplam	849	100

Tablo 3. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Ailenin Ekonomik Geliri Frekans Dağılımı

Ailenin Ekonomik Geliri (Aylık Gelir)	n	%
0-1500 tl arası	363	42,8
1500-2500 tl arası	265	31,2
2500-4000 tl arası	169	19,9
4000 tl ve üzeri	52	6,1
Toplam	849	100

Tablo 4. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Genel Okul Başarı Düzeyi Frekans Dağılımı

Genel Okul Başarı Düzeyi	n	%
Çok İyi	117	13,8
Orta Düzeyde	675	79,5
Kötü	39	4,6
Çok Kötü	18	2,1
Toplam	849	100

Tablo 5. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu Frekans Dağılımı

Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu	n	%
Etkinliklere Katılıyorum	646	76,1
Derse katılıyorum, Etkinliklere Katılmam	115	13,5
Bazen Katılıyorum	72	8,5
Hayır, Katılmam	16	1,9
Toplam	849	100

Tablo 6. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Okul Takımında Yer Alma Durumu Frekans Dağılımı

Okul Takımında Yer Alma Durumu	n	%
Hayır, Hiç	513	60,4
1-2 yıl	244	28,7
3-4 yıl	64	7,5
5 yıl ve üstü	28	3,3
Toplam	849	100

Tablo 7. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin "Okulunuzdaki Ders Dışı Spor Etkinlikleri Yeterlimidir?" sorusuna verilen vcevaplara İlişkin Frekans Dağılımı

Okulunuzdaki Ders Dışı Spor Etkinlikleri Yeterlimi?	n	%
Oldukça Yeterli	71	8,4
Yeterli	136	16,0
Kısmen Yeterli	335	39,5
Hayır, Yetersiz	307	36,2
Toplam	849	100

Tablo 8. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin "Okuluna size sunulmayan ancak yapmayı istediğiniz sportif faaliyet olsa katılırmıydınız?" sorusuna verilen cevaplara ilişkin frekans dağılımı

İstediğiniz sportif faaliyet olsa katılırmıydınız?	n	%
Evet, Katılıyorum	530	62,4
İstediğim Öğretmen ile Katılıyorum.	156	18,4
Hiç düşünmedim	112	13,2
Hayır, Katılmam	51	6,0
Toplam	849	100

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Anketi: Araştırmacı tarafından geliştirilen bu anket katılımcıların yaş, sosyo-ekonomik düzey, genel okul başarı düzeyi, okullarındaki mevcut spor yapma düzeyleri gibi bazı demografik özellikleriyle ilgili bilgileri sağlamaya yönelik sorulardan oluşmaktadır (Ek I).

9.Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği: Öğrenci tutumlarının ölçülmesi için Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen, 12'si olumlu 12'si olumsuz olmak üzere toplam 24 maddeden oluşan "Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekten toplam puanlar üzerinden alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan 120'dir. Ortalamalar kullanıldığında ise en düşük tutum puanı 1, en yüksek tutum puanı 5'dir. Bunlardan 1- 3 arasında olanlar olumsuz, 3-5 arasında olanlar olumlu tutum gösterecektir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.93, Ölçüt geçerliliği katsayısı ise 0.83'tür. (Ek.2).

Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği (ÖYÖ): Okulun mevcut koşullarında öğrencilerin yabancılaşmalarını ölçmek amacıyla Sanberk (2003) tarafından geliştirilen ölçek toplam 17 maddeden meydana gelmektedir. Hiç katılmıyorum (1) ile "tamamen katılmıyorum (5)" arasında değişen beşli likert tipinde bir kendini değerlendirme ölçeği olan ve ortaöğretimdeki öğrencilerin okula yabancılaşmasını ölçen ÖYÖ'den alınabilecek en düşük puan 17, en yüksek puan ise 85 olup, ortalamalar

kullanıldığında ise en düşük puan 1, en yüksek puan 5'dir. Bunlardan 1- 3 arasında olanlar olumlu, 3-5 arasında olanlar olumsuz durum göstergesidir. Alınan yüksek puanlar bireylerin daha fazla yabancılaşma yaşadığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alpça güvenilirlik katsayısı 0.79. (Ek.2). Araştırma için yapılan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı sonucu 0.82 bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için öncelikle veri toplama araçlarını geliştirmiş olan araştırmacılardan aracın araştırmada kullanılması konusundaki izin ve Balıkesir ilinde basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiş olan ortaöğretim okullarında çalışma yapılabilmesi için Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden uygulama izni alınmıştır. Daha sonra sırasıyla Celal Bayar Üniversitesi tıp fakültesi yerel etik kurulundan çalışmanın uygunluğu konusunda izin alınmıştır. Ardından seçilmiş olan ortaöğretim okullarının yöneticileri ile görüşülerek alınan izin doğrultusunda belirlenen gün ve saatde araştırmacı tarafından uygulama yapılmıştır. Araştırmacı uygulama öncesinde öğrencilere araştırmanın amacı ve önemi hakkında bilgi vermiştir. Böylelikle öğrencilerden elde edilen verilerin güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin veri toplama araçlarını 20-25 dakikada tamamladıkları gözlemlenmiştir.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri IBM-SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde uygun analiz türünün belirlenmesi aşamasında denek sayısı (n=849), verilerinin normal dağılım gösterip göstermediği, homojen bir yapıya sahip olup olmadıkları incelenmiştir. Verilerin normal dağılımının tespitine yönelik yapılan analiz sonucuna göre (Test of Normality) verilerin Skewness ve Kurtosis değerlerinin +1.5 ile -1.5 aralığında olduğu tespit edilmiş, (Skewness -0.32-Kurtosis 0.50) tüm bu bulgular sonucunda parametrik analiz yöntemlerinin kullanılmasına karar verilmiştir (Tabachnik ve Fidell 2013; George 2010).

Verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımı, aritmetik ortalama ve standart sapma, "iki ortalama arasındaki farkın önemliliği testi" (t testi), ikiden fazla grup

karsılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (oneway ANOVA) kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda değişken grupları arasındaki farkın anlamlı çıkması durumunda farkın hangi gruplardan kaynaklandığını göstermek amacıyla, ortalama puanların çoklu karsılaştırmasını göstermek amacıyla Post Hoc testi değerleri kullanılmıştır.

Araştırmada anlamlılık düzeyi olarak 0,05 düzeyi kabul edilmiştir.

4.BULGULAR

Bu bölümde, araştırma verilerinin çözümlenmesinden elde edilen bulgulara ve bunlara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Bulgular bölümünde önce örneklem grubunun beden eğitimi dersine ilişkin tutum düzeyleri genel ortalamaları ve okula yabancılaşma düzeyleri genel ortalamalarına yer verilmiştir. Daha sonra öğrencilerin demografik bilgileri ile tutum ve yabancılaşma ile olan ilişkisel bulgular şeklinde sırayla verilmiştir.

4.1. Lise 9.sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Düzeyleri ve Yabancılaşma Düzeylerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, Lise 9.sınıf öğrencilerine uygulanan Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği (BESTÖ) ve Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği (ÖYÖ) ile elde edilen bulgular sırasıyla verilmiştir.

Tablo 9. Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeğine (BESTÖ) İlişkin Bulgular

Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumları (n= 849)	\bar{X}	Ss
1.Beden eğitimi ve spor derslerinde hep korku hissine kapılıyorum.	1,88	1,22
2.Beden eğitimi ve spor etkinliklerinde çok sıkılıyorum.	1,99	1,23
3.Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmaktan daima çekinirim.	1,99	1,26
4.Beden eğitimi ve spor dersinde başarılı olmak için çaba sarf etmem.	2,12	1,34
5.Beden eğitimi ve spor dersine diğer dersler gibi zorunlu olduğu için katılıyorum.	2,21	1,43
6.Beden eğitimi ve sporla ilgili konuşmak çok zevklidir.	3.76	1.34
7.Beden eğitimi ve sporda çok zevk aldığım için dersi özlemle beklerim.	3.75	1.36

8.Beden eğitimi dersinde ön plana çıkmaktan sakınıyorum.	2,57	1,33
9.Beden eğitimi dersinde işbirliği duygularım gelişir.	3,67	1,25
10.Beden eğitimi ve spor dersi sağlıklı ve temiz olmayı öğretir.	3,89	1,21
11.Gelecekteki öğrencilik yaşantımda beden eğitimi ve spor dersi almak istemem.	2,27	1,33
12.Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanırım.	4,17	1,16
13.Okul ders programlarına beden eğitimi ve spor dersi koymak gerekli değildir.	1,96	1,31
14.Beden eğitimi ve spor uğraşının gelecek yaşamımda önemli yarar sağlayacağına inanırım.	4,05	1,17
15.Okul ders programlarının her yılında beden eğitimi ve spor dersi olmalıdır.	4,14	1,17
16.Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak beni dinlendirir.	3,81	1,26
17.Beden eğitimi ve sporla ilgili etkinliklerin dürüstlük ve demokratik yaşam davranışları kazandırdığına inanırım.	3,75	1,21
18.Egzersiz ve spor yaparak serbest zamanların daha iyi değerlendirildiğine inanırım.	4,00	1,20
19.Beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle uğraşmanın zaman kaybı olduğuna inanırım.	1,97	1,29
20.Serbest zamanlarda egzersiz ve spor yapmak içimden gelmez.	2,39	1,34
21.Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırırım.	3,42	1,28
22.Beden eğitimi ve sporla ilgili hiçbir şeye ilgi duymam.	2,00	1,26
23.Beden eğitimi ve spor etkinlikleri her zaman ilgimi çeker.	3,86	1,23
24.Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayı başkalarına önermem.	2,07	1,35
Genel Tutum Ortalaması	2,99	0,40

Elde edilen bulgular incelendiğinde, lise 9.sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutum düzeylerinin ($\bar{X}=2,99 \pm 0,40$) olarak belirlendiği görülmektedir. Bu sonuçlar, araştırmaya katılan öğrencilerin tutum algılarının olumsuz seviye sınırında olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 10. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeğine (ÖYÖ) İlişkin Bulgular

Öğrencilerinin Okula Yabancılaşma Düzeyleri (n=849)	\bar{X}	Ss
1.Okulda geleceğimle ilgili kararlar alınıyor, ancak hiç kimse benim fikrimi sormuyor	2,47	1,39
2.Okulda aldığım eğitim beni geleceğe hazırlamaktadır.	3,75	1,25
3.Yakalanmadığım sürece okuldaki kuralları çiğnemekte sakınca görmüyorum.	2,10	1,35
4.Çıkış zili çaldığında bir an önce okulu terk etmek isterim.	3,30	1,40
5.Bu günlerde bu okulda kime güvenebileceğimi bilemiyorum	2,71	1,47
6.Okulda aldığım eğitim sayesinde geleceğimle ilgili mantıklı kararlar alabilirim.	3,61	1,29
7.Anma ve kutlamalarda genelde yanımdaki arkadaşlarla konuşurum.	2,38	1,37
8. Okula gitmek zorunda olmadığım günlerde mutlu olurum.	3,40	1,41
9.Bu okuldaki olaylar o kadar karmaşık bir hal aldı ki, gerçekten neler olup bittiğini anlayamıyorum.	3,06	1,36
10.Bu okulda başarı elde etmenin önemli olduğunu düşünüyorum.	4,08	1,19
11.Ders anlatılırken oyalanacak bir şeyler bulurum.	2,22	1,22
12.Okuldan çıkınca bir an önce okul üniformamdan kurtulmak isterim.	3,20	1,55
13.Bazen okulda arkadaşlarım tarafından kullanıldığımı düşünüyorum.	2,93	1,35
14.Okulun sunduğu bilgileri, yaşamımda kullanma şansına sahibim.	3,49	1,30
15.Sıra ve duvarlara yazı yazmamamız gerektiğini bildiğim halde bazen yazı yazarım.	2,13	1,30
16.Okulda kuralları çiğnemek hoşuma gider.	1,91	1,17
17.Bu okuldan mezun olmanın bana çok şey kazandıracağını düşünüyorum.	3,76	1,29
Genel Yabancılaşma Ortalama	2,97	0,68

Lise 9.sınıf öğrencilerinin yabancılaşma düzeyine ilişkin elde edilen bulgular incelendiğinde, öğrencilerin yabancılaşma düzey ortalamasının ($\bar{X} = 2,97 \pm 0,68$) olarak belirlendiği görülmektedir. Bu sonuçlar, araştırmaya katılan öğrencilerin yabancılaşma algılarının orta seviyede olduğuna işaret etmektedir.

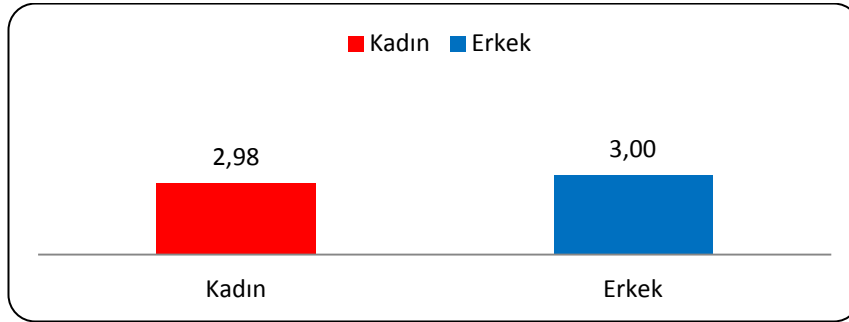
4.2. Lise 9.sınıf Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Düzeyleri ve Yabancılaşma Düzeylerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, Lise 9.sınıf öğrencilerine uygulanan beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği (BESTÖ) ve öğrenci yabancılaşma ölçeği (ÖYÖ) ile elde edilen bulguların bazı değişkenlerle olan ilişkisi sırasıyla verilmiştir.

Tablo 11. Cinsiyete Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğine İlişkin t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{X}	S	Sd	t	p
Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	Kadın	451	2,98	0,40	847	,777	0,43
	Erkek	398	3,00	0,39			

[t(sd)847=0,777,p=0,43]

Şekil 2:Cinsiyete Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Ortalaması

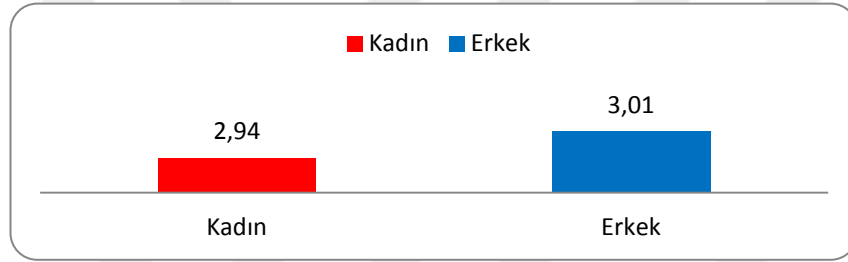
Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumların cinsiyete göre farklılıkların belirlenmesine ilişkin olarak yapılan t testi sonuçlarına göre (Tablo 11), kadın

öğrencilerin ($2,98 \pm 0,40$) ve erkek öğrencilerin ($3,00 \pm 0,39$) ile ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Buna göre beden eğitimi ve spora ilişkin tutumların cinsiyet faktöründen etkilenmedikleri söylenebilir.

Tablo 12. Cinsiyete Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeğine ilişkin t-Testi Sonuçları

Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği	Cinsiyet	n	\bar{X}	S	Sd	t	p
	Kadın	451	2,94	0,67	847	-1,67	0,10
	Erkek	398	3,01	0,69			

[t(sd)847=-1,67,p=0,10]

Şekil 3: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Ortalaması

Öğrencilerin cinsiyete göre yabancılaşma farklılıklarının belirlenmesine ilişkin olarak yapılan t testi sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 12), kadın öğrenciler ($2,94 \pm 0,67$) ve erkek öğrenciler ($3,01 \pm 0,69$) ile katılımcıların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Buna göre cinsiyet faktörünün öğrenci yabancılaşma düzeyini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 13. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Ailedeki Birey Sayısı Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri

Ailedeki Birey Sayısı	n	\bar{X}	Ss
1-2	39	2,86	0,63
3-5	729	2,99	0,39
6-9	73	3,00	0,29
10 ve üzeri	8	3,06	0,35
Total	849	2,99	0,40

Öğrencilerin ailelerindeki toplam birey sayısına okul ilişkin elde edilen bulgulara göre (Tablo 13) 39 kişinin 1-2 kişilik bir aileye, 729 kişinin 3-5 kişilik bir aileye, 73 kişinin 6-9 kişilik bir aileye ve 8 kişinin 10 ve 10' dan kalabalık bir aileye sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 14. Ailedeki Birey Sayısı Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Gruplar Arası	0,68	3	0,22	1,42	0,23
Grup İçi	135,75	845	0,16		
Genel	136,43	848			

Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumların ailedeki birey sayısı değişkenine göre farklılıkların belirlenmesine yönelik yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 14), gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$F(3,845)=1,42, p>0,05$]. Başka bir deyişle ailedeki birey sayısının öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumunu etkilemediği söylenebilir.

Tablo 15. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının Ailedeki Birey Sayısı Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri

Ailedeki Birey Sayısı	n	\bar{X}	Ss
1-2	39	2,87	0,82
3-5	729	2,95	0,65
6-9	73	3,16	0,83
10 ve üzeri	8	3,38	0,87
Total	849	2,97	0,68

Tablo 16. Ailedeki Birey Sayısı Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	4,56	3	1,52	3,27	0,02*	3\1
Grup İçi	392,48	845	0,46			3\2
Genel	397,05	848				

*p<0.05

(Ailedeki kişi sayısı 1-2 kişi = 1.grup , 3-5 kişi=2.grup, 6-9 kişi =3.grup)

Ailedeki birey sayısı değişkeninin öğrenci yabancılaşma ölçeği ortalamalarındaki farklılıklarının belirlenmesine ilişkin olarak yapılan varyans analizi (Anova) sonuçlarına göre (Tablo 16), gruplar arasında istatistiksel olarak p<0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(3,845)=3,27, p=0,02].

Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma (Post Hoc-Tukey) test sonuçlarının incelenmesi neticesinde öğrencilerden ailedeki birey sayısı 6-9 olan(3.grup) öğrenci grubunun diğer gruplarla karşılaştırılmasında,bu grubun ortalama puanı ile ailedeki birey sayısı1-2 (1.grup) ve 3-5 (2.grup) olan grupla arasında p<0,05 düzeyinde anlamlı fark olduğu belirlenmiştir F(3,845)=3,27, p<0,05]. Bu sonuçlara göre öğrenci yabancılaşma düzeyinin ailedeki birey sayısı ile paralellik gösterdiği düşünülebilir.

Tablo 17. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Ailelerinin Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri

Ailenin Ekonomik Durumu (Aylık Geliri)		n	\bar{X}	Ss
0-1500 TL.		363	3,01	0,42
1500-2500 TL.		265	2,97	0,36
2500-4000 TL.		169	2,98	0,42
4000 TL. ve üzeri		52	2,95	0,34
Toplam		849	2,99	0,40

Öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumları incelendiğinde (Tablo 17), 363'ünün 0-1500 tl gelire sahip olduğu, 265'inin 1500-2500 tl gelire sahip olduğu, 169'unun 2500-4000 tl gelire sahip olduğu ve 52'sinin 4000 tl ve üzeri gelire sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 18. Aile Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler	Sd	Kareler	F	P
	Toplamı		Ort.		
Gruplar Arası	0,28	3	0,09	0,59	0,62
Grup İçi	136,15	845	0,16		
Genel	136,43	848			

Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumların aile aylık gelir düzeyi değişkenine göre farklılıkların belirlenmesine yönelik yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 18), gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$F(3,845)=0,59$, $p=0,62$]. Bu sonuçlara göre aile gelir düzeyinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumu etkilemediği söylenebilir.

Tablo 19. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının Ailelerinin Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri

Ailenin Ekonomik Durumu (Aylık Geliri)	n	\bar{X}	Ss
0-1500 TL.	363	3,16	0,59
1500-2500 TL.	265	2,96	0,58
2500-4000 TL.	169	2,79	0,75
4000 TL. ve üzeri	52	2,33	0,93
Toplam	849	2,97	0,68

Tablo 20. Aile Aylık Gelir Düzeyine Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeğine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	40,42	3	13,47	31,93	0,00**	4 \ 3-2-1
Grup İçi	356,62	845	0,42			3 \ 4-1-2
Genel	397,05	848				2 \ 3-4-1 1 \ 2-3-4

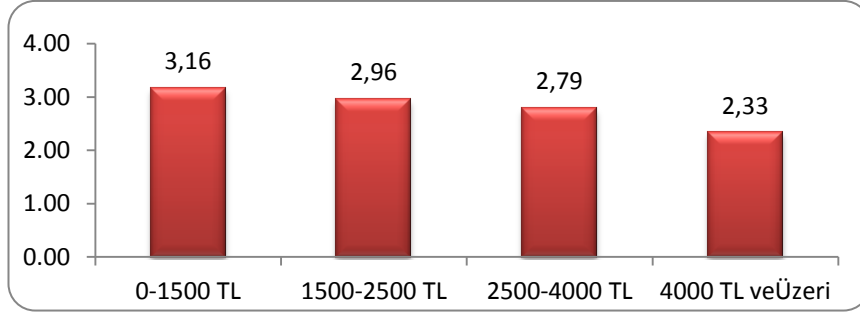
**p<0,01

(1.grup; 0-1500 TL, 2.grup;1500-2500 TL, 3.grup; 2500-4000 TL, 4.grup; 4000 TL ve üzeri)

Öğrencilerin yabancılaşma ortalamalarının aile aylık gelir düzeyi değişkenine ilişkin olarak yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 20), gruplar arasında istatistiksel olarak p<0,01 düzeyinde anlamlı bir farklılık (F= 31,93) tespit edilmiştir [F(3,845)=31,93, p=0,00].

Belirlenen bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testinin (Post Hoc-Tukey) sonuçlarına göre, tüm grupların birbiri ile p<0,01 düzeyinde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu sonuca

göre aylık gelir durumu yabancılaşmayı etkilemektedir. Gelir durumu arttıkça yabancılaşma ortalaması azalmaktadır.

Şekil 4. Aile Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Ortalaması

Tablo 21. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri

Okul Başarı Durumu	n	\bar{X}	Ss
Çok İyi	117	2,92	0,39
Orta Düzeyde	675	2,99	0,37
Kötü	39	3,02	0,36
Çok Kötü	18	3,34	0,91
Toplam	849	2,99	0,40

Öğrencilerin okul başarı durumuna ilişkin elde edilen bulgulara göre (Tablo 21) 117'sinin okul başarı durumunun çok iyi olduğu, 675'inin orta düzeyde olduğu, 39'unun kötü olduğu ve 18'inin okul başarı durumunun çok kötü olduğu örneklem grubunun verdiği cevaplardan anlaşılmıştır.

Tablo 22.Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

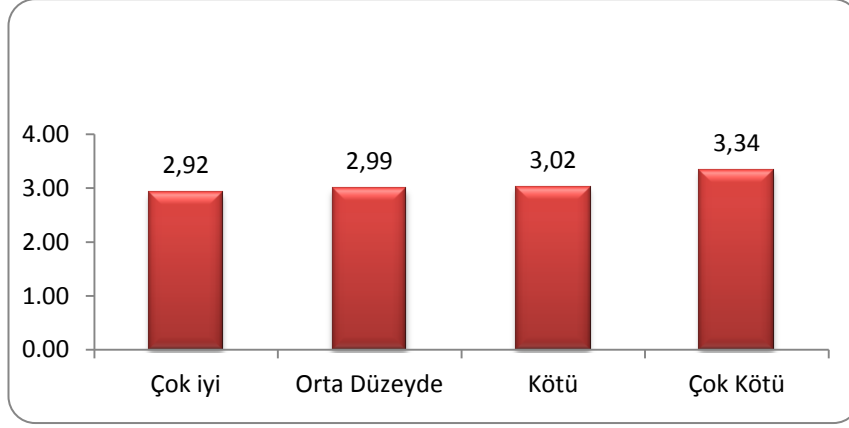
Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	2,85	3	0,95	6,01	0,00**	4 \ 3-2-1
Grup İçi	133,58	845	0,15			
Genel	136,43	848				

**p<0.01

(1.grup;Çok İyi, 2.grup;Orta Düzeyde, 3.grup; Kötü, 4.grup;Çok Kötü)

Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumların okul başarı durumu değişkenine göre farklılıkların belirlenmesine ilişkin olarak yapılan varyans analizi (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 22), gruplar arasında istatistiksel olarak $p<0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [$F(3,845)=6,01$, $p=0,00$].

Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma test (Post Hoc-Tukey) değerlerinin incelenmesi neticesinde okul başarı durumunu çok kötü olarak belirten (4.grup) öğrencilerin , okul başarı durumunu kötü (3.grup), orta düzeyde (2.grup), ve çok iyi (1.grup) olarak belirten öğrencilerden beden eğitimi dersine ilişkin tutum ortalamalarının $p<0,01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir.Bu sonuçlara göre öğrenci yabancılaşması okul başarı düzeyi ile ters orantıda bir yönelim gösterir.Okul başarısı azaldıkça yabancılaşma düzeyi artış göstermektedir denilebilir.

Şekil 5.Okul Başarı Durumu Düzeyine Göre Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ortalaması

Tablo 23. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri

Okul Başarı Durumu	n	\bar{X}	Ss
Çok İyi	117	2,78	0,72
Orta Düzeyde	675	2,99	0,66
Kötü	39	3,19	0,64
Çok Kötü	18	3,19	1,03
Toplam	849	2,97	0,68

Tablo 24. Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	7,14	3	2,38	5,15	0,00**	1 \ 2-3-4
Grup İçi	389,91	845	0,46			
Genel	397,05	848				

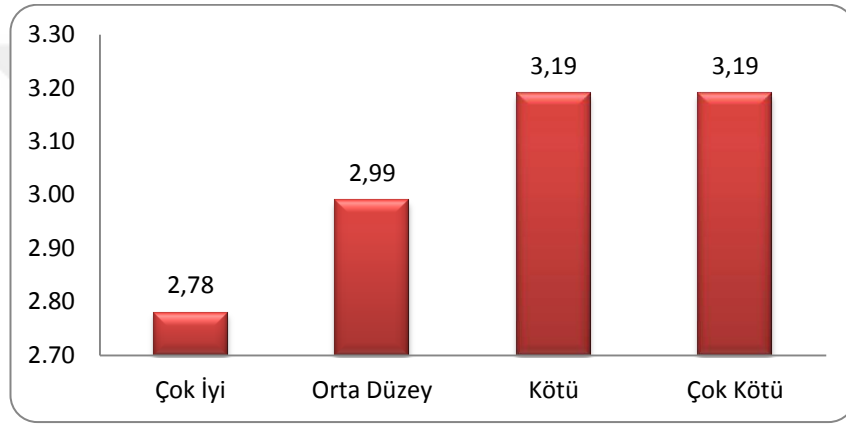
**p<0.01

(1.grup;Çok İyi, 2.grup;Orta Düzeyde, 3.grup; Kötü, 4.grup;Çok Kötü)

Öğrencilerin yabancılaşmaya ilişkin ortalamalarının okul başarı durumu değişkenine göre farklılıklarının belirlenmesine yönelik yapılan varyans analizi

(Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 24), gruplar arasında istatistiksel olarak $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. [$F(3,845)=5,15$, $p=0,01$].

Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma test (Post Hoc-Tukey) değerlerinin incelenmesi neticesinde okul başarı durumunu çok iyi (1.grup) olarak belirten öğrenci grubunun yabancılaşma ortalamaları ile okul başarı durumunu orta düzey (2.grup), kötü (3.grup) ve çok kötü (4.grup) olarak bildiren öğrenci grubu arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir [$F(3,845)=5,15$, $p=0,01$].

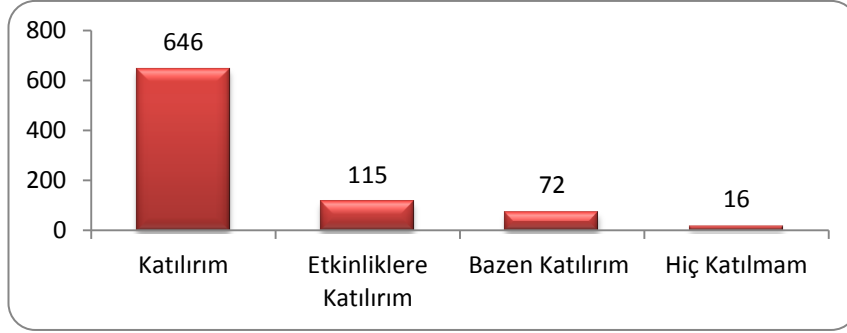
Şekil 6. Okul Başarı Durumuna Göre Öğrenci Yabancılaşma Düzeyi Ortalaması

Tablo 25. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumuna Göre Betimsel İstatistikleri

Beden Eğitimi		n	\bar{X}	Ss
Dersine Katılım Durumu	Etkinliklere Katılırim	646	3,04	0,37
	Derse katılırim, Etkinliklere Katılmam	115	2,87	0,36
	Bazen Katılırim	72	2,70	0,37
	Hayır, Katılamam	16	2,85	0,80
	Toplam	849	2,99	0,40

Öğrencilerin beden eğitimi dersine katılım durumu değişkenine ilişkin elde edilen bulgulara göre (Tablo 25) öğrencilerin 646'sı okulda yürütülen beden eğitimi

derslerine katıldıklarını, 115'i derse katıldıklarını,etkinliklere katılmadıklarını, 72'si bazen katıldıklarını ve 16 'sı hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Şekil 7. Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu

Tablo 26. Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark (Tukey)
Gruplar Arası	9,76	3	3,25			1\2-3-4 p<0,01
Grup İçi Genel	126,67	845	0,15	21,70	0,00**	2\1-3 p<0,01 3\1-2 p<0,01 4\1 p<0,05

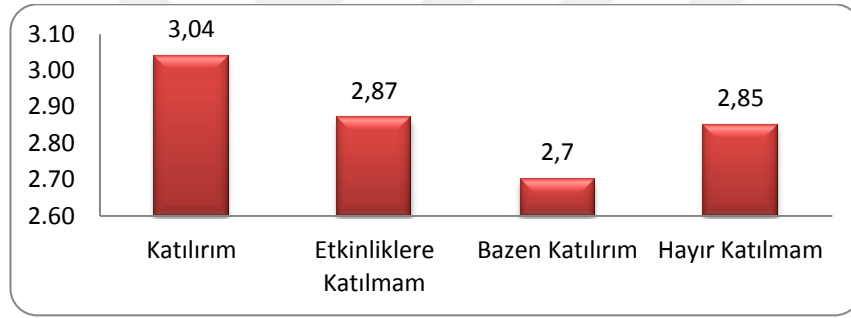
**p<0.01

(1.grup;Etkinliklere Katılım, 2.grup;Derse katılım, Etkinliklere Katılmam, 3.grup;Bazen Katılım, 4.grup;Hayır, Katılamam)

Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumların beden eğitimi dersine katılım durumu değişkenine göre farklılıkların belirlenmesine yönelik yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 26), gruplar arasında isatistiksel olarak p<0,01 düzeyinde farklılık tespit edilmiştir [F(3,845)=21,70, p=0,00].

Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma testi (Post Hoc-Tukey) değerlerinin incelenmesine göre öğrencilerden, derslere ve ders içi etkinliklere katılım (1.grup) diyen grubun, derslere katılım,

etkinliklere katılmam (2.grup) diyen, derslere ve ders içi etkinliklere bazen katılım (3.grup) diyen ve hayır, ders ve ders içi etkinliklere katılmam (4.grup) diyen grubla arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Yine derslere katılım, etkinliklere katılmam diyen (2.grup) grubun, derslere ve ders içi etkinliklere katılım (1.grup) diyen ve derslere ve ders içi etkinliklere bazen katılım diyen (3.grup) grubla arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Bir diğer grup karşılaştırmasında yine derslere ve ders içi etkinliklere bazen katılım (3.grup) diyen grubla, derslere ve ders içi etkinliklere katılım (1.grup) diyen ve derslere katılım, etkinliklere katılmam (2.grup) diyen gruplar arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Yine bir diğer grup olan, hayır, ders ve ders içi etkinliklere katılmam cevabını veren (4.grup) grubla derslere ve ders içi etkinliklere katılım (1.grup) diyen grup arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Şekil 8. Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumuna Göre Tutum Ortalaması

Tablo 27. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri

Beden Eğitimi		n	\bar{X}	Ss
Dersine Katılım Durumu	Etkinliklere Katılım	646	2,99	0,67
	Derse katılım, Etkinliklere Katılmam	115	2,94	0,66
	Bazen Katılım	72	2,84	0,76
	Hayır, Katılmam	16	2,97	0,66
	Toplam	849	2,97	0,68

Tablo 28. Beden Eğitimi Dersine Katılım Durumu Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

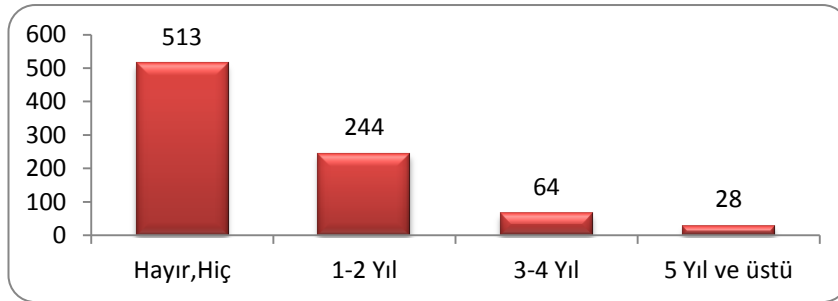
Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar Arası	1,56	3	0,52		
Grup İçi	395,48	845	0,46		
Genel	397,05	848		1,11	0,34

$p > 0.05$

Öğrencilerin yabancılaşmaya ilişkin ortalamalarının beden eğitimi dersine katılım durumu değişkenine göre farklılıklarının belirlenmesine yönelik yapılan varyans analizi (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 28), gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 29. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Okul Takımında Yer Alma Durumuna Göre Betimsel İstatistikleri

Okul Takımında Yer	n	\bar{X}	Ss
Alma Durumu			
Hayır,Hiç	513	2,96	0,38
1-2 Yıl	244	2,98	0,40
3-4 Yıl	64	3,13	0,38
5 yıl ve üstü	28	3,12	0,60
Toplam	849	2,99	0,40

Şekil 9. Okul Takımında Yer Alma Durumu

Öğrencilerin okul takımında yer alma durumu değişkenine ilişkin elde edilen bulgulara göre (Tablo 29) öğrencilerin 513'ü bugüne kadar herhangi bir okul takımında yer almadıklarını, 244'ü 1-2 yıl süre ile okul takımında yer aldıklarını, 64'ü 3-4 yıl süre ile okul takımında yer aldıklarını, 28'i 5 yıl ve üzeri bir süre okul takımında yer aldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 30. Okul Takımında Yer Alma Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark (Tukey)
Gruplar	1,97	3	0,65			1\3 p<0,01
Arası						1\4 p<0,05
Grup İçi	134,46	845	0,15	4,14	0,00**	2\3 p<0,01 3\1-2 p<0,01
Genel	136,43	848				4\1 p<0,05

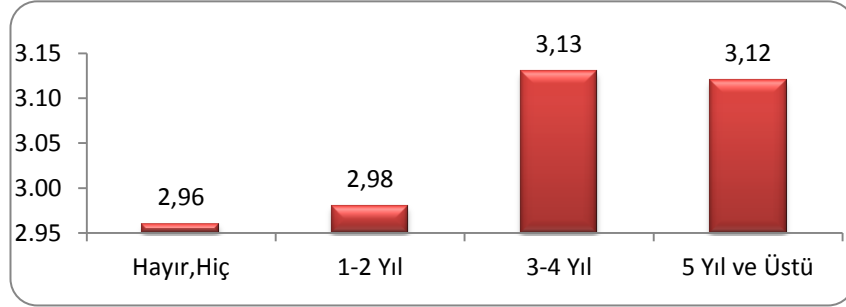
**p<0,01

(1.grup;Hayır,Hiç, 2.grup;1-2 Yıl, 3.grup;3-4 Yıl,4.grup;5 yıl ve üstü)

Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ortalamalarının okul takımında yer alma durumu değişkenine göre farklılıkların belirlenmesine yönelik yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 30), gruplar arasında istatistiksel olarak p<0.01 düzeyinde farklılık tespit edilmiştir [F(3,845)=4,14, p=0,00].

Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma testi (Post Hoc-Tukey) değerlerinin incelenmesine göre öğrencilerden, okul takımında hiç yer almadığını (1.grup) belirten öğrenci grubu ile 3-4 yıl yer aldım diyen (3.grup) öğrenci grubu arasında (p<0,01) anlamlı fark olduğu, ve yine okul takımında hiç yer almadığını (1.grup) belirten öğrenci grubu ile 5 yıl ve üstü yer aldım (4.grup) diyen öğrenci grubu arasında (p<0,05) anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Bir diğer grup olan okul takımında 1-2 yıl yer aldım (2.grup) diyen grupla okul takımında 3-4 yıl yer aldım (3.grup) diyen grup arasında p<0.01 düzeyinde anlamlı farklılık belirlenmiştir. Yine okul takımında 3-4 yıl yer aldım (3.grup) diyen grupla ,okul takımında hiç yer almayan (1.grup) ve 1-2 yıl yer aldığını

belirten (2.grup) öğrenci grubu arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık belirlenmiştir. Ayrıca okul takımında 5 yıl ve üstü yer aldım (4.grup) diyen grupla, okul takımında hiç yer almadığımı (1.grup)belirten grup arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık belirlenmiştir.

Şekil 10. Okul Takımında Yer Alma Durumuna Göre Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ortalaması

Tablo 31. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının Okul Takımında Yer Alma Durumuna Göre Betimsel İstatistikleri

Okul Takımında Yer Alma Durumu	n	\bar{X}	Ss
Hayır,Hiç	513	2,96	0,67
1-2 Yıl	244	3,02	0,65
3-4 Yıl	64	2,87	0,75
5 yıl ve üstü	28	2,88	0,84
Toplam	849	2,97	0,68

Tablo 32. Okul Takımında Yer Alma Durumu Değişkenine Göre Yabancılaşma Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar Arası	1,56	3	0,52		
Grup İçi	395,48	845	0,46		
Genel	397,05	848		1,11	0,34

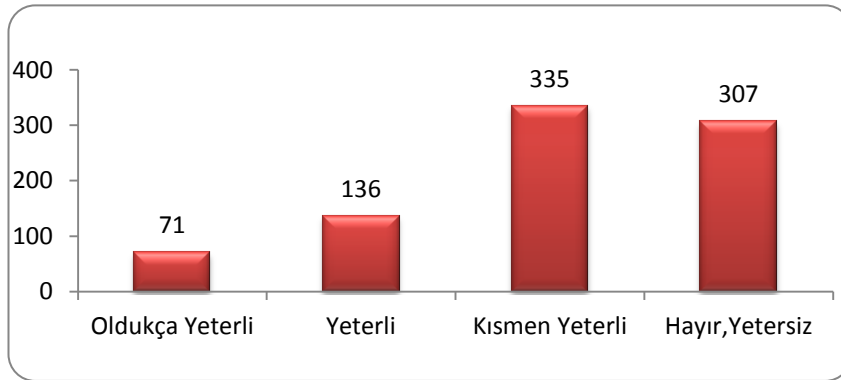
$p>0,05$

Öğrencilerin yabancılaşmaya ilişkin ortalamalarının okul takımında yer alma durumu değişkenine göre farklılıklarının belirlenmesine ilişkin olarak yapılan analizi (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 32), gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$F(3,845)=1,11, p=0,34$].

Buna göre okul takımında yer alma faktörü öğrenci yabancılaşmasını etkilememektedir denilenilir.

Tablo 33. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının " Okulunuzdaki Ders Dışı Spor Etkinlikleri Yeterlimi?" Sorusuna İlişkin Betimsel İstatistikleri

Okulunuzdaki Ders Dışı	n	\bar{X}	Ss
Spor Etkinlikleri Yeterlimi?			
Oldukça Yeterli	71	2,86	0,42
Yeterli	136	2,92	0,36
Kısmen Yeterli	335	2,97	0,36
Hayır, Yetersiz	307	3,07	0,43
Toplam	849	2,99	0,40

Şekil 11. Okuldaki Spor Etkinliği Yeterlilik Durumu Yönelik Verilen Cevaplar

Yapılan analizlere göre öğrencilerin "Okulunuzdaki Ders Dışı Spor Etkinlikleri Yeterlimi?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde (Tablo 33), öğrencilerin 71'i okullarındaki ders dışı spor etkinliklerinin oldukça yeterli olduğunu söylerken, 136'sı bu etkinliklerin yeterli olduğunu belirtmiştir. Yine örneklem grubundan 335 kişi

okullarındaki ders dışı spor etkinliklerinin kısmen yeterli olduğunu söylerken 307 kişi okullarındaki ders dışı spor etkinliklerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Çıkan sonuçların bir başka açıdan incelenmesi neticesinde öğrencilerin 207'si ders dışı etkinlikleri oldukça yeterli ve yeterli olarak görürken , 642 kişi etkinliklerin yetersizliği yönünde görüş bildirdiği belirlenmiştir.

Tablo 34. "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?" Sorusu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

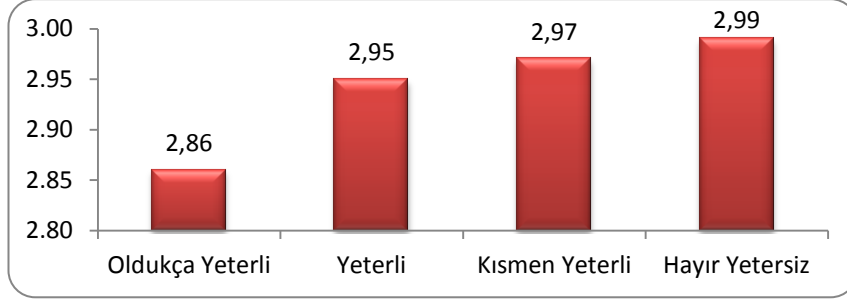
Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark(Tukey)
Gruplar Arası	3,89	3	1,29			4\1-2-3 p<0,01
Grup İçi	132,54	845	0,15	8,27	0,00**	
Genel	136,43	848				

**p<0,01

(1.grup;Oldukça Yeterli, 2.grup;Yeterli, 3.grup;Kısmen Yeterli, 4.grup;Hayır, Yetersiz)

Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ortalamalarının "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?" sorusuna verdikleri cevaplara göre farklılıkların belirlenmesine yönelik yapılan varyans analizi (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 34), gruplar arasında istatistiksel olarak $p<0.01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir [$F(3,845)=8,27$, $p=0,00$]. Bir başka deyişle; araştırmaya katılan öğrencilerin okullarındaki spor etkinliklerinin yetersizliği yönünde beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ortalamalarının yükseldiği söylenebilir.

Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan Post-Hoc (Tukey) değerlerinin incelenmesine göre öğrencilerin okullarında kendilerine verilen ders dışı spor etkinliklerini *Hayır*, *Yetersiz* olarak cevaplayan öğrenci (4.grup) grubunun, *Oldukça Yeterli* (1.grup), *Yeterli* (2.grup) ve *Kısmen Yeterli* (3.grup) olarak cevaplayan grup arasında $p<0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir.

Şekil 12. "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?" Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ortalaması

Tablo 35. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının " Okulunuzdaki Ders Dışı Spor Etkinlikleri Yeterlimi?" Sorusuna İlişkin Betimsel İstatistikleri

Okulunuzdaki Ders Dışı	n	\bar{X}	Ss
Spor Etkinlikleri Yeterlimi?			
Oldukça Yeterli	71	2,36	0,85
Yeterli	136	2,74	0,57
Kısmen Yeterli	335	3,07	0,61
Hayır, Yetersiz	307	3,11	0,65
Toplam	849	2,97	0,68

Tablo 36. "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?" Değişkenine Göre Yabancılaşma Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark (Tukey)	
Gruplar Arası	43,18	3	14,39	34,37	0,00**	1\2-3-4	p<0,01
Grup İçi	353,86	845	0,41			2\1-3-4	p<0,01
Genel	397,05	848				3\1-2	p<0,01
						4\1-2	p<0,01

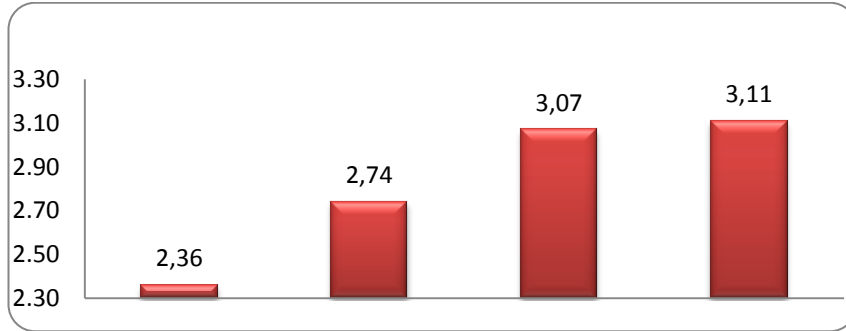
**p<0,01

(1.grup; Oldukça Yeterli, 2.grup;Yeterli, 3.grup;Kısmen Yeterli, 4.grup; Hayır, Yetersiz)

Çalışmamıza katılan öğrencilerin yabancılaşma ortalamalarının "**Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?**" sorusuna verdikleri

cevaplara ilişkin farklılıkların belirlenmesine yönelik yapılan varyans analizi (Anova) sonuçlarına göre (Tablo 36), gruplar arasında istatistiksel olarak $p < 0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir [$F(3,845)=34,37, p=0,00$].

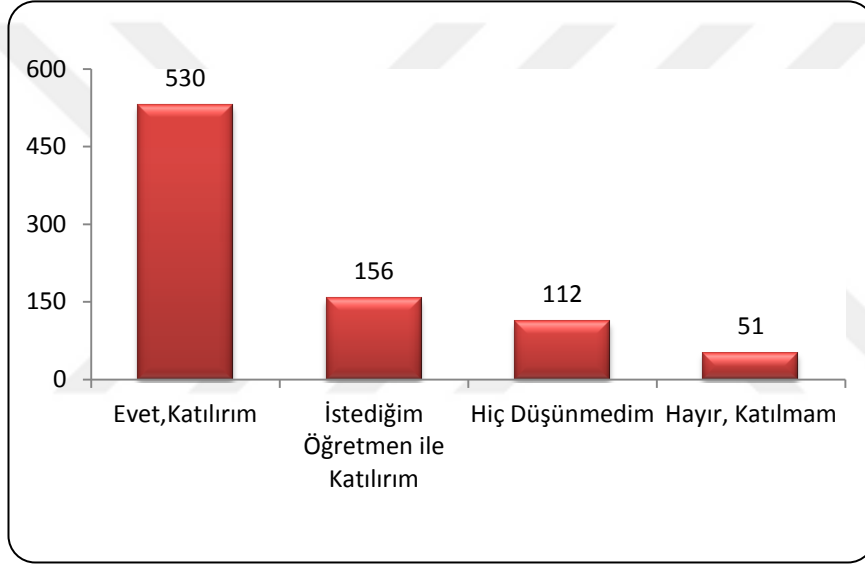
Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan Post Hoc (Tukey HSD) değerlerinin incelenmesine göre "**Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?**" sorusuna, *Oldukça yeterli* (1.grup) cevabını veren öğrenci grubunun, *Yeterli* (2.grup), *Kısmen Yeterli* (3.grup) ve *Hayır, Yetersiz* (4.grup) cevabını veren gruplarla arasında $p < 0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir. Çalışma grubundan okullarında kendilerine verilen ders dışı spor etkinliklerini *Yeterli* (2.grup) olarak cevaplayan öğrenci grubunun, ders dışı etkinlik yeterliliği konusunda, *Oldukça Yeterli* (1.grup), *Kısmen Yeterli* (3.grup) ve *Hayır, Yetersiz* (4.grup) olarak cevaplayan grup arasında $p < 0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir. Yine aynı soruya *Kısmen Yeterlidir* (3.grup) diye cevap veren öğrenci grubunun, *Oldukça yeterlidir* (1.grup) ve *Yeterlidir* (2.grup) cevabını veren grup arasında $p < 0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca ders dışı etkinlik yeterliliği konusunda *Hayır, Yetersiz* (4.grup) cevabını veren grupla, *Oldukça yeterli* (1.grup) ve *Yeterli* (2.grup) cevabını veren grup arasında $p < 0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir.

Şekil 13. "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?" Değişkenine Göre Öğrenci Yabancılaşma Ortalaması

Tablo 37. Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının " Okulda İsteddiğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?" Sorusuna İlişkin Betimsel İstatistikleri

Okulda İstedğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?		n	\bar{X}	Ss
Okulda İstedğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?	Evet, Katılıyorum	530	2,99	0,41
	İstedğim Öğretmen ile Katılıyorum.	156	2,99	0,38
	Hiç düşünmedim	112	2,95	0,33
	Hayır, Katılmam	51	3,04	0,47
Toplam		849	2,99	0,40

Şekil 14. "İstedğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?" sorusuna verilen cevaplar

Yapılan çalışmada öğrencilerin "Okulunuzda İstedğiniz Bir Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde (Tablo 37), öğrencilerinden 530 kişi okullarında kendi istedikleri bir spor faaliyeti düzenlense *katılmak* istediklerini söylerken 156 kişi bu faaliyete ancak *kendi istedikleri bir öğretmenle* katılmak istediklerini belirtmiştir. Yine örneklem grubundan 112 kişi düzenlenecek bir etkinliğe katılıp katılmamayı hiç düşünmediklerini belirtirken, 51 kişi *hayır, katılmam* cevabını vermişlerdir. Verilen cevaplara göre öğrencilerin %6 'sı

(n=51) spor faaliyetine katılmayacağını bildirirken, %94 'ü (n=798) katılabileceğini bildirdiği şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 38." Okulda İsteddiğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?" Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar Arası	0,35	3	0,11		
Grup İçi	136,08	845	0,16		
Genel	136,43	848		0,73	0,53

p>0,05

Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ortalamaları ile "Okulda size sunulmayan ancak yapmayı istediğiniz bir sportif faaliyet olsa katılır mıydınız.?" sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin farklılıkların belirlenmesine yönelik olarak yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 38), gruplar arasında istatistiksel olarak farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 39. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Puanlarının " Okulda İsteddiğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?" Sorusuna İlişkin Betimsel İstatistikleri

Okulda İsteddiğiniz Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?	n	\bar{X}	Ss
Evet, Katılıyorum	530	3,04	0,71
İstedğim Öğretmen ile Katılıyorum.	156	2,92	0,58
Hiç düşünmedim	112	2,80	0,66
Hayır, Katılmam	51	2,82	0,58
Toplam	849	2,97	0,68

Tablo 40. " Okulda İstedığınız Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısınız?" Değişkenine Göre Yabancılaşma Ölçeğın Varyans Analizi Sonuçları

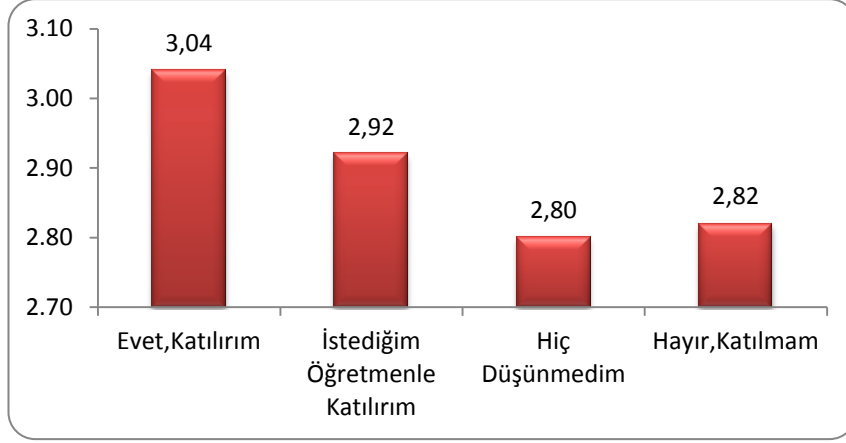
Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark (Tukey)
Gruplar Arası	7,26	3	2,42	5,25	0,01**	1\3 p<0,01
Grup İçi	389,78	845	0,46			1\4 p<0,05
Genel	397,05	848				

**p<0.01

(1.grup;Evet, Katılıırım, 2.grup;İstedığım Öğretmen ile Katılıırım, 3.grup;Hiç düşünmedim, 4.grup; Hayır, Katılmam)

Öğrencilerin yabancılaşmaya ilişkin ortalamalarının "**Okulda size sunulmayan ancak yapmayı istediğiniz bir sportif faaliyet olsa katılır mıydınız.?**" sorusuna verdikleri cevaplara göre farklılıklarının belirlenmesine yönelik olarak yapılan varyans analizi (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 40), gruplar arasında istatistiksel olarak p<0,01 düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(3,845)=5,25, p=0,01].

Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma testi (Post Hoc-Tukey) değerlerinin incelenmesi neticesinde öğrencilerin "**Okulda size sunulmayan ancak yapmayı istediğiniz bir sportif faaliyet olsa katılır mıydınız.?**" sorusuna *Evet katılıırım* (1.grup) diyen öğrenci grubu ile, *Hiç düşünmedim* (3.grup) cevabını veren grup arasında p<0,01 düzeyinde, Hayır Katılmam (4.grup) cevabını veren grup arasında p<0,05 düzeyinde farklılık belirlenmiştir.

Şekil 15. "Okulda İstedğin Spor Faaliyeti Olsa Katılır mısın?" Değişkenine İlişkin Öğrenci Yabancılaşma Ortalaması

Tablo 41. Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ortalaması ve Öğrenci Yabancılaşma Ortalaması Korelasyon Analizi Sonuçları

		Yabancılaşma	Tutum
Yabancılaşma	Korelasyon	1	,143**
	P		,000
	N	849	849
Tutum	Korelasyon	,143**	1
	P	,000	
	N	849	849

Öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin öğrenilmesi amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda (Tablo 41) araştırma grubunun yabancılaşma düzeyleri ile tutum düzeyleri arasında pozitif yönlü ve düşük düzeyde ($r=0,143$, $p<0,01$) ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç iki değişken arasındaki neden sonuç ilişkisi olmamakla birlikte daha sağlıklı yorum yapabilmek için farklı değişkenlerin yabancılaşma ve tutuma etkisi araştırılmalı denilebilir.

5.TARTIŞMA

Bu bölümde, çalışma kapsamında yapılan lise 9.sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ölçeği puanları ve öğrenci yabancılaşma ölçeği puanları ile öğrencilerin cinsiyet, ailede yaşayan kişi sayısı, aile aylık geliri, okul başarı durumu, beden eğitimi dersine katılım durumu, okul takımında yer alma durumu, okulda sunulan ders dışı etkinlik durumu ile okulda sunulacak sportif faaliyete katılma durumu arasında tespit edilen istatistiksel ilişkilerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda; lise 9.sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamasının ($\bar{X}=2,99$) ile orta seviyede olduğu (Tablo 9), yine öğrenci yabancılaşma ölçeğinden aldıkları puan ortalamasının ($\bar{X}=2,87$) orta seviyede olduğu (Tablo 10) görülmektedir.

Cinsiyet bazında yapılan değerlendirme sonucunda tutum puan ortalamaları kadınlarda ($\bar{X}=2,98$) erkeklerde ($\bar{X}=3,00$) olarak bulunmuş aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir (Tablo 11). Bu sonuçlara göre her iki cinsiyetin beden eğitimi ve spora ilişkin aldıkları puan ortalamalarının orta seviyede olduğu, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre bir miktar daha olumlu olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuç daha önce yapılmış olan benzer tür çalışmalarla da paralellik göstermektedir.

Kangalgil ve diğerlerinin (2004), Ankara'nın merkez ilçelerinde ilköğretim, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden spor yapan ve yapmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yaptıkları araştırma sonuçları cinsiyet yönüyle incelendiğinde, grupların tutum puanları ortalamaları yüksek olmasına rağmen erkek öğrencilerin tutum puanlarının kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Aynı bulgular Koca ve Demirhan'ın (2004) yaptığı çalışmada elde edilmiş kızlar ve erkeklerin tutumları karşılaştırıldığında erkeklerin tutum puanlarının kızlara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

King, (1994) yaptığı çalışmasında kız öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının 14 yaşına kadar erkeklerden daha yüksek olduğunu daha sonraki yıllarda bir düşme meydana geldiğini belirtmiştir. İlköğretim düzeyinde yapılan bazı çalışmalarda da kız öğrencilerin tutum puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu da görülmektedir (Altay ve Özdemir 2006; Koçak ve Hümeriç 2006). Bu durum benzer bazı çalışmalarda, kız öğrencilerin ergenlik sonrası dönemdeki gelişim özellikleri ile ilgili olduğu ve kız öğrencilerin karma sınıflardan rahatsızlık duydukları yönünde görüş bildirdikleri, bununda tutum yönelimlerinin değişmesine sebep olduğu şeklinde ortaya konulmuştur (Kimbal 2007).

Bulunduğu ortamdan kendini dışlama, geri çekme şeklinde kendini gösteren yabancılaşma eğitim örgütlerinde önemli bir sorun olarak karşılanmaktadır. Kendini ait hissetmeme, huzursuzluk belirtisi olarak ifade edilen (Hajda 1961) yabancılaşma aidiyet duygusunu yitiren bir öğrencinin okulu bırakmasına sebep olabilmektedir. Yapılan çalışmada cinsiyet bazında yabancılaşma puan ortalamaları kadınlarda ($\bar{X}=2,94$), erkeklerde ($\bar{X}=3,01$) olarak bulunmuş aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir (Tablo 12). Bu bulguya benzer bir sonuç Sanberk'in (2003) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmasında da elde edilmiştir ve sonucun böyle çıkmasındaki önemli faktörlerden biri olarak, tutumsal gelişimlerin ergenlerde cinsiyet açısından farklılık göstermediği şeklinde belirtilmiştir.

Çalışmada öğrencilerin aile gelir düzeyine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum ölçeği puan ortalamaları incelendiğinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir (Tablo 18). Ancak gelir düzeyi azaldıkça öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanı ortalamasının yükseldiği belirlenmiştir. Bu durum ülkemizdeki genel sosyo-ekonomik yapı düşünüldüğünde gelir düzeyi artıkça ailelerin çocuklarının okul dışı zamanlarında ilgi ve kabiliyetleri ölçüsünde birçok alternatif ürettiği, çeşitli kurslar ve sosyal aktivitelerle çocuklarının bu türlü ihtiyaçlarını giderdikleri, aile gelir düzeyi düşük ailelerde böyle imkanlara ulaşmada zorluk yaşandığı, çocukların bu tür ihtiyaçlarını okullarında yürütülen beden eğitimi dersi ve çeşitli spor aktivitelerle giderdikleri, bunun da ders ve etkinliklere karşı tutum derecesini yükselttiği düşünülmektedir. Birtwistle ve Brodie (1991) yaptıkları bir çalışmada bizim bulgularımızın destekleyerek öğrencilerin

sosyo-ekonomik durumları ile beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığını belirtmiştir.

Gelir durumu azaldıkça öğrenciler bu tür aktivitelere katılım imkanını sadece okulda sunulan hizmetlerle bulabilmektedirler. Gelişim özelliklerine göre toplumun beklentileri doğrultusunda dengeli kişilik oluşumunu kazandırmayı, sağlıklı, mutlu ve kendini gerçekleştirebilen bireyler yetiştirmeyi amaçlayan beden eğitimi derslerinin önemi burada artmaktadır (Gilliver 2002;Yavaş ve İlhan 1996). Eğitim yöneticilerin bu durumu göz önünde bulundurması sağlıklı bir toplum olmak için gereklilikten ziyade bir zorunluluk olarak düşünülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin yabancılaşma düzeyleri $p<0,01$ anlamlılık düzeyinde gelir düzeylerine göre farklılık göstermektedir (Tablo 20). Çalışmamızda alt gelir düzeyinde olanların daha yüksek yabancılaşma yaşadıkları belirlenmiştir. Bu konuda Murdock (1999) yaptığı çalışmada bizim çalışmamıza benzer olarak gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin üst gelir düzeyinde olanlara göre daha yüksek yabancılaşma yaşadığını belirtmiştir. Çalışmamıza katılan öğrencilerin ergenlik döneminde bulunmaları düşünüldüğünde bu sonuç normal karşılanabilir. Ergenlik döneminde ekonomik düzey özgüveni ve sosyal ilişkileri belirleyen bir etmen olarak bilinmektedir.Yine benzer bir çalışmada Kılınç'ın (2005) bulguları da araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Okul eğitimi birçok dersi barındırır da öğrencilerin tüm dersleri sevmesi, tüm derslere karşı olumlu tutum içinde olması düşünülemez. Çalışmada öğrencilerin okul başarı durumuna göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum ölçeği puan ortalamaları incelendiğinde gruplar arasında istatistiksel olarak $p<0,01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (Tablo 22). Farklılığın kaynağına yönelik yapılan çalışmada okul başarı durumu düzeyini *çok kötü* olarak belirten öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ortalamalarının ($\bar{X}=3,34$) ile diğer öğrenci gruplarına karşı $p<0,01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Genellikle öğrencilerin kimlik arayışı içerisinde olduğu bu dönemde gençler bireysel farklarını keşfedip bu doğrultuda kendi yaşam çizgilerini oluşturma davranışı içerisinde oldukları. Okulda akademik başarısını düşük olarak algılayan birey kendini daha başka bir alanda göstermek için çeşitli aktivitelere yönelebilir. Ayrıca genel okul başarı düzeyi yüksek

olan öğrencilerin üzerine yüklenmiş olan üniversiteye hazırlanma misyonu beden eğitimi dersine karşı tutumlarını olumsuz etkilemiş olduğu da düşünülebilir.

Çeliköz ve Çetin (2004) anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler üzerine yaptıkları çalışmalarında bulgularımızı destekleyerek okul başarısı ile tutum arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir. Ortaöğretim öğrencileri üzerinde Çetin (2003) tarafından yapılmış olan başka bir çalışmada, öğrencilerin başarı düzeyleri ile beden eğitimi ve spora olan tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Okullardaki genel başarı ortalaması düştükçe, tutum puanlarının da düştüğü görülmüştür. Bu sonuç bizim bulgularımızla çelişki göstermektedir.

Çalışmada öğrencilerin okul başarı durumu değişkenine göre yabancılaşmalarına ilişkin ortalamalarının farklılıklarının belirlenmesine yönelik yapılan değerlendirmede (Tablo 24), gruplar arasında istatistiksel olarak $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Türk (2010) lise öğrencilerinin eğitimde yabancılaşma sorunu üzerine yaptığı çalışmasında, yabancılaşmayı doğuran sebeplerden biri olarak okul başarı durumu göstermiş okul başarı durumu ile yabancılaşma arasında bir anlamlılık olduğunu belirlemiştir.

Şen ve Koca (2005) Ortaöğretim öğrencilerin derse karşı tutum ve nedenlerini incelediği çalışmasında, öğrencilerin bir derse yönelik tutumu ile öğrencinin o derste başarıları arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir. Tutumlar ilgi, katılım ve güdüyü etkiler. Buda sonuçta tutum ve güdünün ürünü olan başarıyı getirir (Yavuz 2004).

Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının beden eğitimi dersine katılım durumu değişkenine göre çalışmaya katılan gruplar arasında istatistiksel olarak $p < 0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir. Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma testi (Post Hoc) değerlerinin incelenmesine göre öğrencilerden, *Derslere ve ders içi etkinliklere katılım* diyen grubun, *Derslere katılım, etkinliklere katılmam* diyen, *Derslere ve Ders içi etkinliklere bazen katılım* diyen ve *Hayır, Ders ve ders içi etkinliklere*

katılmam diyen gruba arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Yine *Derslere katılırim, etkinliklere katılmam* diyen grubun, *Derslere ve ders içi etkinliklere katılırim* diyen ve *Derslere ve Ders içi etkinliklere bazen katılırim* diyen gruba arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Bir diğer grup karşılaştırmasında yine *Derslere ve Ders içi etkinliklere bazen katılırim* diyen gruba, *Derslere ve ders içi etkinliklere katılırim* diyen ve *Derslere katılırim, etkinliklere katılmam* diyen gruplar arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Yine bir diğer grup olan, *Hayır, Ders ve ders içi etkinliklere katılmam* cevabını veren gruba *Derslere ve ders içi etkinliklere katılırim* diyen grup arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada; öğrencilerin yabancılaşmaya ilişkin ortalamalarının beden eğitimi dersine katılım durumu değişkenine göre farklılıklarının belirlenmesine ilişkin olarak yapılan varyans analizi (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Okul takımında yer alma değişkenine göre öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0,01$). Farklılıkların okul takımında yer alma ve yer alma süresi farklılık durumlarından kaynaklandığı belirlenmiştir. Yapılan çalışmada okul takımında uzun süre yer alan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının okul takımında hiç yer almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 30).

Bu sonuçların literatürde yapılan benzer çalışmalar ile paralellik gösterdiği görülmüştür (Koca ve Demirhan 2004; Balyan ve ark. 2005; Hünük 2006). Güllü (2007) ortaöğretim öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin bir spor kulübünde düzenli olarak spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık görülmüştür. Okul takımında yer alan yada bir spor kulübünde aktif spor yapan öğrencilerin yapmayanlara göre daha fazla spor bilgisi sahibi olmaları ve bunun da beden eğitimi ders tutumlarını olumlu yönde etkilemesi doğal bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmada öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ortalamalarının "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir? sorusuna yönelik verdikleri cevaplara göre gruplar arasında istatistiksel olarak $p<0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir. Okulda ders dışı etkinleri yetersiz ($\bar{X} =2,99$) olarak

görenler ile etkinliklerin oldukça yeterli ($\bar{X}=2,86$), olduğunu düşünen grup arasında istatistiksel olarak farklılık tespit edilmiştir.

Öğrencilerin aynı soruya yönelik verdikleri cevaplara ilişkin olarak yabancılaşma ölçeği ortalamalarına bakıldığında (Tablo 36), gruplar arasında istatistiksel olarak $p<0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir. Gruplardan "Okulda Ders Dışında Size Sunulan Spor Etkinlikleri Yeterlimi dir?" sorusuna Oldukça Yeterli ($\bar{X}=2,36$) diyen öğrencilerin, Yeterli ($\bar{X}=2,74$), Kısmen Yeterli ($\bar{X}=3,07$) ve Hayır Yetersiz ($\bar{X}=3,11$) diyen öğrencilerle arasında istatistiksel olarak $p<0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir. Grupların tamamı arasında sadece *kısmen yeterli* diyen ve *hayır,yetersiz* diyenler arasında bir farklılık gözlenmemiş,diğer grupların biribiri ile arasında bir farklılık gözlenmiştir (Grafik 12)

Günümüzde okullarda öğrenciler için sosyal etkileşimi artırıcı uygulamaların yetersiz oluşu öğrencilerin belirsiz bir rekabet ortamı içerisinde, hırs, kıskançlık vb. duyguları sıkça yaşadığı bir merkez haline gelmiştir (Gibbs 2004). Eğitim kurumlarında ki bu yapı öğrencilerin okullarda olması ve öğrenilmesi gereken hoşgörü, saygı ve sosyal ilişkilerin gelişimini engellemektedir.Okulların bir diğer eksik kalan tarafıda öğrencilerin kişisel potansiyelerini keşfedip bu yönde gelişimlerini destekleyecek olan sosyal aktivite eksiklikleridir.Akademik başarı düzeyinde yeterli varlık gösteremeyip diğer alanlarda da eksik kalarak kişisel potansiyelleri dikkate alınmayan öğrenci, başarısızlık sonucunda engellenme, güçsüzlük ve dışlanmışlık duygusunu birlikte yaşayarak okuldan, öğretmenlerinden, akranlarından ve de okul ortamından uzaklaşmak isteyebilir. Buda eğitimde istenmeyen okul bırakma eylemi ile sonuçlanabilir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ortalamaları ile"Okulda size sunulmayan ancak yapmayı istediğiniz bir sportif faaliyet olsa katılır mıydınız.?" sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin farklılıkların belirlenmesine yönelik olarak yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 38), gruplar arasında istatistiksel olarak farklılık olmadığı tespit edilmiştir.Ancak öğrencilerin aynı soruya ilişkin yabancılaşma ölçeği ortalamaları ile gruplar arasında istatistiksel olarak $p<0,01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (Tablo 40). Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan değerlerinin incelenmesine göre öğrencilerin okullarında istedikleri bir spor faaliyeti olsa evet

katılım ($\bar{X} = 3,04$) diyen öğrenci grubu ile hiç düşünmedim ($\bar{X} = 2,80$) diyen grup arasında $p < 0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir (Grafik 14).

Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ortalamaları ile "Okulda size sunulmayan ancak yapmayı istediğiniz bir sportif faaliyet olsa katılır mıydınız?" sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin farklılıkların belirlenmesine yönelik olarak yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 38), gruplar arasında istatistiksel olarak farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ancak öğrencilerin aynı soruya ilişkin yabancılaşma ölçeği ortalamaları ile gruplar arasında istatistiksel olarak $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (Tablo 40). Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan değerlerinin incelenmesine göre öğrencilerin okullarında istedikleri bir spor faaliyeti olsa *evet katılım* ($\bar{X} = 3,04$) diyen öğrenci grubu ile *hiç düşünmedim* ($\bar{X} = 2,80$) diyen grup arasında $p < 0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir (Grafik 14).

Bağlı bulunduğu örgütüne karşı yabancılaşma yaşayan öğrencilerin zamanla kendisini bu örgütten soyutlayarak çevresine karşı duyarsızlaşacağı ve kendi kabuğuna çekileceği birçok araştırma bulgusuyla desteklenmektedir. Finn'e göre (1989) okuldaki ders dışı sosyal etkinliklere düzenli olarak katılan öğrenci, okula karşı aidiyet duygusu geliştirir. Bu ait olma hissi, öğrencinin kendini değerli hissetmesini sağlayacak, bunun da eğitimin temel amacı olan öğrencinin hedef kazanımları edinmesinde gerekli motivasyonu sağlayacağı düşünülmektedir (Arastaman 2006).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

- Lise 9.sınıf öğrencilerinin "*cinsiyet*" değişkeni açısından beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma durumları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

- Lise 9.sınıf öğrencilerinin "*ailede yaşayan kişi sayısı*" değişkeni açısından beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamış, okula yabancılaşma durumları açısından ise $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

- Lise 9.sınıf öğrencilerinin "*ailenin ekonomik durumu*" değişkeni açısından beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamış, okula yabancılaşma durumları açısından ise $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

- Lise 9.sınıf öğrencilerinin "*genel okul başarısı*" durumu değişkeni açısından beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma durumları açısından $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

- Lise 9.sınıf öğrencilerinin "*Okul beden eğitimi derslerine katılım düzeyiniz nedir?*" değişkeni açısından beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiş, okula yabancılaşma durumları açısından ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

- Lise 9.sınıf öğrencilerinin "*Şimdiye kadar okul takımlarında hiç yer aldınız mı?*"değişkeni açısından beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiş, okula yabancılaşma durumları açısından ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

- Lise 9.sınıf öğrencilerinin "*Okulda ders dışında sizlere sunulan spor etkinlikleri sizce yeterlidir?*"durumu değişkeni açısından beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma durumları açısından $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

• Lise 9.sınıf öğrencilerinin " Okulda size sunulmayan ancak yapmayı istediğiniz bir sportif faaliyet olsa katılır mıydınız?" değişkeni açısından beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamış, okula yabancılaşma durumları açısından ise $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

6.2.Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutuma İlişkin Öneriler

1. Beden eğitimi dersine yönelik öğrenci tutumlarının tespitine yönelik yapılacak araştırmalar, öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı olumlu tutum geliştirmeleri konusunda yapılacak çalışmalara katkı sağlayabilir, eğitimin asıl amacı olan istendik hedeflere ulaşılmasına yardımcı olabilir.

2. Öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı oluşturdukları tutumları ortaya çıkarmak, eğitimcilere ve program geliştirme uzmanlarına beden eğitimi ders programlarının yeniden gözden geçirilmesi, var olan öğretim programlarının değerlendirilmesi aşamasında ve aldıkları kararlarla Türk eğitimine ve geleceğine yön veren kanun yapıcılara katkıda bulunarak yol gösterici olabilir.

3. Araştırmada kullanılan ölçekler farklı illerde ve farklı gruplar üzerinde uygulanarak program geliştirme sürecinde tüm ülkede ve tüm öğrenci gruplarına hizmet edecek bir öğretim programı geliştirmede destek sağlayabilir.

4. Ölçek daha fazla gruplara uygulandıktan sonra öğrencilerin tutumlarını olumsuz etkileyen etmenler tespit edilip, bunların engellenmesine yönelik önlemler alınabilir.

5. Öğrenci tutumlarını etkileyen değişkenler tespit edilip (cinsiyet, ekonomik durum, okul içi sportif etkinlikler, beden eğitimi dersine katılım durumu vb.) tutum değerlerini olumluya çevirecek hem okul düzeyinde hem de ülke düzeyinde önlemler alınabilir.

6. Beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyini artırmak için, bu dersin bir zorunluluk değil sporun bir yaşam tarzı haline dönüştürülmesi için başta okul yöneticileri ve öğrenci velileri olmak üzere eğitim örgütünün her kademesinde yer alanlarının bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

6.3.Öğrenci Yabancılaşmasına Neden Olan Faktörlerin Önlenmesine Yönelik Öneriler

1. Öğrenci yabancılaşma düzeylerinin tespitine yönelik yapılacak bu tür araştırmalar, öğrencilerin eğitime ve okula karşı yabancılaşmalarının önlenmesi konusunda yapılacak çalışmalara katkı sağlayabilir, bu bağlamda bu tür çalışmaların çoğaltılması sağlanabilir.

2. Araştırmada yabancılaşma etki eden bazı değişkenler tespit edilmiş olup bu değişkenler ile ilgili yabancılaşmayı önleyici tedbirler alınabilir.

3. Araştırılan değişkenlerden okul içi spor faaliyeti katılım düzeyinin artırılması, öğrencilerin birbiri ile ve öğretmenleri ile iletişim ve etkileşimini artıracığından öğrencileri okula bağlayan bir etken olarak düşünüldüğünden bu tür faaliyetlere katılımın sağlanması için gerekli tedbirler alınabilir.

4. Araştırılan bir diğer değişkenlerden okul içi spor faaliyeti yetersizliği dikkate alınarak bu tür etkinliklerin artırılması öğrencilerde aidiyet duygusunu arttıracığı ve okula bağlılık düzeyini yükseltileceği düşünüldüğünden okul içi sportif etkinlikler artırılabilir.

7.KAYNAKLAR

Açak, M. Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı. Yayıncılık Matbaası., İstanbul; 2005, s: 9

Alpman, C. Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi. Milli Eğitim Basımevi., İstanbul;1972,s:2-3

Altay F, Özdemir Z. Ankara İli Merkez ilçelerinde İlköğretim Birinci Kademesinde Öğrenim Gören 4.ve 5.Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması, 9.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Muğla. 2006

Altinkurt Y. Öğrenci Devamsızlık Nedenleri ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan etkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2008, s:129-142.

Aracı H. Okullarda Beden Eğitimi.: Bağırhan Yayınevi, Ankara;1999

Aras, Ö. (2013). İlköğretim Kurumları İkinci Kademe Öğrenim Gören Öğrenci Ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş Ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli Örneği),Yüksek Lisans Tezi,Gazi Üniversitesi,Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Arastaman G. Ankara İli Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Bağlılık Durumlarına İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri. A.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006, Ankara (Danışman : Prof. Dr. İ. AYDIN)

Arkonaç SA. Sosyal Psikoloji 2.Baskı, Alfa Basım-Yayımlar Dağıtım Ltd.Şti., İstanbul; 2001, s:157-158

Aronson E, Wilson TD, Akert RM. Social Psychology 5th press Pearson Education International, New York; 2005, p:200

Arslantaş Y. Sınıf Yönetiminde Öğretmen İletişim Biçimlerine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 1998, Bolu (Danışman: Doç. Dr. C. Çetinkanat)

Ascher C. Student Alienation, Student Behavior and the Urban Schools. . ERIC/CUE Urban Diversity Series Number 82, 1982

Aydın A. Sınıf Yönetimi. Pegem Akademi Yayınları. Ankara; 2010, s: 35

Aydın B. “Gelişimin Doğası” (Ed:B. Yeşilyaprak) Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. 8. Baskı, PegemA Yayınları, Ankara; 2005

Bal E. İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersinin Yapılmasında Karşılaşılan Yetersizliklerin Giderilmesinde Yönetici ve Öğretmenlerin Rolü, Yetitepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2010, İstanbul (Danışman : Prof. Dr. S. ÜNAL)

Balcıoğlu B, Özbek A, Sungur N. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Öğrencilerinin Değer Sistemleri ve Sorun Çözmedeki Yeterliliklerinin İncelenmesi. III.Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Sempozyumu, Bursa, 2003: s: 13-20

Balyan M, Moralı S, Onursal AM. The Attitudes of Various Secondary School Students Toward Physical Education Lessons (İzmir Sample) . 46th ICHPER-SD Anniversary World Congress 9-13 November 2005,İstanbul;s: 194-195.

Baron R A ve Byrne D. Social Psychology: Understanding Human Interaction. Allyn be Bacon, Boston; 1977, s: 2

Başaran E. Eğitim Psikolojisi. Özkan Matbaacılık. Ankara;1997,s:180.

Baumgatner TA, ve Jackson AS. Measurement For Evaluation in Physical Education and Exercise Science . Dubuque : Wm.C.Brown, 1987.

Bayhan V. Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara ; 1995

Baykoçak C. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Tükenmişlik Düzeyleri (Bursa İli Örneği), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2002 ,Sakarya (Danışman: Yrd.Doç.Dr.İ.Gülmez)

Baysal AC ve Tekaslan E. Davranış Bilimleri, 2.Baskı, Avcıol Yayınları, İstanbul ;1996,s:259

Bernstein DA, Alison CS, Roy EJ, Srull TK, Wickens CD Psychology, 3rd ed. Princeton, NJ: Houghton Mifflin Company, Boston; 1994,p:505 -90.

Birtwistle GE ve Brodie DA. children's attitudes towards activity and perceptions of physical education. Health Education Research. 6. (4) 1991; s: 465-478.

Blauner R. Alienation and Freedom: The factory worker and his industry.The University of Chicago Press. 1964;s:479-498

Brown R M, Higgins K ve Paulsen K. Adolescent alienation: what is it and when can educators do about it? Intervention in School and Clinic. Austin , 2003.1: 39:1-9.

Budak S. Psikoloji Sözlüğü. Bilim Sanat Yayınları, Ankara 2003.

Büyükkaragöz S, Çivi C. Genel öğretim. : Öz Eğitim Yayınları, İstanbul; 1996.

Calabrese R. comparative analysis of the effects of alienation on public and private school females. The Journal of Psychology. - 1997;121: 237-242.

Cüceloğlu D. İnsan ve davranışı-psikolojinin temel kavramları.Remzi Kitapevi, İstanbul; 1996, s:6.

Çelik F. Ortaöğretim Öğrencilerinin Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, 2005, Adana (Danışman :Yrd. Doç. Dr. A.Rezan Çeçen)

Çeliköz N, Çetin F. Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. Milli Eğitim Dergisi. 2004;162:139-157.

Çetin S. Anadolu Lisesi ve Düz (Genel) Lise Çıkışlı Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2003 Ankara (Danışman :Prof.Dr.L.Küçükahmet)

Çoban B, Nacari E. İlköğretim 1.kademe eğitsel oyunlar. Nobel Yayıncılık, Ankara : 2008,

Davidoff LL. Introduction to psychology. McGraw Hill International Book Company, New York ; 1987, s: 3.

Dean D. Alienation: Its meaning and measurement. American Sociological Review. - 1961, s: 753-758.

Demirci A. ilköğretim beden eğitimi ders etkinlikleri,1-3.sınıflar yeni öğretim programı.Nobel Yayıncılık, Ankara ; 2008

Demirci A. ilköğretimde beden eğitimi dersi etkinlikleri 4-8.sınıflar yeni öğretim programı. Nobel Yayıncılık, Ankara; 2008

Demirel Ö. Öğretimde planlama ve değerlendirme,öğretme sanatı. Pegem Yayıncılık, Ankara; 2006, s: 6.

Demirhan G, Altay F. Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği 2. Spor Bilimleri Dergisi. 2001. s: 9-20.

Deniz L. Bilgisayar Tutum Ölçeği (BTÖ-M)'nin Geçerlik,Güvenirlik,Norm Çalışması ve Örnek Bir Uygulama.M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi,1994, İstanbul (Danışman:Prof.Dr. M. Hesapçioğlu)

Doğan İ. İletişim ve yabancılaşma.Sistem Yayıncılık İstanbul; 1998,

Durkheim E. İntihar Çeviren:Ozankaya Ö. İmge Kitapevi Ankara;1992, s:xxx

Duru E. Üniversite Öğrencilerinin Yabancılaşma ve Yalnızlık Düzey İlişkileri, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.1995, İzmir (Danışman :Doç.Dr.H.Akyıldız)

Elma C. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İşe Yabancılaşması (Ankara İli Örneği), Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Doktora Tezi, 2003, Ankara (Danışman : Prof.Dr. İ.Aydın)

Ergil D. Yabancılaşma ve siyasal katılma. Olgaç Yayınevi, Ankara; 1980,

Erjem Y. Eğitimde yabancılaşma olgusu ve öğretmen:lise öğretmenleri üzerine sosyolojik bir araştırma.Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 2005; s: 2008.

Erkal M, Güven Ö,Ayan D. Sosyolojik Açından Spor. Der Yayınları, İstanbul; 1998; s: 3.

Eryılmaz A. Lise Öğretmenlerinin Örgütsel Yabancılaşma Düzeyi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, 2010, Ankara (Danışman:Yrd.Doç.Dr.B.Burgaz)

Eryılmaz A, Burgaz B. Özel ve Resmi Lise Öğretmenlerinin Örgütsel Yabancılaşma Düzeyi. Eğitim Ve Bilim. 2011; (161-36) s: 271-286.

Finn JD,Voelkl KE. School characteristic related to school engagement. Journal Of Negro Education. 1993; s: 249-268.

Firestone WA, Rosenblum S. The alienation and commitment of students and teachers in urban high schools. Research for Better Schools, PA, Philadelphia,1988,s:20-33

Fishbein M,Ajzen I. Understanding attitudes and predicting social behavior. Addison Wesley. USA, 1975;s: 3

Freedman JL, Sears DO, Carlsmith JM. Sosyal Psikoloji, 2.Baskı, Çeviren; Dönmez A. İmge Yayınevi, Ankara; 1993,s:435

Fromm E. Sağlıklı Toplum. Çeviren: Tanrısever Z ve Salman Y. Payel Yayınevi, İstanbul;1996,s:49

Gencer A. Öğretmenlerin iş Doyumu ile Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkiler, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2002, Eskişehir (Danışman:DoçDr.M.Şişman)

George D, Mallery M. SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update, Pearson, Boston, 2010, s:10

Gibbs J. Preventing The Underlying Causes of School Violence. Psychological Reports. 2004.s:137-174

Gilliver K. Quality Physical Education,1st proceeding book eupa symposium on physical education. Belgium; 2002

Gökmen H. Gençlerin gelişmelerinde beden eğitiminin rolü (fiziksel,psikolojik ve sosyal gelişmede) orta öğretim kurumlarında beden eğitimi ve sorunları. Türk Öğretim Derneği Yayınları, Ankara,1988

Güllü M. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2007, Ankara (Danışman :Yrd. Doç. Dr. M. Güçlü)

Hajda J. Alienation and integration of student intellectuals. American Sociological Review,1961(5- 26) s: 758-777.

Hünük D. Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti ve Spora Aktif Katılımları Açısından Karşılaştırılması, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006, Ankara (Danışman: Prof. Dr. G. Demirhan)

İnceoğlu M. Tutum algı ve iletişim. Verso Yayıncılık , Ankara 1993; s :49

Jimerson SR, Campos E,Greif JL. Toward an understanding of definations and measures of school engagement and related terms.The California School Psychologist. 2003; s: 7-27.

Kağıtçıbaşı Ç. Yeni İnsan ve İnsanlar. Evrim Yayınevi, İstanbul, 2006, s:10.

Kangalgil M, Hünük D, Demirhan G. Spor yapan ve yapmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları .10th ichper-sd european congress and the tssa 8th international sport science congress 17 nowember 2004. - İstanbul

Karacan M. Erişim Tarihi: 26- 01- 2015.

<http://w3.gazi.edu.tr/mkaracan/yabancılařma.htm>.

Karaküçük S. Beden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi.Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını No:146,Ankara, 1989,

Katıtaş S. İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Okula Yabancılaşma ve Okulu Bırakma Eğilimi (şanlıurfa İli Örneği). Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, 2012,şanlıurfa (Danışman: Yrd. Doç. Dr. H. şimşek)

Kılınç H. Ergenlerin Yalnızlık Düzeyleri ve Kişiler Arası İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, 2005, Ankara (Danışman: Yrd. Doç. Dr. SA. Sevim)

Kimball RS. Sixth Grade Fitness Levels and The Fitnessgram Assessment Program, Liberty University, Ph.D.Thesis.2007

King MH. Student attitudes toward physical education at the intermediate level (Masters thesis, Memorial University of Newfoundland, Canada). Masters Abstracts International, 34-02, 0499,1994.

Kızılay M. İlköğretim Okullarında İkinci Kademe Öğrencilerinin Okula Bağlılık Durumlarına İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, 2008, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. S. Ünal)

Koca C, Demirhan G. An examination of high school students attitudes toward physical education with regard to sex and sport participation. *Perceptual & Motor Skills*. 2004; (3- 98), s: 754-758.

Koçak S, Hürmeriç I. Attitudes toward physical education classes of primary school students in Turkey. *Perceptual&Motor Skills*. 2006;(1-103)s: 296-300.

Kohn ML. Occupational Structure And Alienation. Alienation And The Social System. Publisher; A.W.Finifter. John Wiley and Sons Inc New York,1976

Larson CA. Curriculum Foundation and Standarts for Pyhsical Education New Jersey : Englewood Cliffs, 1970

Loken J O. Student alination and dissent, Critical Issues in Canadian Education Series, 1973; p:23

Lumpking A. Physical Educaton And Sport: A Contemporary Intruction. Times Mirror/Mosby College Publishing; Missouri,1990,p:129

Mackey JA. The dimension of adolescent alienation, Indiana University,USA, 1974, p:1

Maggee B. Yeni Düşün Adamları.Çeviren:T Mete. MEB Yayını, İstanbul ,1979.

Marx K. 1844 Felsefe Yazıları Çeviren: M. Belge, V.Yayınları, Ankara, 1986

Mau RY. The validity and devolution of a concept: Student alienation. *Adolescence*, 1992(27-107); p: 731-741

MEB Milli Eğitim Bakanlığı.<http://www.meb.gov.tr>. - 24 3 2015. - http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2006/takvim/egitim_sistemi.html#.

Middleton R Alienation. Race And Education. *American Sociological Review*. - 1963, 28.

Morgan TC. Psikolojiye Giriş. Düzenleyen: Karakaş S. Hacattepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları, Ankara, 2000; s:14.

Murdock TB. The social context of risk:status and motivational predictors of alienation in middle school. Journal of Educational Psychology. 1999.(1-91) p: 62-75.

Nebioğlu D. Beden eğitimi dersi genel esas ve planlaması denetimi. Nobel Yayıncılık, Ankara , 2006

Nettler GA. Measure of alienation. American Sociological Review.1967 p:27

Oruç M. İlköğretim Okulu II.Kademe Öğrencilerinin Fen Tutumları ile Fen Başarıları Arasındaki İlişki. Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1993, Ankara (Danışman:Prof.Dr.H.Soran)

Özalp E. Davranış Bilimine Giriş. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir , 1997

Özdemir M. Kalaycı H. Okul bağlılığı ve metaforik okul algısı üzerine bir inceleme: Çankırı İli Örneği. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 2013(4-13); s: 2125-2137.

Özdemir N. Düzenli Fiziksel Aktivitenin İlköğretim Öğrencilerinin Okula Yabancılaşma ve Yalnızlık Düzeyleri Üzerine Etkisi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011. İzmir (Danışman: Yrd. Doç. Dr. ME. Altıparmak)

Özden Y. Öğrenme ve Öğretme. Pegem A Yayıncılık, Ankara 2002; s: 7

Özmen Ö. Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni. Bağırgan Yayınevi. Ankara,1999; s:2

Öztürk Z. Öğrenme Stilleri ve 4 Mat Modeline Dayalı Öğretimin Lise Tarih Dersindeki Öğrenci Başarısına Etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007, Ankara (Danışman:Doç. Dr. Hamza Keleş)

Penner LA. Social Psychology.Oxford University Press, New York, 1978

Rosner M, Mittelberg D. The dialectic of alienation and dealienation:the case of kibbutz industrialization. alienation theories and dealienation strategies: Comparative

Perspectives in Philosophy And The Social Sciences. Pu; Schweitzer D ve Geyer R F. Sciences Reviws Ltd, Nortwood,1989,p:

Russell, C. E.School practices that prevent and contribute to alienating students from school. In Handbook of Education, The Guilford Press; New York, 1994;p:

Sakallı N. Sosyal Etkiler. İmge Kitapevi. Ankara,2001,s:104-112

Sanberk İ. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği (Bir Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması) Çukurova Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2003, Adana (Danışman:Prof.Dr.T.Akbaş)

Seeman M. Alienation motifs in contemporary theorizing:the hidden continuity of the classic themes.Social Psychological Quarterly. 1984 (46); s:171-184.

Senemoğlu N. Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya. 2.Baskı Gazi Kitapevi ,Ankara; 2001

Sidorkin AM. In The Event of Learning; Alienation and Participative Thinking in Education. Educational Theory. 2004(3-54) s: 251-262.

Sönmez V. Eğitim Felsefesi. Anı Yayıncılık, Ankara; 2005; s: 37.

Stodolsky SS, Salk S.Glaessner B. Student views about learning math and social sciences. American Educational Reserch Journal.1991(1-28) s: 89-116.

Sunay H. Türkiye'de sporun yaygınlaştırılması kapsamında çağdaş yöneticilerin rolü ve önemi.7.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Antalya; 2002 s: 263-264.

Şirin EF. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İşe Yabancılaşma Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2009; s: 4

Şişman M. Öğretmenliğe Giriş. Pegem AYayıncılık, Ankara; 2002,s:4.

Tabachnik BG, Fidell LS. Using Multivariate Statistics. Pearson,Boston;2013,p: 6.

Tamer K. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi. Ankara Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 1987.

Taşer H. Fiziksel Uygunluk Eğitimi. Atatürk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2004 (3-6), s:48-56

Tavşancıl E. Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara; 2002, s:18-26

Taylor SE, Peplav LA, Sears DO. Social Psychology. Pearson Education International. New Jersey, 1996; s:11

Tezbaşaran A. Likert tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Türk Psikologlar Derneği Ankara; 1977, s: 2.

Tezcan M. Eğitim Sosyolojisi. Bilim Yayınları, Ankara; 1998, s:245-255

Tezcan M. Eğitimde Yabancılaşma. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 1983 (1-16); s: 398-405

Thomas, S., & Smith, H. School connectedness, anger behaviours and relationships of violent and non-violent American youth. Perspectives in Psychiatric Care, 2004 (7-10) s:207-215

Tolan B. Sosyoloji. Gazi Kitapevi. Ankara, 2005

Tolan B. Toplum Bilimlerine Giriş . Adım Yayıncılık. Ankara 1996

Trent F. Aliens in the Classroom? Biennial Meeting of the Society for Research in Child Development, 10-15, Washington, ERIC:ED245153.2001.

Trucker PR. Adolescent Alienations :Orientations Toward and Student Perception Of school Climate University Of Illinois, 1989, s:1

Trusty J. An Examination of Possible Predictors of Alienation From School in Elementary and Middle School Students. Dissertation Abstracts International. 1992 (53), p: 7

Trusty J, Dooley DK. Alienation from School: An Exploratory Analysis of Elementary and Middle School Students Preceptions. Journal of Research and Development in Education.1993 (26)

Türk F. Lise Öğrencilerinin Eğitimde Yabancılaşma Sorunu; Ankara İli Yenimahalle İlçesi İki Genel Lise Örneği, Ankara Üniversitesi,Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, 2010, Ankara (Danışman: Prof. Dr. N. Kurul)

Tylor WR. Basic principles of curriculum development and instruction eğitimde program geliştirme. Çeviren: Ertürk S. Yekentepe Yayınları, 1950,s: 4.

Uzun Ö. İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okula Yabancılaşma Düzeylerine Etki Eden Sosyo-Demografik Değişkenlerin Belirlenmesi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, 2006, Adana (Danışman: Yrd. Doç. Dr. S. Tümkiye)

Variş F. Eğitim Bilimine Giriş. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını Ankara, 1990

Yapıcı M. Eğitim ve Yabancılaşma. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2004(1) s:1303-5134.

Yavaş M, İlhan A. Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Melissa Yayıncılık, 1996, s:2,14,23.

Yavuz B. The relationship Between The Attitudes of Prospective Teachers Of English Towards English and Towards Being a Teacher, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, 2004, İzmir (Danışman: Yrd.Doç.Dr.U.Altunay)

Yavuz M. Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Eğitimle İlgili Temel Kavramalar, Eğitim Kitapevi, Konya, 2004, s: 13.

Yavuzer H. Çocuk Psikolojisi. 15.Baskı.Remzi Kitapevi, İstanbul, 1998,s:155

Yeniçeri Ö. Örgütlerde Yabancılaşma Sorunları ve Yabancılaşmanın Önlenmesinde Yönetime Katılmanın Rolü, Uludağ Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi,1987, Bursa (Danışman: Prof.Dr.Z.Sabuncuoğlu)

Yeşilyaprak B. Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003, s: 3.

Yetim A. Sosyoloji ve Spor. Berikan Yayıncılık, Ankara , 2011;s:172

Yiğit S. İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Karaelmas Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, 2010, Zonguldak (Danışman:Yrd. Doç. Dr. S.Sayın)

Yıldıran İ, Yetim A. Orta Öğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Çalışma. GÜ Besyo Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. - Ankara, 1996(3-1) s: 37.

Yılmaz K. İlköğretim Okul Müdürlerinin Liderlik Davranışlarıyla Öğretmenlerin Öğrenci Kontrol Yaklaşımları ve Öğrencilerin Okul Yaşamı Niteliğine İlişkin Algıları Arasındaki İlişkiler. Osman Gazi Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi, 2002, Eskişehir (Danışman: Yrd. Doç. Dr. S. Turan)

Yılmaz S, Sarpkaya P. Eğitim Örgütlerinde Yabancılaşma ve Yönetimi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2009(2-6) s:314-333

Yolcu İ. Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Sporun Yeri ve Önemi 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, İzmir,1991. s.69- 72

8.EKLER

8.1.EK-1. Kişisel Bilgi Anketi

Bu bölümde kişisel bilgilerinize ilişkin sorular bulunmaktadır. Lütfen durumunuza en uygun seçeneği çarpı "X" işareti koyarak belirtiniz.	
1. Cinsiyetiniz ? ☐ Kız ☐ Erkek	2. Ailenizde siz dahil kaç kişi yaşıyor? ☐ 1-2 ☐ 3-5 ☐ 6-9 ☐ 10 ve üzeri
3. Ailenizin ekonomik durumu? ☐ 0-1500TL Arası ☐ 1500-2500 TL Arası ☐ 2500-4000 TL Arası ☐ 4000 TL Ve Üzeri	4. Genel okul başarınız ne düzeydedir? ☐ Çok iyi ☐ Orta düzeyde ☐ Kötü ☐ Çok Kötü
5. Okul beden eğitimi derslerine katılım düzeyiniz nedir? ☐ Derslere ve ders içi etkinliklere katılıyorum. ☐ Derslere katılıyorum, etkinliklere katılmam. ☐ Derslere ve Ders içi etkinliklere bazen katılıyorum ☐ Hayır, Ders ve ders içi etkinliklere katılmam	6. Şimdiye kadar okul takımlarında hiç yer aldınız mı? ☐ Hayır hiç yer almadım. ☐ 1-2 yıl yer aldım. ☐ 3-4 yıl yer aldım ☐ 5 yıl ve üstü yer aldım
7. Okulda ders dışında sizlere sunulan spor etkinlikleri sizce yeterlidir ? ☐ Oldukça yeterlidir ☐ Yeterlidir ☐ Kısmen yeterlidir. ☐ Hayır yetersizdir.	8. Okulda size sunulmayan ancak yapmayı istediğiniz bir sportif faaliyet olsa katılır mıydınız.? ☐ Evet katılıyorum. ☐ İstedğim öğretmen olursa katılıyorum ☐ Hiç düşünmedim ☐ Hayır katılmam.
9. Başka eklemek istediğiniz görüşleriniz varsa yazınız;	

8.2. EK-2. 9.Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği

(5) Tamamen Katılıyorum

(2) Katılmıyorum

(4) Katılıyorum

(1) Tamamen katılmıyorum

(3) Kararsızım

MADDE NO	5	4	3	2	1
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					

8.3.EK-3. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği

- 5-Tamamıyla Katılıyorum**
4-Katılıyorum
3-Kararsızım
2-Katılmıyorum
1-Hiç Katılmıyorum

MADDE NO	5	4	3	2	1
1.Okulda geleceğimle ilgili kararlar alınıyor, ancak hiç kimse benim fikrimi sormuyor					
2. Okulda aldığım eğitim beni geleceğe hazırlamaktadır.					
3.Yakalanmadığım sürece okuldaki kuralları çiğnemekte sakınca görmüyorum.					
4. Çıkış zili çaldığında bir an önce okulu terk etmek isterim.					
5. Bu günlerde bu okulda kime güvenebileceğimi bilemiyorum					
6.Okulda aldığım eğitim sayesinde geleceğimle ilgili mantıklı kararlar alabilirim.					
7.Anma ve kutlamalarda genelde yanımdaki arkadaşlarla konuşurum.					
8.Okula gitmek zorunda olmadığım günlerde mutlu olurum.					
9.Bu okuldaki olaylar o kadar karmaşık bir hal aldı ki, gerçekten neler olup bittiğini anlayamıyorum.					
10.Bu okulda başarı elde etmenin önemli olduğunu düşünüyorum.					
11. Ders anlatılırken oyalanacak bir şeyler bulurum.					
12. Okuldan çıkınca bir an önce okul üniformamdan kurtulmak isterim.					
13.Bazen okulda arkadaşlarım tarafından kullanıldığımı düşünüyorum.					
14.Okulun sunduğu bilgileri, yaşamımda kullanma şansına sahibim.					
15. Sıra ve duvarlara yazı yazmamamız gerektiğini bildiğim halde bazen yazı yazarım.					
16. Okulda kuralları çiğnemek hoşuma gider.					
17. Bu okuldan mezun olmanın bana çok şey kazandıracağını düşünüyorum.					

ÖZGEÇMİŞ

Adı	MEHMET	Soyadı	YANIK
Doğum Yeri	DURSUNBEY	Doğum Tarihi	02.08.1977
Uyruğu	T.C.	Tel	
E-Mail	mehmetyanik10@gmail.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora / Uzmanlık	Celal Bayar Üniversitesi	2015
Yüksek Lisans	Ankara Üniversitesi	2007
Lisans	Celal Bayar Üniversitesi	2000
Lise	Dursunbey Lisesi	1994

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre
Öğretim Görevlisi	Balıkesir Üniversitesi	2013-
Beden Eğitimi Öğretmeni	Milli Eğitim Bakanlığı	2004-2013
Spor Uzmanı	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü	2001-2004

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama	Konuşma	Yazma
İngilizce			
Yabancı Dil Sınav Notu			
ALES Puanı	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel

Diğer Bilimsel Faaliyetler

A. Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler :

A1. Göral.M, **Yanık.M.**, (2013). Social Trauma in Sports. World Applied Sciences Journal. Vol.24, Issue 8, pp.1091-1100. (ISI)

A2. **Yanık M.**, Çamlıyer H.,(2013) .Developing An Attitude Scale Towards Profession Of Physical Education Teaching In Secondary Schools (Sasppt). International Journal of Human Sciences, (10), 2.

A3.Göktaş,Z,**Yanık M.**,(2015). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi, 3(16)

B. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında (Proceedings) basılan bildiriler :

B1. **Yanık M.**, Sunay H.,(2007) “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının Toplam Kalite Yönetimi bakımından Öğretim Elemanı ve Öğrenciler tarafından Değerlendirilmesi, Akdeniz Üniversitesi, 4. Uluslararası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi Poster Bildiri ile katılım, Bildiri Kitabı, s.180, Antalya.

C. Yazılan uluslararası kitaplar veya kitaplarda bölümler :

D. Ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makaleler :

D1.**Yanık M.**, Sunay H.,(2010) “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının Toplam Kalite Yönetimi bakımından Öğretim Elemanı ve Öğrenciler tarafından Değerlendirilmesi”, Gazi Eğitim fakültesi Dergisi, GEFAD, Nisan 2010, Cilt;30, Sayı;1, Ankara, 2010

E. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında basılan bildiriler:

E1. Yanık M. Çamlıyer H.,(2013) " Ortaöğretimde Beden Eğitimi Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi " 8. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Kongresi Sunulan Bildiri. 25-27 Nisan 2013 Mersin.

F. Diğer yayınlar :

